

WERKGROEP

'STUDIEVOORTGANGSBEWAKING'

Eindrapportering

September 2014

INHOUDSTAFEL

1. Inleiding	p. 1
1.1 Situering	p. 1
1.2 Scope van de evaluatie	p. 2
1.3 Samenstelling werkgroep	p. 2
1.4 Werkwijze	p. 3
2. Studievoortgangsbewaking	p. 5
2.1 Decretale grond	p. 5
2.2 Voorwaarden voor een goed systeem van studievoortgangsbewaking	p. 7
2.3 Kwantitatieve gegevens	p. 8
2.3.1 Instroom	p. 8
2.3.2 Doorstroom	p. 12
2.3.3 Uitstroom	p. 18
2.3.4 Studieduur generatiestudenten per studierementcategorie waartoe ze behoorden als generatiestudent	p. 20
2.3.5 Drop-out	p. 21
2.3.6 Studierement van studenten na een pauze	p. 21
2.3.7 Weigeringen op grond van studievoortgangsbewakings- maatregelen	p. 22
2.3.8 Algemene vaststellingen	p. 23
2.4 Knelpunten en mogelijke oplossingen naar een optimalisering van het systeem	p. 24
A. Bewaken van gelijkheid in behandeling binnen het Vlaamse hoger onderwijs	p. 25
B1. Maatregelen van studievoortgangsbewaking: inputparameters en berekening	p. 29
B2. Maatregelen van studievoortgangsbewaking: resultaat en beslissing - na - resultaat	p. 31
C. Organisatie van het onderwijs	p. 38
2.5 Krijtlijnen voor een toekomstig beleid	p. 41
3. Leerkrediet	p. 44
3.1 Decretale grond	p. 44

3.2 Voorwaarden voor een goed systeem van leerkrediet	p. 48
3.3 Kwantitatieve gegevens	p. 49
3.3.1 Aantal ingeschreven studenten per leerkredietcategorie	p. 49
3.3.2 Aantal studenten met negatief leerkrediet op einde 2012-2013 die al dan niet reeds een diploma behaalden	p. 50
3.3.3 Soort diploma voor studenten met een negatief leerkrediet bij het begin van het academiejaar 2012-2013	p. 51
3.3.4 Soort diploma voor studenten met een negatief leerkrediet bij het einde van het academiejaar 2012-2013	p. 51
3.3.5 Aantal studenten met negatief leerkrediet op einde 2012-2013 die nog geen diploma behaalden per soort opleiding waarin ze ingeschreven waren in 2012-2013	p. 51
3.3.6 Leerkrediet voor studenten met een examencontract	p. 52
3.3.7 Leerkrediet voor schakel- en voorbereidingsprogramma's	p. 54
3.3.8 Stand leerkrediet bij heroriëntering van een academische bacheloropleiding naar een professionele bacheloropleiding	p. 55
3.3.9 Teruggave leerkrediet bij heroriëntering van een generatiestudent	p. 56
3.3.10 Algemene vaststellingen	p. 56
3.4 Knelpunten en mogelijke oplossingen naar een optimalisering van het systeem	p. 58
A. Uniformering en vereenvoudiging	p. 59
B. Leerkrediet en implicaties	p. 69
C. Leerkrediet en samenhang met studievoortgangsbewaking en financiering	p. 77
3.5 Krijtlijnen voor een toekomstig beleid	p. 81
4. Algemene conclusie en aanbevelingen	p. 84
5. Bijlagen	p. 87
Bijlage 1: Overzicht maatregelen en reglementering studievoortgangsbewaking instellingen	p. 88
Bijlage 2: Simulaties van het systeem van leerkrediet	p. 89
Bijlage 3: Vergelijking huidige systeem leerkrediet met voorgestelde vereenvoudiging systeem leerkrediet	p. 92

1. INLEIDING

1.1 Situering

Een werkgroep met vertegenwoordigers van de hogescholen, de universiteiten, de Vlaamse Vereniging van Studenten, de Vlaamse Interuniversitaire Raad, de Vlaamse Hogescholenraad en de administratie heeft in maart 2013 de evaluatie van de implementatielasten naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs afgerond en een eindrapport gepubliceerd.

Deze evaluatie kwam er in uitvoering van de engagementen van de overheid, gemaakt in het Vlaams Onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs, waar werd beslist een evaluatie uit te voeren waarbij bijzondere aandacht moest uitgaan naar de implementatielasten die de flexibilisering heeft teweeg gebracht voor de instellingen.

De evaluatie werd uitgevoerd aan de hand van 4 grote thema's:

1. Informatisering, Databank Hoger Onderwijs en Hoger Onderwijsregister
2. Contractsoorten
3. Leerkrediet en studievoortgangsbewaking
4. Structuur van het opleidingsaanbod en Toelating

Daarnaast werd door professor De Rynck een onderzoek uitgevoerd naar planlastvermindering in het hoger onderwijs. Dat onderzoek spitste zich vooral toe op het proces van kwaliteitszorg en op het systeem van personeelsevaluatie.

Ook de hogeronderwijsinstellingen en de regeringscommissarissen deden een aantal vereenvoudigingsvoorstellen.

Deze evaluaties en voorstellen hebben geleid tot een aantal zeer concrete voorstellen voor decretale aanpassingen die werden opgenomen in het decreet van 21 maart 2014 tot aanpassing van enkele hogeronderwijsbepalingen die de organisatie en controle van het onderwijs faciliteren en de plan- en implementatielasten verminderen.

Er kwamen echter ook thema's aan bod die meer diepgaande pedagogische implicaties hebben zoals het nut van examencontracten, de gevolgen van het leerkrediet en de efficiëntie van de studievoortgangsbewaking. De evaluatie heeft aangegeven dat ook in dit verband decretale aanpassingen wenselijk zijn.

Deze thema's vergden echter nog verdergaand onderzoek dat moet resulteren in een globale aanpak van de problematiek van de studievoortgangsbewaking en het oriëntatiebeleid.

De Vlaamse Regering heeft bij de principiële goedkeuring van het voorontwerp van het decreet tot aanpassing van enkele hogeronderwijsbepalingen die de organisatie en controle van het onderwijs faciliteren en de plan- en implementatielasten verminderen, de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs gelast met de oprichting van werkgroepen rond de verdere vereenvoudiging in opvolging van de evaluatie. Het is in dit kader dat de werkgroep 'Studievoortgangsbewaking' werd opgericht. In een later stadium zullen werkgroepen zich ook nog buigen over de volgtijdelijkheid, de examencontracten en over de sturing in het hoger onderwijs.

1.2 Scope van de evaluatie

De werkgroep heeft zich gebogen over de twee grote systemen van studievoortgangsbewaking, namelijk het leerkrediet en het opleggen van studievoortgangsmaatregelen.

Vertrekkende vanuit een onderzoek naar de knelpunten bij beide bestaande systemen en een zoektocht naar mogelijke oplossingen voor deze knelpunten heeft de werkgroep nagedacht over een geoptimaliseerd systeem van studievoortgangsbewaking. Daarbij werd ook in rekening gebracht welke rol (her)oriëntering kan spelen in het proces naar een betere studievoortgang van de student.

Voorliggende evaluatie vertrekt vanuit een ruimere invalshoek dan een loutere lastenverlaging en vereenvoudiging, maar focust op het optimaliseren van de studievoortgang van de student in het huidige flexibele creditsysteem. Dit neemt niet weg dat bij de voorgestelde pistes voor optimalisering het vereenvoudigingsaspect steeds in overweging is genomen.

De evaluatie poogt een antwoord te bieden op de signalen die wijzen op een verhoogde drop out, een langere time to graduation en een gebrekkige oriëntering vanuit het secundair onderwijs.

1.3 Samenstelling werkgroep

Via VLIR, VLHORA en VVS werden volgende vertegenwoordigers afgevaardigd voor de werkgroep:

- Christophe Bossuyt (VVS)
- Jo Breda (VLIR)
- Liesbet De Raedemaecker (Karel de Grote-Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen)
- Els Gobbin (Hogeschool West-Vlaanderen)
- Chloë Heerman (KU Leuven)
- Nicole Dekelver /Andrew Hennuy (UHasselt)
- Isabelle Lanszweert (UGent)
- Eric Mathieu (UAntwerpen)
- Isabel Snauwaert (VLHORA)
- Christian Vanraenenbroeck (LUCA School of Arts)
- Veerle Vanoverberghe (Arteveldehogeschool)
- Kelly Van Hoorebeeck (VUB)
- Astrid Van Laere (VVS)
- Marc Verdyck (Thomas More)

De werkgroep bestond verder uit volgende vertegenwoordigers van het kabinet van minister Smet en de onderwijsadministratie:

- Raf Devos (kabinet minister Pascal Smet)

- Els Barbé (departement Onderwijs en Vorming)
- Wim De Pelsemaeker (AHOVOS)
- Karla Van Lint (departement Onderwijs en Vorming)

De leden konden zich laten vervangen wanneer ze zelf verhinderd waren een vergadering bij te wonen.

De werkgroep heeft 6 overlegmomenten gehad:

- woensdag 29 januari 2014
- vrijdag 28 februari 2014
- maandag 24 maart 2014
- maandag 28 april 2014
- donderdag 15 mei 2014
- vrijdag 27 juni 2014

1.4 Werkwijze

De werkgroep is vertrokken vanuit het voorbereidende werk dat reeds werd verricht met betrekking tot de te behandelen thema's. De knelpunten uit de evaluatie naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs werden verder uitgewerkt en aangevuld vanuit de eigen ervaringen en expertise.

Tijdens de vergaderingen van de werkgroep werd, zo veel mogelijk los van de huidige procedures, nagedacht over een optimaal systeem van studievoortgangsbewaking dat tot een betere studievoortgang van de student leidt en dit reeds van bij aanvang van het studietraject.

Daarbij werden duidelijke premissen vooropgesteld waaraan moet worden voldaan. Voorgestelde oplossingen en alternatieven werden afgetoetst aan deze premissen.

Het was ook geenszins de bedoeling van de werkgroep om de filosofie achter de flexibilisering te verlaten of terug te schroeven.

Alle theoretisch mogelijke oplossingen werden in het rapport opgenomen, de werkgroep heeft hieruit de voor haar meest werkbare en optimale oplossingen gedistilleerd.

Vanuit de knelpunten en oplossingen/alternatieven werden nieuwe krijtlijnen, een visie en aanbevelingen rond studievoortgangsbewaking vorm gegeven.

Het rapport van de werkgroep wordt onderbouwd met cijfergegevens uit de Databank Hoger Onderwijs. Voor een correcte interpretatie van deze gegevens is het belangrijk te duiden op enkele beperkingen van de databank.

Vooreerst zijn er beperkingen in de tijd. Voor data die gebruik maken van studieloopbanen of studietrajecten zijn enkel gegevens beschikbaar tot en met het laatste afgesloten academiejaar, in casu academiejaar 2012-2013. Sommige van bijgevoegde tabellen met studieloopbanen lopen niet tot 2012-2013 omdat op het moment van de opmaak van deze tabellen de data nog niet ter beschikking waren.

Daarnaast zijn er ook beperkingen naar inhoud van de databank. Zo bevat de databank enkel informatie over de loopbaan van de student in zoverre deze zich in Vlaanderen afspeelt.

In de databank wordt ook enkel het verwerven van een diploma opgenomen, er is dus geen informatie voorhanden over het al dan niet afronden van een opleiding die geen diploma uitreikt (vb. voorbereidingsprogramma's en schakelprogramma's).

De doorstroom van een student wordt in de databank bijgehouden per opleiding. Aangezien academische bachelors en masters als aparte opleidingen worden beschouwd, betekent dit dat de time to graduation (de totale tijd die een student nodig heeft om een diploma te behalen in een

opleiding) niet kan worden berekend over het gehele traject vanaf de start van een academische bachelor tot het behalen van het masterdiploma.

Daarnaast is er bij het berekenen van het tijdstip waarop de student het diploma haalt ook het probleem dat er enkel per academiejaren wordt gewerkt en niet met halve academiejaren. Dit betekent concreet dat studenten die in januari afstuderen worden meegerekend met de studenten die op het einde van het academiejaar hun diploma behalen. De data over time to graduation moeten dus gerelativeerd worden.

2. STUDIEVOORTGANGSBEWAKING

2.1 Decretale grond

Artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs:

“Art. II.246. §1. Het instellingsbestuur kan volgende maatregelen van studievoortgangsbewaking nemen:

- 1° het opleggen van bindende voorwaarden voor de inschrijving. Deze bindende voorwaarden betreffen in beginsel geen evaluatie- en/of deliberatiecriteria die strenger zijn dan de regels die in de instelling algemeen gelden. Het instellingsbestuur kan de studievoortgang van de student wel afhankelijk maken van een deliberatie door het orgaan of de persoon die verantwoordelijk is voor de bepaling van de studievoortgang;*
- 2° het weigeren van de inschrijving van de student. Van deze mogelijkheid wordt slechts gebruik gemaakt indien voorheen zonder positief resultaat bindende voorwaarden voor de inschrijving werden opgelegd of indien uit de gegevens van het dossier manifest blijkt dat het opleggen van dergelijke bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren. Van deze mogelijkheid kan steeds gebruik worden gemaakt bij een onder creditcontract of examencontract met het oog op het behalen van individuele credits ingeschreven student die zich al tweemaal voor een bepaald opleidingsonderdeel heeft ingeschreven zonder dat hij daarvoor een creditbewijs heeft behaald.*

§2. Maatregelen van studievoortgangsbewaking als vermeld in paragraaf 1, punt 1°, kunnen worden opgelegd aan een onder diplomacontract ingeschreven student die na een academiejaar niet ten minste 50% van de studiepunten heeft verworven waarop het diplomacontract betrekking heeft.”

§3. Het instellingsbestuur kan, in bijzondere gevallen en op objectieve gronden, de stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig beëindigen, als de student door zijn gedragingen blijk heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een beroep waartoe de opleiding die hij volgt, hem opleidt.

De student van wie de stage of het praktische opleidingsonderdeel met toepassing van het eerste lid is beëindigd, heeft geen recht op een tweede examenkans als vermeld in artikel II.223., tenzij aan de opgelegde bindende voorwaarden is voldaan.

De beslissing om een stage of praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig te beëindigen, wordt omstandig gemotiveerd.”

Artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs biedt de instellingen de mogelijkheid om binnen het kader van hun studietrajectbegeleiding te voorzien in maatregelen om “dwingend” op te treden in die gevallen waar het studietraject dreigt te ontsporen. Deze dwingende maatregelen mogen in geen geval zwaardere evaluatie- en deliberatiecriteria betreffen, maar dienen voornamelijk gericht te zijn op een betere begeleiding van de student om een gepast studieritme te vinden. Bindende voorwaarden kunnen betrekking hebben op de omvang en/of de inhoud van het studieprogramma van de student (vb. de student dient ten minste te slagen voor een bepaald percentage). In tegenstelling tot het leerkrediet gelden maatregelen van studievoortgangsbewaking enkel binnen een instelling en binnen een bepaalde opleiding, met uitzondering van de regel dat de instelling de student kan weigeren indien uit zijn dossier manifest blijkt dat hij geen kans op slagen heeft.

Het eerste deel van artikel II.246 betreft de maatregelen van studievoortgangsbewaking die het instellingsbestuur kan opleggen aan ingeschreven studenten: enerzijds het opleggen van bindende voorwaarden (§1, 1°) en anderzijds het weigeren van een student (§1, 2°).

Studenten die zich ingeschreven hebben met het oog op het behalen van individuele credits, kunnen steeds vallen onder de voorwaarde vermeld in artikel II.246, §1, 2° ingeval zij reeds tweemaal ingeschreven waren voor een bepaald opleidingsonderdeel zonder succes.

Het tweede deel van dit artikel slaat in principe op diplomastudenten¹. Het opleggen van bindende studievoorwaarden voor diplomastudenten wordt gekoppeld aan een minimaal te leveren relatieve studiestudieprestatie (50 % van de opgenomen studiepunten). In zijn contract engageert de student zich immers ten aanzien van de instelling om minimaal een bepaalde prestatienorm te halen, dit wil zeggen te slagen voor de opleidingsonderdelen vermeld in zijn contract. Indien hij deze norm niet haalt, kan de instelling bindende voorwaarden koppelen aan een volgende inschrijving, omdat de student bij ongewijzigd studietempo het gevaar loopt om zijn studie niet te voltooien binnen een redelijke termijn. Pas indien hij na deze tweede inschrijving opnieuw niet voldoet aan de voorwaarden bepaald in zijn studiecontract, kan de instelling hem eventueel een volgende inschrijving weigeren.

In tegenstelling tot het systeem van het leerkrediet zijn weigeringen als gevolg van artikel II.246 in principe pas mogelijk als andere maatregelen niet gewerkt hebben.

Artikel II.246 is gradueel opgebouwd en veronderstelt dat de instelling vooreerst de student die niet voldoet aan een studie-efficiëntie van 50% een signaal geeft over een mogelijke weigering. Pas het academiejaar nadien kan een student effectief geweigerd worden indien niet aan de opgelegde studiemaatregel is voldaan.

Pas nadat de begeleiding geen oplossing biedt, kan dus een sanctie volgen, met name de weigering om zich opnieuw in te schrijven. Deze weigering, in tegenstelling tot een onvoldoende leerkrediet dat zondermeer tot een weigering in elke instelling of opleiding kan leiden, is bijgevolg ook specifiek gebonden aan een instelling en zelfs bepaalde opleiding waarbinnen de maatregelen werden opgelegd.

Vanzelfsprekend zal ook het globale studietraject van een student een rol kunnen spelen. Studenten kunnen over instellingen heen worden geweigerd indien 'manifest blijkt dat het opleggen van bindende voorwaarden geen positief resultaat kan teweegbrengen'.

In dit verband rust wel een verregaande motiveringsplicht bij de instelling die de weigering van een bepaalde student ook mogelijk zal gronden op het volledige studieverleden van een student. Op die manier weigeren instellingen ook bepaalde studenten die zich voor de eerste maal aanmelden bij hun instelling maar tevergeefs al een uitgebreid studietraject hebben afgelegd in andere instellingen².

De derde paragraaf van artikel II.246 maakt het voor het instellingsbestuur mogelijk de stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel van een student vroegtijdig te beëindigen, indien de student niet geschikt is om het beroep uit te oefenen waartoe de opleiding hem opleidt.

Hiermee wordt het mogelijk gemaakt dat instellingen - als er zich duidelijk in de loop van het parcours van een student ernstige problemen voordoen - niet gedwongen worden om bijvoorbeeld stages en practica te moeten blijven doen doorlopen en om ook niet verplicht te zijn een tweede examenkans voor deze studenten te organiseren.

¹ De Raad van State heeft in 2011 over de draagwijdte van dit artikel geoordeeld dat artikel II.246, §1, 2° een weigeringsgrond is die voor alle contracten kan worden ingeroepen, dus ook voor examencontracten met het oog op het behalen van een diploma.

Op grond van dit arrest heeft de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen vervolgens besloten dat het artikel van toepassing kan gemaakt worden op alle studenten ongeacht de contractvorm waarmee ze zijn ingeschreven (R.stvb.nr. 2011/223).

² Zie Evaluatie van de implementatielasten naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs, maart 2013

De vroegtijdige beëindiging kan alleen in uitzonderlijke gevallen en op objectieve gronden. Het kan bijvoorbeeld in geen geval gaan om onvoldoende inzet of prestaties van studenten. Vroegtijdige beëindiging van een stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel is een zware bevoegdheid die in verhouding moet staan met de zwaarte van de overlast.

Het tweede lid bepaalt dat een student geen recht heeft op een herkansing, tenzij aan dwingende voorwaarden is voldaan in verband met bijvoorbeeld bijstand.

De instelling moet voorzien in aangepaste maatregelen om de student zo goed mogelijk te heroriënteren en hem hierbij te begeleiden.

2.2 Voorwaarden voor een goed systeem van studievoortgangsbewaking

Volgende premissen waarbinnen het studievoortgangssysteem dient vorm te krijgen worden voorgesteld:

- Een systeem van studievoortgangsbewaking dat gekwalificeerde uitstroom stimuleert
- Een systeem dat de time to graduation bewaakt
- Een systeem dat een optimaal studierendement vooropstelt
- Een systeem dat diverse flexibele mogelijkheden openlaat om het studietraject van de student uit te bouwen en de mogelijkheden van levenslang leren niet afremt
- Een studentgeoriënteerd systeem dat de kansen om een diploma te behalen optimaliseert
- Een systeem dat uitgaat van een gedeelde verantwoordelijkheid tussen student, instelling en de overheid
- Een systeem dat pedagogisch/didactisch onderbouwd is en waar een goede voorlichting, communicatie en begeleiding van de student centraal staat en ingebed is in een systeem van studietrajectbegeleiding
- Een systeem dat rekening houdt met de (toegenomen) diversiteit van studenten
- Een eenvoudig en transparant systeem
- Een systeem dat geen overbodige administratieve lasten genereert
- Een systeem dat een maatschappelijk verantwoorde en efficiënte besteding van de overheidsmiddelen en instellingsmiddelen toelaat
- Een systeem dat uitvoerbaar blijft voor de overheid en de instellingen

2.3 Kwantitatieve gegevens

2.3.1 Instroom

Aantal inschrijvingen in initiële opleidingen per gerichtheid³

		Man	% Man	Vrouw	% Vrouw	Totaal	% Gerichtheid
2005-2006	Professioneel	33.524	41,27%	47.712	58,73%	81.236	47,02%
	Academisch	42.360	49,69%	42.881	50,31%	85.241	49,33%
	HKO	3.179	50,40%	3.128	49,60%	6.307	3,65%
	Totaal	79.063	45,76%	93.721	54,24%	172.784	100,00%
2008-2009	Professioneel	36.968	41,60%	51.895	58,40%	88.863	46,51%
	Academisch	46.961	49,05%	48.788	50,95%	95.749	50,11%
	HKO	3.189	49,40%	3.266	50,60%	6.455	3,38%
	Totaal	87.118	45,60%	103.949	54,40%	191.067	100,00%
2012-2013	Professioneel	45.295	41,29%	64.394	58,71%	109.689	47,96%
	Academisch	54.721	48,88%	57.227	51,12%	111.948	48,95%
	HKO	3.458	48,81%	3.627	51,19%	7.085	3,10%
	Totaal	103.474	45,24%	125.248	54,76%	228.722	100,00%
2013-2014	Professioneel	45.059	41,50%	63.520	58,50%	108.579	47,96%
	Academisch	53.944	48,59%	57.086	51,41%	111.030	49,04%
	HKO	3.213	47,25%	3.587	52,75%	6.800	3,00%
	Totaal	102.216	45,15%	124.193	54,85%	226.409	100,00%

Bron: DHO

De gegevens wijzen op een toename van het aantal inschrijvingen in initiële opleidingen in het hoger onderwijs van 31,04 %. De genderverdeling blijft nagenoeg gelijk. Ook de verdeling in gerichtheid blijft nagenoeg gelijk.

Gemiddeld aantal opgenomen studiepunten in initiële opleidingen per inschrijving en gerichtheid

		Man	% Man	Vrouw	% Vrouw	Totaal
2005 - 2006	Professioneel	56,70	99,99%	56,71	100,01%	56,71
	Academisch	54,44	98,69%	55,87	101,29%	55,16
	HKO	56,50	99,85%	56,67	100,15%	56,59
	Totaal	55,48	99,18%	56,32	100,69%	55,94
2008 - 2009	Professioneel	53,51	100,34%	53,21	99,76%	53,33
	Academisch	51,86	98,14%	53,79	101,79%	52,84
	HKO	53,08	100,16%	52,91	99,85%	52,99
	Totaal	52,61	99,11%	53,47	100,74%	53,08
2011 - 2012	Professioneel	50,85	100,07%	50,79	99,95%	50,82
	Academisch	49,66	98,35%	51,28	101,57%	50,49

³ Een aantal studenten (in DHO) nemen in een bepaald academiejaar een inschrijving, maar bedenken zich opnieuw en schrijven zich terug uit. Volgens het huidige concept wordt dit ook beschouwd als een inschrijving terwijl de student het volledige academiejaar geen opleiding volgt.

	HKO	49,64	100,02%	49,62	99,98%	49,63
	Totaal	50,18	99,13%	50,98	100,72%	50,62
2012 - 2013	Professioneel	50,02	99,82%	50,18	100,13%	50,11
	Academisch	49,08	98,36%	50,69	101,57%	49,91
	HKO	48,45	99,36%	49,06	100,61%	48,76
	Totaal	49,47	99,01%	50,38	100,82%	49,97

Het is momenteel nog te vroeg om data over 2013-2014 vrij te geven m.b.t. gemiddeld aantal OSTP.
Bron: DHO

Doorheen de jaren wordt een daling van het gemiddeld aantal opgenomen studiepunten in de initiële opleidingen per inschrijving vastgesteld. Waar in het academiejaar 2005-2006 bij de aanvang van de flexibilisering nog gemiddeld 55,94 studiepunten waren opgenomen, is dit in 2012-2013 teruggevallen tot een gemiddelde van 49,97 opgenomen studiepunten.

Aantal inschrijvingen in schakelprogramma's

	Man	% Man	Vrouw	% Vrouw	Totaal
2005 - 2006	501	41,30%	712	58,70%	1.213
2008 - 2009	2.384	50,99%	2.291	49,01%	4.675
2012 - 2013	3.739	47,26%	4.172	52,74%	7.911
2013 - 2014	3.538	47,13%	3.969	52,87%	7.507

Bron: DHO

Het aantal inschrijvingen in schakelprogramma's neemt zeer sterk toe, met name een verzesvoudiging. Deze toename moet echter genuanceerd worden vermits academiejaar 2005-2006 nog maar het tweede jaar van de BAMA hervorming was. Het is dus logisch dat we in de eerste jaren daarna een forse toename vaststellen. In 2013-2014 zien we een lichte terugval.

Aantal starters in een schakeltraject dat al dan niet een masterdiploma behaalt per academiejaar van inschrijving in het schakelprogramma

Aantal studietrajecten	(Nog) geen masterdiploma behaald*	Masterdiploma behaald
2005 - 2006	563	653
2006 - 2007	956	1.584
2007 - 2008	1.161	1.867
2008 - 2009	1.392	2.137
2009 - 2010	1.972	2.419
2010 - 2011	2.365	2.070
2011 - 2012	3.672	1.261
2012 - 2013	4.942	15

Percentage	(Nog) geen masterdiploma behaald	Masterdiploma behaald
2005 - 2006	46,30%	53,70%
2006 - 2007	37,64%	62,36%
2007 - 2008	38,34%	61,66%
2008 - 2009	39,44%	60,56%
2009 - 2010	44,91%	55,09%
2010 - 2011	53,33%	46,67%
2011 - 2012	74,44%	25,56%
2012 - 2013	99,70%	0,30%

Het is mogelijk dat deze personen in de toekomst nog een masterdiploma behalen omdat ze nog bezig zijn met hun schakelprogramma, of vertraging hebben opgelopen tijdens hun master. Mensen die (nog) geen masterdiploma behaald hebben kunnen nog aan het studeren zijn of kunnen gestopt zijn in het schakelprogramma of gestopt zijn in de master. Als we de totalen vergelijken met de tabel met het aantal inschrijvingen in een schakeltraject zien we grote verschillen. Dit heeft te maken met het feit dat we hier enkel naar de starters kijken (dus eerste inschrijving in een schakelprogramma), terwijl we bij de inschrijvingen kijken naar alle inschrijvingen in een schakelprogramma (ook als het het 2de jaar is dat iemand inschrijft. Men kan dus van 1 student meerdere inschrijvingen hebben). We kijken enkel of studenten een masterdiploma behalen. We weten niet of het masterdiploma dat behaald wordt het masterdiploma is waarop het schakelprogramma voorbereidt. Het kan ook zijn dat ze meerdere masterdiploma's behalen (ze tellen dan maar 1 keer mee in de tabellen hier). We merken dat ruim de helft van de starters in een schakeltraject uiteindelijk een masterdiploma behaalt.

Aantal studenten in initiële opleidingen per gerichtheid⁴

		Man	% Man	Vrouw	% Vrouw	Totaal	% Gerichtheid
2005-2006	Professioneel	32.898	41,35%	46.670	58,65%	79.568	47,67%
	Academisch	40.037	49,29%	41.186	50,71%	81.223	48,66%
	HKO	3.095	50,51%	3.032	49,49%	6.127	3,67%
	Totaal	76.030	45,55%	90.888	54,45%	166.918	100,00%
2008-2009	Professioneel	36.372	41,66%	50.931	58,34%	87.303	47,63%
	Academisch	43.498	48,45%	46.275	51,55%	89.773	48,98%
	HKO	3.063	49,40%	3.137	50,60%	6.200	3,38%
	Totaal	82.933	45,25%	100.343	54,75%	183.276	100,00%
2012-2013	Professioneel	44.173	41,32%	62.740	58,68%	106.913	49,27%
	Academisch	50.060	48,39%	53.385	51,61%	103.445	47,67%
	HKO	3.239	48,65%	3.419	51,35%	6.658	3,07%
	Totaal	97.472	44,91%	119.544	55,09%	217.016	100,00%
2013-2014	Professioneel	44.547	41,51%	62.758	58,49%	107.305	49,51%
	Academisch	49.612	48,16%	53.398	51,84%	103.010	47,53%
	HKO	3.017	46,99%	3.403	53,01%	6.420	2,96%
	Totaal	97.176	44,84%	119.559	55,16%	216.735	100,00%

Bron: DHO

⁴ In tegenstelling tot voorgaande tabellen gaat het hier niet over aantal inschrijvingen maar over unieke personen.

We zien een toename van 29,85 % studenten tussen academiejaar 2005-2006 en het huidige academiejaar met relatief meer vrouwen die deelnemen. We stellen een sterkere toename vast in de professionele opleidingen.

Aantal generatiestudenten⁵ per gerichtheid

		Man	% Man	Vrouw	% Vrouw	Totaal	% Gerichtheid
2005-2006	Professioneel	9.848	41,79%	13.715	58,21%	23.563	54,18%
	Academisch	8.972	48,52%	9.520	51,48%	18.492	42,52%
	HKO	715	49,76%	722	50,24%	1.437	3,30%
	Totaal	19.535	44,92%	23.957	55,08%	43.492	100,00%
2008-2009	Professioneel	10.571	41,36%	14.989	58,64%	25.560	53,97%
	Academisch	9.772	47,94%	10.612	52,06%	20.384	43,04%
	HKO	691	48,70%	728	51,30%	1.419	3,00%
	Totaal	21.034	44,41%	26.329	55,59%	47.363	100,00%
2012-2013	Professioneel	11.704	41,88%	16.245	58,12%	27.949	55,39%
	Academisch	10.468	49,59%	10.642	50,41%	21.110	41,84%
	HKO	657	47,00%	741	53,00%	1.398	2,77%
	Totaal	22.829	45,24%	27.628	54,76%	50.457	100,00%
2013-2014	Professioneel	11.441	42,29%	15.614	57,71%	27.055	55,14%
	Academisch	10.098	48,70%	10.639	51,30%	20.737	42,26%
	HKO	551	43,15%	726	56,85%	1.277	2,60%
	Totaal	22.090	45,02%	26.979	54,98%	49.069	100,00%

Bron: DHO

Deze toename met dezelfde tendensen stellen we ook vast bij generatiestudenten (12,82 % tussen het academiejaar 2005-2006 en het huidige academiejaar).

⁵ Generatiestudent: een student die zich, in een bepaald academiejaar, voor het eerst inschrijft met een diplomacontract voor een professioneel of academisch gerichte bachelor in het Vlaamse hoger onderwijs. Het statuut van generatiestudent geldt voor dat volledige academiejaar (art. 1.3, 29° Codex Hoger Onderwijs)

2.3.2 Doorstroom

Gemiddeld aantal verworven studiepunten in initiële opleidingen per inschrijving en gerichtheid

		Man	Vrouw	Totaal
2005-2006	Professioneel	39,65	44,30	42,38
	Academisch	40,72	45,59	43,17
	HKO	41,49	44,87	43,17
	Totaal	40,30	44,91	42,80
2007-2008	Professioneel	38,22	43,34	41,20
	Academisch	38,96	44,66	41,84
	HKO	39,70	43,74	41,73
	Totaal	38,68	43,97	41,54
2011-2012	Professioneel	35,78	40,62	38,62
	Academisch	37,77	42,53	40,21
	HKO	36,93	40,89	38,94
	Totaal	36,87	41,50	39,41
2012-2013	Professioneel	35,00	40,08	37,98
	Academisch	37,12	41,81	39,52
	HKO	37,42	40,45	38,97
	Totaal	36,20	40,88	38,77

Bron: DHO

Het aantal verworven studiepunten in de initiële opleidingen tussen 2005-2006 en het huidig academiejaar neemt af met gemiddeld 4,03 studiepunten. Belangrijk hierbij is dat ook het aantal opgenomen studiepunten in diezelfde periode daalt met ongeveer 6 studiepunten. Het aantal verworven studiepunten in academisch gerichte opleidingen ligt net iets hoger.

Gemiddeld studierendement in initiële opleidingen per gerichtheid

		Man	Vrouw	Totaal
2005-2006	Professioneel	69,93%	78,11%	74,73%
	Academisch	74,81%	81,60%	78,27%
	HKO	73,43%	79,18%	76,28%
	Totaal	72,64%	79,73%	76,51%
2007-2008	Professioneel	68,16%	77,54%	73,60%
	Academisch	73,31%	80,92%	77,23%
	HKO	72,92%	79,78%	76,39%
	Totaal	71,06%	79,19%	75,50%
2011-2012	Professioneel	70,37%	79,96%	76,00%
	Academisch	76,06%	82,94%	79,64%
	HKO	74,39%	82,40%	78,46%
	Totaal	73,48%	81,40%	77,85%
2012-2013	Professioneel	69,98%	79,88%	75,80%
	Academisch	75,63%	82,49%	79,19%
	HKO	77,24%	82,45%	79,93%
	Totaal	73,18%	81,15%	77,58%

Bron: DHO

Studierendement is de verhouding tussen het aantal opgenomen studiepunten en het aantal verworven studiepunten. Het gemiddeld studierendement toont een lichte stijging van 1,07 % tussen 2005-2006 en 2012-2013 (van een studierendement van 76,51 % naar 77,58 %). De verhouding in het voordeel van de academische opleidingen blijft constant over de jaren (verschil van 3,39% tot 3,64 %). Vrouwen doen het gemiddeld met 7 % beter.

Evolutie studierendement voor generatiestudenten per gerichtheid

		Man	Vrouw	Totaal
2005 - 2006	Academisch	59,03%	66,37%	62,79%
	HKO	60,99%	70,05%	65,60%
	Professioneel	53,96%	63,13%	59,34%
	Totaal	56,56%	64,65%	61,03%
2006 - 2007	Academisch	57,10%	64,57%	60,93%
	HKO	60,63%	72,63%	66,75%
	Professioneel	52,01%	62,99%	58,45%
	Totaal	54,70%	63,93%	59,80%
2007 - 2008	Academisch	56,08%	63,49%	59,90%
	HKO	60,38%	70,22%	65,33%
	Professioneel	52,51%	62,98%	58,61%
	Totaal	54,47%	63,41%	59,39%
2008 - 2009	Academisch	60,43%	67,37%	64,04%
	HKO	63,01%	68,86%	66,02%
	Professioneel	59,41%	69,31%	65,20%
	Totaal	60,01%	68,50%	64,72%
2009 - 2010	Academisch	60,35%	67,20%	63,85%
	HKO	63,34%	72,19%	67,77%

	Professioneel	58,61%	68,67%	64,45%
	Totaal	59,59%	68,18%	64,29%
2010 - 2011	Academisch	59,70%	66,37%	63,10%
	HKO	64,05%	73,24%	68,90%
	Professioneel	57,68%	68,60%	64,06%
	Totaal	58,82%	67,84%	63,79%
2011 - 2012	Academisch	60,71%	67,07%	63,97%
	HKO	65,44%	75,17%	70,60%
	Professioneel	56,99%	68,42%	63,74%
	Totaal	58,99%	68,07%	64,03%
2012 - 2013	Academisch	58,47%	65,29%	61,91%
	HKO	67,82%	75,48%	71,91%
	Professioneel	55,70%	67,72%	62,71%
	Totaal	57,35%	66,98%	62,63%

Bron: DHO

Evolutie studierendement voor niet-generatiestudenten per gerichtheid

2005 - 2006	Academisch	74,42%	81,20%	77,88%
	HKO	73,52%	79,27%	76,38%
	Professioneel	68,50%	77,72%	74,02%
	Totaal	71,96%	79,40%	76,05%
2006 - 2007	Academisch	73,28%	80,66%	77,05%
	HKO	73,56%	80,03%	76,82%
	Professioneel	68,99%	78,44%	74,54%
	Totaal	71,48%	79,53%	75,88%
2007 - 2008	Academisch	72,83%	80,34%	76,69%
	HKO	72,80%	79,77%	76,32%
	Professioneel	68,46%	77,92%	74,00%
	Totaal	71,00%	79,14%	75,45%
2008 - 2009	Academisch	74,43%	81,62%	78,15%
	HKO	74,68%	79,77%	77,25%
	Professioneel	71,19%	80,39%	76,59%
	Totaal	73,09%	80,96%	77,41%
2009 - 2010	Academisch	74,25%	81,39%	77,94%
	HKO	73,68%	79,60%	76,65%
	Professioneel	70,28%	80,03%	75,97%
	Totaal	72,56%	80,68%	77,00%
2010 - 2011	Academisch	74,64%	81,76%	78,34%
	HKO	73,83%	80,98%	77,44%
	Professioneel	70,48%	79,97%	76,07%
	Totaal	72,86%	80,86%	77,27%
2011 - 2012	Academisch	75,17%	82,18%	78,83%
	HKO	74,26%	82,36%	78,39%
	Professioneel	70,53%	80,21%	76,25%
	Totaal	73,17%	81,21%	77,62%
2012 - 2013	Academisch	74,83%	81,90%	78,52%
	HKO	77,18%	82,31%	79,83%
	Professioneel	70,15%	80,14%	76,06%
	Totaal	72,92%	81,03%	77,41%

Bron: DHO

Een vergelijking tussen het studierendement van generatiestudenten en niet-generatiestudenten toont aan dat voor beide categorieën er een zeer lichte stijging is van het gemiddeld studierendement tussen 2005-2006 en 2012-2013.

Het studierendement van generatiestudenten ligt wel merkbaar lager dan dat van niet-generatiestudenten.

*Time to graduation*⁶

% Gediplomeerden per instroomcohort		Aantal academiejaren tot diploma							Totaal	Gemiddeld
		1	2	3	4	5	6			
2006	Professioneel	3,75%	1,99%	33,59%	10,92%	2,97%	0,88%	54,11%	3,19	
	Academisch	3,80%	5,35%	28,98%	9,48%	3,37%	1,46%	52,43%	3,15	
	HKO	4,96%	1,34%	30,09%	10,40%	3,58%	1,43%	51,79%	3,20	
2007	Professioneel	0,92%	1,65%	33,57%	12,29%	3,56%		51,99%	3,31	
	Academisch	1,95%	4,09%	28,33%	10,19%	4,00%		48,56%	3,21	
	HKO	2,30%	2,72%	24,36%	13,08%	3,82%		46,27%	3,29	
2008	Professioneel	1,39%	2,16%	32,23%	12,53%			48,30%	3,16	
	Academisch	1,06%	3,96%	28,81%	10,29%			44,12%	3,10	
	HKO	3,05%	2,04%	25,21%	12,02%			42,32%	3,09	
2009	Professioneel	0,82%	1,92%	30,58%				*	*	
	Academisch	1,00%	3,33%	27,65%				*	*	
	HKO	1,33%	1,93%	25,05%				*	*	

Bron: DWH O&V, 2014 (eigen bewerking)

* Een substantieel deel van de studenten die in 2009 met hun opleiding zijn gestart, zijn mogelijk nog niet afgestudeerd. Totaalcijfers zouden in dit geval een verkeerd beeld geven.

Aangezien het mogelijk is dat iemand een hoog studierendement haalt en toch geen diploma behaalt, is het ook belangrijk te kijken naar de gemiddelde studieduur. Hier stellen we wel een vertekening vast wegens het gebrek aan gegevens van studenten met een langere studieduur (cijfers van 2005-2006 tot 2011-2012).

De cijfers geven aan dat voor studenten gestart in 2006 na zes jaar opleiding meer dan de helft van de studenten een bachelordiploma behaalt in elke gerichtheid. Na vijf jaar is dit beperkt tot studenten in professioneel gerichte opleidingen. Na vier jaar opleiding duiken alle gerichtheden onder de 50 % . Na de reguliere drie jaar opleiding behaalt slechts een derde of minder van de studenten een bachelordiploma.

De gemiddelde studieduur van een student in een bacheloropleiding ligt tussen de drie en de vier jaar. De gemiddelde studieduur neemt wel toe . Ook het percentage afgestudeerden binnen de theoretische studieduur van drie jaar in de cohortes 2006 en 2009 neemt af met 6,01% tot 8,08 % wat eveneens wijst op een verlenging van de gemiddelde studieduur.

⁶ Time to graduation: Het aantal jaar dat een trajectstarter er over doet om het diploma van de opleiding te behalen.

Heroriëntaties van generatiestudenten binnen hetzelfde jaar

Voor heroriëntatie		Na heroriëntatie		Percentage heroriënteringen van totaal aantal inschrijvingen				
				2008-2009*	2009-2010*	2010-2011*	2011-2012	2012-2013
Hogeschool	ABA	Hogeschool	ABA	0,45%	0,38%	0,47%	0,61%	0,66%
			PBA	2,91%	3,42%	5,49%	5,46%	6,06%
		Universiteit	ABA	0,42%	0,61%	1,02%	1,13%	1,03%
		Totaal soort opleiding	3,78%	4,41%	6,98%	7,20%	7,75%	
	PBA	Hogeschool	ABA	0,08%	0,07%	0,20%	0,16%	0,17%
			PBA	1,95%	2,44%	3,53%	3,55%	3,95%
		Universiteit	ABA	0,09%	0,17%	0,34%	0,29%	0,32%
		Totaal soort opleiding	2,13%	2,68%	4,07%	4,00%	4,45%	
		Totaal soort instelling		2,43%	2,98%	4,59%	4,56%	5,03%
		Universiteit	ABA	Hogeschool	ABA	0,35%	0,30%	0,57%
PBA	1,32%				1,66%	2,47%	2,68%	2,81%
Universiteit	ABA			0,72%	1,26%	2,36%	2,41%	2,40%
Totaal soort opleiding	2,39%		3,22%	5,41%	5,70%	6,02%		
Totaal				2,41%	3,06%	4,86%	4,93%	5,34%

(bijvoorbeeld: In 2008-2009 heroriënteerden 0.45% generatiestudenten van een academische bachelor aan een hogeschool naar een andere academische bachelor aan een hogeschool)

* Voor academiejaren 2008-2009, 2009-2010 en 2010-2011 beschikken we niet over laadoperatie 2 (15/03). Voor deze jaren werd er gekeken naar de officieel gevalideerde cijfers. Dit kan een vertekend beeld opleveren.

* Voor academiejaren 2008-2009 en 2009-2010 werden de gegevens over heroriëntaties door de instellingen zelf aangeleverd. Het is mogelijk dat gedurende deze jaren potentiële registraties nooit werden geregistreerd. Dit kan de stijging vanaf academiejaar 2010-2011 voor een deel verklaren.

Bron: DWH O&V, 2013 (eigen bewerking)

Soorten heroriënteringen binnen eerste jaar hoger onderwijs

soort heroriëntatie	2008-2009*	2009-2010*	2010-2011*	2011-2012	2012-2013
van PBA naar andere PBA	44,03%	43,90%	40,32%	40,41%	41,60%
van ABA naar andere ABA	19,14%	20,78%	23,26%	23,94%	22,91%
van ABA naar PBA	32,85%	31,07%	30,23%	30,52%	30,28%
van PBA naar ABA	3,98%	4,26%	6,19%	5,13%	5,21%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

* Voor academiejaren 2008-2009, 2009-2010 en 2010-2011 beschikken we niet over laadoperatie 2 (15/03). Voor deze jaren werd er gekeken naar de officieel gevalideerde cijfers. Dit kan een vertekend beeld opleveren.

Bron: DWH O&V, 2013 (eigen bewerking)

Door de evolutie te bekijken tussen heroriëntaties van generatiestudenten (binnen hetzelfde jaar en na één jaar hoger onderwijs) kunnen we nagaan of er sneller wordt geheoriënteerd.

Het aantal generatiestudenten dat gedurende het eerste academiejaar heroriënteert naar een andere opleiding neemt gestaag toe van 2008-2009 tot 2012-2013. Voor de academische bacheloropleidingen gaat het over een stijging van 3,97% (hogescholen) en 3,63% (universiteiten) en voor de professionele bacheloropleidingen betreft het een stijging van 2,32%.

De meeste heroriëntaties binnen eenzelfde jaar situeren zich binnen hetzelfde niveau (ongeveer 60% (van PBA naar PBA en van ABA naar ABA)).

30% kiest voor een opleiding met een professionele gerichtheid (van ABA naar PBA). Deze laatste oriëntaties nemen lichtjes af. De omgekeerde beweging komt veel minder voor (3,98 % -6,19% (van PBA naar ABA)) maar stijgt licht.

Heroriëntaties van generatiestudenten na één jaar hoger onderwijs

Voor heroriëntatie (jaar 1)		Na heroriëntatie (jaar 2)		Percentage heroriënteringen van totaal aantal inschrijvingen voor heroriëntatie				
				AJ 2008 -> AJ 2009*	AJ 2009 -> AJ 2010*	AJ 2010 -> AJ 2011*	AJ 2011 -> AJ 2012	AJ 2012 -> AJ 2013**
Hogeschool	ABA	Hogeschool	ABA	0,97%	1,24%	0,73%	0,90%	0,14%
			PBA	7,90%	7,48%	7,88%	7,94%	7,66%
		Universiteit	ABA	1,93%	1,79%	1,80%	1,82%	8,04%
			Totaal soort opleiding	10,81%	10,51%	10,41%	10,67%	15,84%
	PBA	Hogeschool	ABA	0,36%	0,47%	0,40%	0,37%	0,14%
			PBA	5,15%	5,15%	5,61%	5,94%	6,61%
		Universiteit	ABA	0,56%	0,68%	0,63%	0,65%	0,88%
			Totaal soort opleiding	6,07%	6,30%	6,63%	6,96%	7,63%
		Totaal soort instelling		6,93%	8,54%	8,92%	9,19%	11,00%
		Universiteit	ABA	Hogeschool	3,51%	3,49%	3,40%	3,59%
PBA	10,32%			10,87%	11,07%	10,38%	9,98%	
Universiteit	ABA		6,22%	5,50%	5,90%	6,34%	9,91%	
	Totaal soort opleiding		20,04%	19,86%	20,38%	20,30%	20,12%	
Totaal				11,30%	11,29%	11,53%	11,70%	12,58%

(bijvoorbeeld: In 2008-2009 heroriënteerden 0.97% studenten van een academische bachelor aan een hogeschool na één academiejaar naar een andere academische bachelor aan een hogeschool)

* Voor academiejaren 2008-2009, 2009-2010 en 2010-2011 beschikken we niet over laadoperatie 2 (15/03). Voor deze jaren werd er gekeken naar de officieel gevalideerde cijfers. Dit kan een vertekend beeld opleveren.

** Door de integratiebeweging nam het aantal ABA's aan de hogescholen af in 2013. Dit kan een vertekend beeld geven voor de heroriënteerders van 2012 naar 2013.

Bron: DWH O&V, 2013 (eigen bewerking)

Soorten heroriënteringen na eerste jaar hoger onderwijs

soort heroriëntatie	AJ 2008 -> AJ 2009*	AJ 2009 -> AJ 2010*	AJ 2010 -> AJ 2011*	AJ 2011 -> AJ 2012	AJ 2012 -> AJ 2013**
van PBA naar andere PBA	24,82%	25,12%	26,98%	28,45%	29,53%
van ABA naar andere ABA	31,80%	29,57%	28,72%	30,11%	33,40%
van ABA naar PBA	38,93%	39,71%	39,34%	36,57%	32,50%
van PBA naar ABA	4,45%	5,60%	4,95%	4,87%	4,56%
Totaal	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

* Voor academiejaren 2008-2009, 2009-2010 en 2010-2011 beschikken we niet over laadoperatie 2 (15/03). Voor deze jaren werd er gekeken naar de officieel gevalideerde cijfers. Dit kan een vertekend beeld opleveren.

** Door de integratiebeweging nam het aantal ABA's aan de hogescholen af in 2013. Dit kan een vertekend beeld geven voor de heroriënteerders van 2012 naar 2013.

Bron: DWH O&V, 2013 (eigen bewerking)

De meeste heroriënteringen gebeuren na één jaar hoger onderwijs. Het aandeel blijft constant. Het komt het meest voor bij de academische bacheloropleidingen. Ook hier geldt dat de meeste heroriënteringen gebeuren binnen hetzelfde niveau (meer dan 60 % (van ABA naar ABA en van PBA naar PBA)).

De vergelijkende cijfers wijzen er wel op dat generatiestudenten binnen professionele bacheloropleidingen sneller oriënteren dan binnen academische opleidingen. Bijna een derde van de studenten die heroriënteert verandert naar een opleiding met een professionele gerichtheid na één jaar studeren in het hoger onderwijs.

2.3.3 Uitstroom

Aantal diploma's in initiële bacheloropleidingen

		M		V		Totaal
2006 - 2007	Professioneel	6.651	36,86%	11.395	63,14%	18.046
	Academisch	5.537	46,04%	6.490	53,96%	12.027
	HKO	439	46,60%	503	53,40%	942
	Totaal	12.627	40,71%	18.388	59,29%	31.015
2007 - 2008	Professioneel	6.481	36,97%	11.048	63,03%	17.529
	Academisch	5.987	46,65%	6.848	53,35%	12.835
	HKO	454	46,23%	528	53,77%	982
	Totaal	12.922	41,22%	18.424	58,78%	31.346
2008 - 2009	Professioneel	6.724	37,00%	11.450	63,00%	18.174
	Academisch	5.783	46,10%	6.761	53,90%	12.544
	HKO	367	39,21%	569	60,79%	936
	Totaal	12.874	40,67%	18.780	59,33%	31.654
2009 - 2010	Professioneel	6.844	37,30%	11.503	62,70%	18.347
	Academisch	5.850	45,69%	6.954	54,31%	12.804
	HKO	439	46,60%	503	53,40%	942
	Totaal	13.133	40,92%	18.960	59,08%	32.093
2010 - 2011	Professioneel	7.245	37,17%	12.249	62,83%	19.494
	Academisch	5.974	45,10%	7.273	54,90%	13.247
	HKO	454	46,23%	528	53,77%	982
	Totaal	13.673	40,55%	20.050	59,45%	33.723
2011 - 2012	Professioneel	7.544	36,51%	13.119	63,49%	20.663
	Academisch	6.302	46,00%	7.399	54,00%	13.701
	HKO	367	39,21%	569	60,79%	936
	Totaal	14.213	40,26%	21.087	59,74%	35.300
2012 - 2013	Professioneel	7.792	36,52%	13.544	63,48%	21.336
	Academisch	6.358	45,93%	7.484	54,07%	13.842
	HKO	449	48,65%	474	51,35%	923
	Totaal	14.599	40,44%	21.502	59,56%	36.101

De gegevens tonen een toename aan van het aantal diploma's in initiële bacheloropleidingen van 16.39 % tussen 2006-2007 en het academiejaar 2012-2013.

Aantal diploma's in initiële masteropleidingen

		M		V		Totaal
2006 - 2007	Academisch	6.550	47,61%	7.208	52,39%	13.758
	HKO	362	44,09%	459	55,91%	821
	Totaal	6.912	47,41%	7.667	52,59%	14.579
2007 - 2008	Academisch	6.538	46,44%	7.539	53,56%	14.077
	HKO	333	43,76%	428	56,24%	761
	Totaal	6.871	46,31%	7.967	53,69%	14.838
2008 - 2009	Academisch	7.020	46,10%	8.208	53,90%	15.228
	HKO	346	47,33%	385	52,67%	731
	Totaal	7.366	46,16%	8.593	53,84%	15.959
2009 - 2010	Academisch	7.239	46,32%	8.388	53,68%	15.627
	HKO	284	42,97%	377	57,03%	661
	Totaal	7.523	46,19%	8.765	53,81%	16.288
2010 - 2011	Academisch	7.629	46,11%	8.915	53,89%	16.544
	HKO	322	43,40%	420	56,60%	742
	Totaal	7.951	46,00%	9.335	54,00%	17.286
2011 - 2012	Academisch	7.778	45,15%	9.449	54,85%	17.227
	HKO	348	45,61%	415	54,39%	763
	Totaal	8.126	45,17%	9.864	54,83%	17.990
2012 - 2013	Academisch	8.172	45,66%	9.726	54,34%	17.898
	HKO	379	48,90%	396	51,10%	775
	Totaal	8.551	45,79%	10.122	54,21%	18.673

De gegevens tonen een toename aan van het aantal diploma's in initiële masteropleidingen van 28,08 % tussen 2006-2007 en het academiejaar 2012-2013. We merken op dat de toename van het aantal masterdiploma's over de betreffende periode nog merkbaar hoger ligt dan de toename van de bachelordiploma's. Mogelijk is dit te wijten aan de toename van het aantal studenten dat via een schakelprogramma vanuit het professioneel hoger onderwijs alsnog een masterdiploma behaalt (een doorstroom die voor de invoering van de flexibilisering niet mogelijk was en sinds de invoering steeds gestegen is).

2.3.4 Studieduur generatiestudenten per studierendementcategorie waartoe ze behoorden als generatiestudent

		Aantal jaar tot behalen bachelordiploma						
		Binnen 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	na 7 jaar	(nog) geen diploma behaald	Binnen 5 jaar diploma behaald
Studie rendement als generatie student in 2006-2007	0%	0,1%	8,0%	5,4%	3,3%	2,1%	81,1%	13,5%
	1 t.e.m. 9%	0,2%	14,6%	11,1%	5,6%	3,5%	65,0%	25,9%
	10 t.e.m. 19%	0,1%	17,9%	11,7%	6,5%	2,8%	61,0%	29,7%
	20 t.e.m. 29%	0,3%	23,3%	13,3%	6,7%	3,7%	52,8%	36,9%
	30 t.e.m. 39%	1,4%	23,6%	16,7%	7,1%	4,1%	47,1%	41,7%
	40 t.e.m. 49%	5,6%	26,5%	17,3%	7,7%	3,1%	39,8%	49,3%
	50 t.e.m. 59%	8,8%	29,6%	17,0%	7,2%	2,7%	34,8%	55,4%
	60 t.e.m. 69%	3,6%	37,9%	16,3%	7,4%	3,2%	31,6%	57,7%
	70 t.e.m. 79%	18,0%	42,3%	13,8%	4,7%	1,7%	19,6%	74,0%
	80 t.e.m. 89%	51,9%	27,8%	7,3%	2,6%	0,8%	9,6%	87,0%
	90 t.e.m. 99%	71,8%	16,3%	4,5%	1,2%	0,4%	5,8%	92,6%
	100%	85,2%	8,7%	1,9%	0,7%	0,2%	3,2%	95,9%
	n.v.t.	1,3%	2,6%	2,6%	0,0%	0,0%	93,4%	6,6%
	Totaal	38,4%	18,2%	7,9%	3,5%	1,6%	30,4%	64,5%

Bron: DHO

In de tabel is gekeken naar het studierendement van generatiestudenten en hoe lang het duurde voor ze een bachelordiploma haalden (eender welk diploma HO, dus niet enkel het diploma van de opleiding waarin ze gestart zijn).

Uit bovenstaande tabel blijkt duidelijk dat goede starters een duidelijk kortere time to graduation kennen dan slechte starters.

Er is dus een sterke relatie tussen studierendement van een student in zijn eerste academiejaar en de uiteindelijke studieduur waarbinnen hij zijn bachelordiploma behaalt.

Onderstaande tabel met de berekening van de statistische correlatie tussen het studierendement in het eerste academiejaar en de time to graduation toont aan dat deze zeer significant is ($p < 0,001$). We vinden een correlatie van (-,623).

		Studierendement	Aantal jaar tot bachdipl
Studierendement	Pearson Correlation	1	-,623**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	89183	61738
Aantal jaar tot bachdipl	Pearson Correlation	-,623**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	61738	61776

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

2.3.5 Drop-out⁷

Uit bovenstaande tabel blijkt ook duidelijk dat slechte starters een veel grotere drop-out kennen. Mogelijk kunnen een aantal van deze studenten nog aan het studeren zijn maar het grootste gedeelte heeft waarschijnlijk het onderwijs verlaten.

Er is dus ook een sterke relatie tussen studierendement van een student in zijn eerste academiejaar en het verlaten van het hoger onderwijs zonder diploma.

2.3.6 Studierendement van studenten na een pauze

Onderstaande tabellen tonen aan (hoewel het om een kleine groep van studenten gaat) dat zogenaamde 'nieuwe' studenten die na respectievelijk een pauze van twee of drie jaren opnieuw een inschrijving in het hoger onderwijs nemen, een duidelijk merkbaar hoger studierendement behalen na de herintrede. Mensen een tweede kans geven loont dus. Wel is niet duidelijk wat deze personen gedurende hun afwezigheid hebben gedaan. Het is wel mogelijk dat deze studenten tijdens de pauze elders een diploma buiten het Vlaamse hoger onderwijs verwierven.

In 2008-2009 waren er 46.064 generatiestudenten.

Van deze studenten zijn er 198 (0,42%) die niet meer ingeschreven zijn in 2009-2010 en 2010-2011, maar die wel een inschrijving hebben in 2011-2012 (pauze van 2 jaar). Zij die in 2008-2009 een diploma behaalden werden niet meer meegenomen hierbij.

Het studierendement van deze 198 studenten bedroeg 13,39% (gewogen gemiddelde) voor de pauze en 57,93% na de pauze.

Aantal generatiestudenten 2008-2009	Waarvan geen inschrijving in 2009 en 2010, maar wel ingeschreven in 2011	%
46.604	198	0,42%

Gewogen gemiddelde SR van deze studenten in 2008-2009	Gewogen gemiddelde SR van deze studenten in 2011-2012
13,39%	57,93%

Van de 46.064 generatiestudenten zijn er 128 die 3 jaar pauze namen. Zij waren niet meer ingeschreven in 2009-2010, 2010-2011 en 2011-2012, maar wel in 2012-2013.

Het studierendement van deze 128 studenten bedroeg 19,29% (gewogen gemiddelde) voor de pauze en 58,79% na de pauze.

Aantal generatiestudenten 2008-2009	Waarvan geen inschrijving in 2009, 2010 en 2011, maar wel ingeschreven in 2012	%
46.604	128	0,27%

Gewogen gemiddelde SR van deze studenten in 2008-2009	Gewogen gemiddelde SR van deze studenten in 2012-2013
19,29%	58,79%

⁷ Drop-out: Om de drop-out te berekenen hebben we gekeken naar de laatste inschrijvingsdatum in het hoger onderwijs (universiteiten en hogescholen, we hebben geen informatie over inschrijvingen in volwassenenonderwijs en HBO5) voor de studenten die geen diploma behaald hebben in het hoger onderwijs (dus geen bachelor of masterdiploma).

Wanneer we nagaan of deze studenten opnieuw voor dezelfde opleiding inschrijven, levert dit volgende cijfers op:

Twee jaar pauze:

Aantal generatiestudenten 2008-2009	Waarvan geen inschrijving in 2009 en 2010, maar wel ingeschreven in 2011 in zelfde opleiding als in 2008	%
46.604	36	0,08%

Gewogen gemiddelde SR van deze studenten in 2008-2009	Gewogen gemiddelde SR van deze studenten in 2011-2012
14,50%	62,50%

Drie jaar pauze:

Aantal generatiestudenten 2008-2009	Waarvan geen inschrijving in 2009, 2010 en 2011, maar wel ingeschreven in 2012 in zelfde opleiding als in 2008	%
46.604	27	0,06%

Gewogen gemiddelde SR van deze studenten in 2008-2009	Gewogen gemiddelde SR van deze studenten in 2012-2013
22,31%	55,07%

% dat pauze neemt en daarna in zelfde opleiding inschrijft

	totaal	in zelfde opleiding	%
2 jaar pauze	198	36	18,18%
3 jaar pauze	128	27	21,09%

Ongeveer 1/5 schrijft zich na de onderbreking in voor dezelfde opleiding als voor de onderbreking.

2.3.7 Weigeringen op grond van studievoortgangsbewakingsmaatregelen

Uit de bevraging van de instellingen bij de evaluatie van de implementatielasten naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs over hoeveel studenten er de twee voorbije academiejaren werden geweigerd op grond van artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs, waren de antwoorden niet éénduidig. Vaak werd meegedeeld dat deze data nog niet centraal werden bijgehouden of niet accuraat werden geregistreerd. De meeste instellingen gaven een raming.

In sommige gevallen werden enkel de 'potentiële' weigeringen bijgehouden. Deze datavariatie tussen instellingen is het gevolg van het feit dat studenten voortijdig vaak nog kiezen voor een ander studietraject zodat een weigeringsbeslissing niet moet worden genomen. Hoeveel studenten ook effectief een inschrijving geweigerd werd na uitputting van de beroepsprocedures is verder niet duidelijk. In de cijfers werd ook geen rekening gehouden met de verschillende gronden van weigering zodat ze zeker niet vergelijkbaar zijn. Uit de meegedeelde cijfers kon bijgevolg op geen enkele manier een duidelijke conclusie getrokken worden.

De werkgroep heeft in het kader van deze werkzaamheden bevestigd dat deze bevindingen nog steeds gelden.

2.3.8 Algemene vaststellingen

Op basis van deze gegevens die een beeld geven van de effecten van de huidige regelgeving, zou kunnen geconcludeerd worden dat de doelstelling van flexibilisering om meer studenten naar het hoger onderwijs te brengen en ze ook daadwerkelijk een diploma te laten behalen wordt bereikt (uiteraard spelen hier nog vele andere mogelijke verklaringsgronden vb. demografische evolutie, er was mogelijk ook al een toename merkbaar voor flexibilisering).

Meer studenten worden aangetrokken naar het hoger onderwijs. Het studierendement van zowel generatiestudenten als niet –generatiestudenten stijgt. Uit de gegevens blijkt wel dat studenten gemiddeld minder studiepunten opnemen. Meer studenten wagen via schakelprogramma's de stap van het professioneel hoger onderwijs naar het academisch onderwijs.

Anderzijds is er wel een lichte verlenging van de gemiddelde studieduur wat erop zou kunnen wijzen dat studenten voor een mindere omvang van studiepunten inschrijven (het aantal opgenomen studiepunten daalt).

De time to graduation is een aspect dat nauwlettend moet bewaakt worden.

Studenten die in het eerste academiejaar een laag studierendement vertonen blijken duidelijk langer over hun studies te doen en vertonen een aanzienlijk grotere kans op drop-out.

Strenger optreden van bij aanvang van het studietraject blijkt wel de boodschap die uit de cijfers naar voor komt.

Uit de cijfers blijkt ook dat het loont om studenten die herintreden in het hoger onderwijs een nieuwe kans te geven. De mogelijkheid om studenten te weigeren kan dus best niet onbeperkt in tijd zijn.

2.4 Knelpunten en mogelijke oplossingen naar een optimalisering van het systeem

Algemene opmerking

Een aangepast systeem van studievoortgangsbewaking moet samen gelezen worden met een mogelijke aanpassing van het systeem van leerkrediet. Uit de evaluatie van de implementatielasten naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs bleek dat instellingen en studenten voorstander zijn van het systeem van studievoortgangsbewaking omdat het een meer individuele aanpak toelaat, sneller werkt en een meer pedagogisch/didactisch systeem is waar studiebegeleiding centraal staat.

In de onderstaande tabel worden de knelpunten en problemen opgelijst en werd een initiële voorzet tot mogelijke pistes van oplossing gegeven vanuit de overheid. De vaststelling van de leden van de werkgroep na discussie over de knelpunten en mogelijke suggesties tot oplossing staan in de rechterkolom.

In de mate van het mogelijke werden de knelpunten in een aantal thema's gebundeld:

- Bewaken van gelijkheid in behandeling binnen het Vlaamse hoger onderwijs
- Maatregelen van studievoortgangsbewaking: inputparameters en berekening
- Maatregelen van studievoortgangsbewaking: resultaat en beslissing-na-resultaat
- Organisatie van het onderwijs

Knelpunten/problemen	Mogelijke pistes tot oplossing vanuit de overheid	Vaststellingen van de werkgroep
A. BEWAKEN VAN GELIJKHEID IN BEHANDELING BINNEN HET VLAAMSE HOGER ONDERWIJS		
<p>De decretale bepalingen laten een verschillende invulling door de instellingen toe (verschillen in duurtijd, reikwijdte...), vaak zelfs tot op facultair niveau (zie overzicht bevraging uit evaluatie implementatielasten in bijlage).</p> <p>Dit leidt tot een diverse behandeling van studenten, onduidelijkheid en verhoging van de administratieve lasten.</p> <p>Bij gezamenlijk georganiseerde opleidingen is het niet altijd duidelijk welke maatregelen opgelegd door de participerende instellingen van toepassing zijn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - een meer uniform systeem door striktere decretale voorschriften waardoor meer gelijkheid tussen studenten wordt gerealiseerd en de toepassing eenvoudiger en transparanter wordt. Kanttekening hierbij is dat een instelling geen eigen studievoortgangbeleid kan ontwikkelen. - een open invulling behouden zodat elke instelling ruimte heeft voor de ontwikkeling van een eigen visie op studievoortgang. Kanttekening hierbij is dat niet kan gegarandeerd worden dat de geschetste premissen gerespecteerd worden. - een meer uniform systeem door onderlinge afspraken tussen instellingen/associaties waardoor er meer gelijke toepassing voor studenten is en ook de eigen invullingsruimte enigszins wordt behouden. Kanttekening hierbij is de vraag hoe dit kan afgedwongen worden en in hoeverre kan gegarandeerd worden dat de geschetste premissen behouden worden. - ingeval van gezamenlijk georganiseerde opleidingen moeten er duidelijke afspraken gemaakt worden in de samenwerkingsovereenkomst tussen de instellingen. 	<p>De werkgroep is er voorstander van om voor generatiestudenten meer éénduidige regels voorop te stellen. Een bij aanvang meer uniform systeem zal studenten ook meer aanzetten om sneller te heroriënteren en de begeleiding kan hierop afgestemd worden. Het uitgangspunt hierbij moet zijn dat de instelling op bijzondere gevallen moet kunnen inspelen. Wat het verdere traject betreft wensen de instellingen een eigen beleid te kunnen ontwikkelen dat mogelijk rekening houdt met de verschillen tussen niveaus (bachelor, master...) en doelgroepen (werkstudenten, zij-instromers...).</p> <p>De werkgroep is het er wel over eens dat op het niveau van de instelling in ieder geval meer uniformiteit aangewezen is. De regels mogen niet afwijken tussen faculteiten of departementen.</p> <p>Wat gezamenlijke opleidingen betreft is de werkgroep voorstander van een zo ruim mogelijke afstemming van de studievoortgangsystemen (tussen Vlaamse instellingen betekent dit één studievoortgangstelsel).</p>

<p>De mogelijkheden van studievoortgangsbewaking bij overgang naar een andere instelling zijn beperkt. Volgens artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs kunnen aan studenten die van een andere instelling/opleiding komen niet onmiddellijk bindende voorwaarden opgelegd worden. Dit heeft tot gevolg dat een student van de eigen instelling/opleiding strenger wordt behandeld dan een student van buiten de instelling. Dit is ook van toepassing op buitenlandse studenten.</p>	<p>De studievoortgangsbewaking over instellingen en opleidingen heen toepasbaar maken. Kanttekening hierbij is de problematiek van privacy en de nood aan een ruimere raadpleegbaarheid van DHO. Bij buitenlandse studenten beschikken we niet over informatie uit het studieverleden. Ingeval leerkrediet als studievoortgangsbewakingsmechanisme verdwijnt is de ruimere toepasbaarheid een noodzaak. Sowieso moet een systeem behouden blijven dat instellingsoverschrijdend werkt om een vlotte doorstroom en heroriëntering mogelijk te maken.</p> <p>Kanttekening is ook hoe de overgang wordt geregeld tussen academische en professioneel gerichte opleidingen.</p> <p>Een andere kanttekening is dat grote verschillen in de organisatie van een academiejaar (vb. semesters, module onderwijs, indeling examenperiodes....) problematisch kunnen zijn.</p>	<p>De werkgroep pleit, in het geval leerkrediet wordt afgeschaft, voor een systeem waarbij er instellingsoverschrijdend met de parameters van de eerdere studieloopbaan (zowel overgang van SO naar HO als het studietraject binnen hoger onderwijs) rekening gehouden kan worden bij de maatregelen van studievoortgang. Een voorwaarde hierbij is wel dat de betrokken instellingen inzicht hebben in elkaars systemen en studievoortgangsreglementering en deze erkennen.</p> <p>Een conditio sine qua non is de deelbaarheid van de studentendossiers⁸. Hierbij moet ook goed afgetoetst worden hoe het in dit verband zit met de privacyregelgeving. Dit kan via DHO gebeuren. Minimaal moeten in dit deelbaar dossier volgende elementen worden opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Studierendement - Opleiding - Weigering van inschrijving <p>De problematiek van de overlapping van academiejaren (het begin en einde van een academiejaar verschilt van instelling tot instelling) bemoeilijkt zoals ook bij het leerkrediet de efficiëntie van het gebruik.</p> <p>De vraag stelt zich verder hoe dan wordt</p>
--	--	--

⁸ De raadpleegbaarheid van DHO wordt vanaf 2016-2017 normaal gezien al verruimd tot alle inschrijvingen. Vandaag kan de instelling voor een lopend academiejaar zijn eigen inschrijvingen en generatiestudenten raadplegen. Inschrijvingen van een lopend academiejaar kunnen momenteel door een andere instelling niet worden geraadpleegd. DHO bevat momenteel gegevens over studierendement en opleiding van ingeschreven studenten. Hoe weigering van inschrijving kan worden opgenomen, is te onderzoeken, want in dat geval gaat het niet om een inschrijving. Dit is een ander soort gebeurtenis.

		<p>omgegaan met de gegevens uit de dossiers. Een dossier delen impliceert niet dat ook de door een andere instelling genomen beslissing moet worden overgenomen. Enerzijds moet de mogelijkheid tot heroriëntatie blijven bestaan. Anderzijds moet vermeden worden dat studenten blijven proberen zonder effectieve studievoortgang. Hiertoe zouden dan Vlaamsbreed afspraken moeten worden gemaakt (wat veronderstelt dat er criteria vastgelegd worden en er weer nieuwe regels komen die voor onduidelijkheid kunnen zorgen). De werkgroep merkt hier op dat de instellingsoverschrijdende werking van leerkrediet op basis van objectieve gegevens een pluspunt is.</p>
<p>De berekening van het studierendement gebeurt niet overal op eenzelfde manier (vb. cumulatieve berekening, berekening op jaarbasis, verschillend pakket van opleidingsonderdelen, tijdstip van berekeningen...)</p>	<p>De berekening van het studierendement wordt decretaal eenvormig vastgelegd. Bij de omschrijving wordt vastgelegd dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de berekening gebeurt al dan niet op jaarbasis/per semester/cumulatief - de berekening gebeurt op het aantal studiepunten waarop het diplomacontract betrekking heeft - bij de berekening wordt al dan niet rekening gehouden met studiepunten waarvoor de student tijdig is uitgeschreven - het tijdstip van berekening wordt vastgelegd. 	<p>De werkgroep wijst op het bestaan van de definitie die DHO hanteert voor studierendement en die ook binnen het datawarehouse en de visitatierapporten wordt gebruikt. DHO spreekt over studierendement als de verhouding tussen de verworven studiepunten en de opgenomen studiepunten volgens de instelling⁹.</p> <p>Studiepunten volgens de instelling zijn de studiepunten opgenomen overeenkomstig artikel III.4 van de Codex Hoger Onderwijs. In de praktijk tellen we de actieve studiepunten en de uitgeschreven studiepunten die opgenomen blijven op basis van de peildata van de instelling.</p>

⁹ Deze definitie werd goedgekeurd door de gemandateerde stuurgroep DHO waarin vanuit iedere associatie een afgevaardigde zetelt.

		<p>Studiepunten waarvoor de student uitschreef, maar die niet opgenomen blijven en de student dus terug krijgt op zijn leerkrediet tellen we niet mee bij de opgenomen studiepunten in de verhouding. Het betreft hier dus ook een verhouding binnen één academiejaar, waarbij we academiejaren onderling kunnen vergelijken. Sommige instellingen werken met een cumulatieve studie-efficiëntie.</p> <p>De werkgroep acht het logisch dat bij de berekening enkel rekening wordt gehouden met de effectief opgenomen studiepunten zoals DHO het toepast.</p> <p>De instellingen zijn wel voorstander van een gezamenlijke definitie maar wensen de eigen implementatie te kunnen bewaren. Het te strikt vastleggen van een berekening is moeilijk gezien de verschillende deadlines die worden gehanteerd. Het harmoniseren van deadlines is moeilijk omdat instellingen soms een verschillende indeling van het academiejaar en verschillende examenperiodes en systemen hanteren.</p> <p>De studenten zijn wel grote voorstander van het harmoniseren van deadlines. Dit leidt tot meer transparantie en gelijkheid tussen studenten.</p> <p>Een kanttekening bij het feit dat geen rekening wordt gehouden bij de berekening van het studierendement met studiepunten die nadien in de loop van het academiejaar binnen de voorgeschreven deadlines worden</p>
--	--	--

		uitgeschreven, is dat dit aanleiding kan geven tot het ontlopen van maatregelen van studievoortgangsbewaking door de student die bij de aanvang van het academiejaar worden opgelegd. Dit kan wel tot gevolg hebben dat studievoortgangsmaatregelen in de loop van het academiejaar worden aangepast. Anderzijds is een wijziging van studieprogramma in principe een beslissing van student én instelling zodat hier een eigen beleid op kan toegepast worden.
<p>Bindend studieadvies duidelijker als concept in de regelgeving inschrijven.</p> <p>Momenteel is er een grote differentiatie tussen de instellingen en faculteiten/departementen. De bindende voorwaarden mogen decretaal geen evaluatie/deliberatiecriteria omvatten. Ze zijn zeer divers maar omvatten doorgaans verplichte studiebegeleiding, vaste regels die betrekking hebben op slaagpercentage, inhoud en omvang studieprogramma's vb. maximaal inschrijven voor een aantal studiepunten, slagen voor ten minste 75%, slagen voor alle opleidingsonderdelen waarvoor men eerst niet slaagde....</p>	<p>- decretaal strikter vastleggen wat onder een bindend studieadvies wordt begrepen Vb. er wordt in bepaalde omstandigheden (vb. bepaalde studie-efficiëntie) decretaal een maximum opname van studiepunten ingeschreven. Vb. het volgen van studiebegeleiding.</p> <p>- de invulling aan de instellingen overlaten zoals momenteel het geval is.</p>	De instellingen zijn er geen voorstander van om de invulling van een bindend studieadvies meer decretaal vast te leggen. De huidige situatie laat veel individueler werken toe en biedt ruimte om bijzondere maatregelen te kunnen treffen en om te differentiëren naar gelang de faculteit.
B1. MAATREGELEN VAN STUDIEVOORTGANGSBEWAKING: inputparameters en berekening		
<p>Het huidige systeem van studievoortgangsbewaking houdt enkel rekening met studierendement en niet met de periode waarin dat studierendement wordt behaald.</p> <p>Dit wordt ook door de financiering (via het leerkrediet) niet aangemoedigd. Het verwerven van</p>	<p>Een goede start is half gewonnen (dat blijkt ook uit de cijfers). Het is van groot belang om dit specifiek aan te moedigen.</p> <p>In het leerkrediet worden de eerste 60 verworven studiepunten dubbel terugverdiend,</p>	Studenten die een goede start maken het eerste academiejaar vallen niet onder het systeem van studievoortgangsbewaking waardoor ze ook langer 'onzichtbaar' blijven binnen de studiebegeleiding. Zij zouden wel als rolmodel kunnen gebruikt worden voor hun

<p>studiepunten wordt beloond los van studieduur.</p>	<p>maar wel los van de periode waarin deze studiepunten worden verworven. Het strikter linken aan het volgen van het modeltraject van 60 studiepunten binnen een academiejaar is een oplossing binnen het systeem van leerkrediet.</p>	<p>medestudenten.</p>
<p>De grens van 50% studierendement kan in vraag worden gesteld. Studenten die telkens 50% behalen kunnen in principe dubbel zo lang doen over hun studie.</p>	<p>De grens wordt opgetrokken tot 75%. Er wordt in functie van bepaalde doelgroepen (bv. werkstudenten) een andere grens bepaald.</p>	<p>Een studierendement van 50 % vooropstellen is niet goed want dit creëert een “norm” voor studenten die in fine veel te laag is. In principe moet 100 % studierendement vooropgesteld worden als norm. Het huidige systeem geeft bijna incentives om minder studiepunten op te nemen. Dit is niet het ideale systeem om de time to graduation in te korten. Uitgaan van een full credit benadering (100% studierendement) zou de instelling en de studenten meer kunnen motiveren tot een beter uitgebouwde studievoortgangsbewaking en oriënteringsbeleid. In ieder geval is studierendement eerder een instrument en geen doel op zich.</p> <p>Kanttekening hierbij is dat ingeval een te hoge norm wordt vooropgesteld , de kans zeer reëel is dat studenten minder studiepunten durven opnemen.</p>
<p>Het is onduidelijk op welke contracten de studievoortgangsmaatregelen momenteel van toepassing zijn. Door de rechtspraak is het onderscheid in toepassing op de verschillende</p>	<p>- gezien de zeer verschillende doelstelling van een diploma- en een creditcontract is het aangewezen de studievoortgangsbewaking verschillend te regelen en dit duidelijker in de</p>	<p>Instellingen vinden dat studievoortgangsbewaking van toepassing moet zijn op alle contracten en dus ook op examencontracten, om zodoende te vermijden</p>

<p>studiecontracten weggevallen.</p>	<p>regelgeving weer te geven. Ook in geval van een combinatie tussen deze beide studiecontracten moet er een duidelijke regeling komen. Afhankelijk van de invulling die wordt gegeven aan de mogelijkheid om enkel examens af te leggen zal een aangepaste studievoortgangsbewakingsregeling moeten worden uitgewerkt.</p> <p>- de optie om geen onderscheid te maken tussen studiecontracten is enkel mogelijk als de decreetgever een zeer ruime formulering hanteert en de invulling openlaat aan de instellingen. Kanttekening hierbij is dat niet kan gegarandeerd worden dat de geschetste premissen gerespecteerd worden.</p>	<p>dat dit een vluchtweg wordt. Uiteraard moet bij een creditcontract de studievoortgangsbewaking op niveau van een opleidingsonderdeel bekeken worden zoals momenteel het geval is.</p> <p>Als studievoortgangsbewaking ook van toepassing wordt op examencontracten worden deze studenten ook beter opgevolgd. De idee van een tweede kans die oorspronkelijk ook beoogd werd door het systeem van de examencommissie Vlaamse Gemeenschap kan beter gerealiseerd worden via alternatieven zoals bv. beperken van de beslissingen van studievoortgang in de tijd.</p>
<p>B2. MAATREGELEN VAN STUDIEVOORTGANGSBEWAKING: resultaat en beslissing-na-resultaat</p>		
<p>Studievoortgangsbewaking zoals momenteel geconcipeerd werkt vrij traag. Strengere studievoortgangsbewakingsmaatregelen kunnen pas opgelegd worden nadat geen 50% studie-efficiëntie is bereikt. In bepaalde gevallen kan het aangewezen zijn om sneller op te treden.</p>	<p>- de mogelijkheden van studievoortgangsbewaking onmiddellijk toepasbaar maken bij aanvang van de studies op basis van het studieverleden. Kanttekening is dat een koppeling aan de instrumenten van oriëntering wenselijk is. Vb. ingeval men geen rekening houdt met het advies van de ijkingsstoets wordt daaraan onmiddellijk voor een generatiestudent een bindende voorwaarde gekoppeld vb. volgen van extra uren wiskunde...</p> <p>- behoud van een meer gradueel opgebouwd systeem waar meer rekening gehouden wordt</p>	<p>De werkgroep merkt op dat een systeem dat toelaat om van meet af aan strenger op te treden niet werkt in het huidige kader waarbij inputfinanciering (dus losgekoppeld van het studierendement) geldt tot de student 60 verworven studiepunten heeft. Strenger optreden (met andere woorden sneller heroriënteren naar een andere instelling) levert geen voordeel op voor de financiering van de instelling. Binnen de huidige regelgeving is er op dit vlak wel een gunstige regeling voor heroriënteerders binnen het academiejaar, maar zoals vastgesteld heroriënteren de meeste studenten na afloop van een academiejaar.</p>

	<p>met het groeipotentieel van de startende student. Voorwaarde hierbij is dat de student op een positieve manier wordt opgevolgd en mogelijkheden krijgt tot bijscholing.</p>	<p>De werkgroep is er wat dit knelpunt betreft voorstander van om sneller te 'kunnen' ageren van bij de aanvang (zonder te verplichten) en reeds tijdens het lopende academiejaar bindende voorwaarden te kunnen opleggen (vb. na eerste semester).</p> <p>Strenger optreden bij aanvang laat toe om meer kansen en ruimte te geven in het vervolgtraject van de student.</p> <p>Studenten moeten ook sneller de boodschap krijgen om te heroriënteren. Dit kan nu ook, maar is vrijblijvend.</p> <p>De vraag stelt zich wanneer best een signaal wordt gegeven. Dit is in zekere mate individueel. De grootste uitstroom en heroriëntering moet nu gebeuren tussen juni en september. Dit is een zeer moeilijke periode qua beschikbaarheid voor de student en de instelling.</p> <p>Door een sneller optreden creëert men meer ruimte om tijdig te remediëren.</p> <p>Een tijdige communicatie, reeds in de loop van het academiejaar, is van primordiaal belang (signaalfunctie sneller gebruiken).</p> <p>Een goede studievoortgangsbewaking van bij de aanvang werkt enkel als ze deel uitmaakt van een goed oriënteringsbeleid.</p>
<p>Momenteel wordt er decretaal geen enkele ondergrens bepaald voor het studieprogramma van een student. Onrechtstreeks wordt die wel bepaald door het systeem van kinderbijslag waarbij een</p>	<p>Decretaal wordt een ondergrens voor inschrijving vastgelegd.</p>	<p>Studenten wijzen erop dat de keuze voor opname van een bepaald volume van studiepunten een zeer individuele aangelegenheid is waarmee rekening moet</p>

<p>student zich minimaal moet inschrijven voor 27 studiepunten.</p> <p>In de praktijk leggen instellingen aan een student met een lage studie-efficiëntie als studievoortgangsmaatregel vaak een inschrijving voor een beperkt aantal studiepunten op.</p> <p>Het is onduidelijk welk volume van opname van studiepunten het meeste kans geeft op het snel behalen van een diploma en de kans op drop-out verkleint.</p>		<p>worden gehouden.</p> <p>De instellingen poneren de stelling dat hoe meer engagement men vraagt van de student, hoe kleiner de kans op drop-out. Dit betekent niet altijd een grotere opname binnen het studietraject, maar kan ook gaan om extra curriculaire voorbereidende pakketten of aanvullende stages.</p> <p>Waar een goede grens ligt van opname voor een optimaal studierendement is moeilijk te bepalen: dit hangt af van meerdere indicatoren zoals de groep van studenten en hun capaciteiten, welke vakken zijn het voorwerp, de ambitie van de student, de moeilijkheidsgraad van het studiepakket, het uurrooster van lessen en examens...</p>
<p>Er wordt geen termijn bepaald waarbinnen een student zijn diploma dient te behalen.</p>	<p>Een ander alternatief om te bewaken dat studenten binnen een redelijke termijn afstuderen is om naast de 50 % studie-efficiëntie decretaal een maximale termijn te koppelen aan het behalen van een bachelor/masterdiploma. Initieel was in het flexibiliseringsdecreet een dergelijk systeem van berekening op basis van behaalde studiepunten gelinkt aan academiejaren ingeschreven. Dit werd op dat moment te ingewikkeld uitgewerkt zodat het moeilijk toepasbaar was voor de instellingen. In de praktijk wordt nu reeds door sommige instellingen een variant toegepast via cumulatieve studie-efficiëntie (weigeren van studenten als na een aantal academiejaren geen</p>	<p>De werkgroep merkt op dat het naast zoveel mogelijk studenten een diploma te laten behalen, ook belangrijk is dat de student in een aanvaardbare termijn zijn diploma behaalt. De effectieve studieduur moet in het systeem verwerkt worden. Dit zou wel de flexibiliteit van de studieloopbaan kunnen beperken.</p> <p>De instellingen pleiten voor een systeem waarbij studie-efficiëntie gekoppeld wordt aan een bepaalde studieduur waarbij vooral de aandacht gaat naar het beter belonen van een succesvolle start. Het moet gaan om een systeem waarbij van bij het begin gepoogd wordt zoveel mogelijk studenten zoveel mogelijk studiepunten te laten</p>

	<p>bepaalde studie-efficiëntie wordt behaald).</p> <p>Kanttekening hierbij is dat het moeilijk te bepalen is wat een verantwoorde maximale termijn is om een diploma te behalen.</p> <p>Wat bv. met werkstudenten die doelbewust halftijds wensen te studeren.</p>	<p>behalen. Men zou er bv. kunnen voor opteren om een minimum vast te leggen over een periode van drie jaar of een minimum ondergrens het eerste studiejaar.</p> <p>Bij het vorm geven van het systeem moet rekening gehouden worden met verschillende doelgroepen vb. latere instromers, werkstudenten...</p> <p>De instellingen merken wel op dat een voldoende voortgang bij iedere doelgroep belangrijk is ondanks de bijzondere faciliteiten die soms worden geboden. Door de langere duurtijd voor het behalen van het diploma zou de perceptie kunnen ontstaan van een minder goede student.</p> <p>Studenten vinden een opgelegde termijn een terugschroeven van de flexibilisering. Het systeem mag niet te streng worden en moet voldoende ruimte laten voor de ontplooiing van zoveel mogelijk studenten die elk eigen groeipotentieel hebben.</p> <p>De instellingen wijzen op het belang om zo snel mogelijk een signaal te geven bv. na een semester reeds. Het tijdig detecteren van problemen via studiebegeleiding is van groot belang. Men moet veel sneller duidelijk maken aan studenten dat er een grens zal zijn. Sneller en strenger optreden vergt wel een optimale studiebegeleiding als voorwaarde. De instellingen vinden vooral het geven van een</p>
--	--	---

		<p>goede feedback essentieel.</p> <p>De instellingen wijzen er wat studiebegeleiding betreft op dat dit een zware investering vergt van de instellingen gezien de grote en diverse instroom van studenten.</p>
<p>Weigeren van studenten kan enkel als niet is voldaan aan voorheen opgelegde bindende voorwaarden ingeval studenten geen 50% studie-efficiëntie behalen. In het systeem is derhalve decretaal een alarmbelfunctie ingebouwd. Dit in tegenstelling tot leerkrediet.</p> <p>Weigeren kan (zonder voorheen bindende voorwaarden) als 'manifest' uit het studievoortgangsdossier blijkt dat het opleggen van bindende voorwaarden geen zin heeft (mits grondige motivering ook mogelijk op basis van vroeger studieverleden).</p>	<p>- de alarmbelfunctie wordt behouden omdat dit een meer pedagogische aanpak toelaat.</p> <p>- het wordt volledig overgelaten aan de instellingen om in bepaalde gevallen mits motivering studenten te weigeren.</p> <p>- decretaal wordt opgenomen in welke gevallen studenten kunnen geweigerd worden om in te schrijven vb. als na een bepaalde termijn een bepaald aantal studiepunten niet is behaald. De instellingen beslissen dan zelf in functie van de omstandigheden of ze al dan niet weigeren (zoals momenteel in het kader van leerkrediet het geval is).</p> <p>- decretaal wordt strikter opgenomen in welke gevallen studenten automatisch niet meer kunnen inschrijven vb. als na een bepaalde termijn een bepaald aantal studiepunten niet is behaald. Dit kan gedifferentieerd worden in functie van doelgroepen.</p> <p>Kanttekeningen hierbij zijn: de vraag hoe men dit moet controleren, de mogelijke benadeling van studenten bij ontoereikende studiebegeleiding, als een systeem van studievoortgangsbewaking instellingsoverschrijdend werkt wordt dit</p>	<p>Als in het kader van weigeren het studieverleden van een student wordt meegenomen stelt de werkgroep zich de vraag vanaf wanneer een student met een schone lei kan starten. Wanneer wordt de student beschouwd als 'nieuwe' student?</p> <p>Regels daaromtrent zouden instellingsoverschrijdend moeten gelden (problematiek van reizende studenten). Welke duurtijd kan gekoppeld worden aan een weigering zonder dat de mogelijkheden van levenslang leren belemmerd worden (zie leerkrediet waar dat op een algemene objectieve maatstaf bepaald wordt)?</p> <p>De studenten merken op dat dit zeker niet te lang mag zijn.</p>

	moeilijk toepasbaar over instellingen.	
<p>De huidige regelgeving rond studievoortgangsbewaking voorziet niet in specifieke stimulansen en maatregelen met betrekking tot de heroriëntering van de student.</p> <p>In het kader van de maatregelen die instellingen opleggen worden mogelijk wel adviezen gegeven maar deze zijn niet afdwingbaar.</p> <p>In de regelgeving rond leerkrediet zijn wel specifieke stimulansen ingebouwd.</p>	<p>Afhankelijk van wat mogelijk inzake leerkrediet wordt aangepast kan een verplichte heroriëntering als studievoortgangsmaatregel decretaal ingeschreven worden naast het opleggen van andere bindende voorwaarden en de weigering tot inschrijving van een student.</p> <p>Door het maatwerk dat studievoortgangsbewaking mogelijk maakt kan de heroriëntering van studenten beter begeleid worden.</p>	<p>De instellingen zijn geen voorstander van het opnemen van een verplichte heroriëntering als studievoortgangsmaatregel, toch niet als daarbij ook bepaald wordt in welke richting geheroriënteerd moet worden.</p> <p>Zij vinden niet dat een bepaalde individuele instelling geschikt is of de capaciteit heeft om dat te doen. Wat wel kan gebeuren is gekoppeld aan bv. een weigeringsbeslissing het advies geven om te heroriënteren en om hiervoor advies in te winnen bij een gespecialiseerde dienst vb. een Vlaamse overkoepelende informatiedienst.</p> <p>De vraag wordt gesteld of zo een Vlaamse dienst haalbaar is en welke invulling daaraan moet worden gegeven. In ieder geval wordt beter gesproken van een informatiedienst om te benadrukken dat studiebegeleiding in eerste plaats individueel best op niveau van de instelling gebeurt. De instellingen mogen op dit vlak niet van hun taak ontheven worden.</p> <p>Studiebegeleiding blijft in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de instellingen zelf.</p> <p>De instellingen zien voor deze overkoepelende informatiedienst wel taken in het kader van een bredere heroriëntering naar andere instellingen, begeleiding van de overgang van het SO naar het HO, vorming van personeelsleden van studiediensten van instellingen....</p>

		<p>Er moet gewaakt worden dat er een goede complementariteit bestaat tussen de informatiedienst en de individuele studiebegeleiding op instellingsniveau. De studenten wijzen erop dat de drempel niet te hoog mag worden en dat een persoonlijke behandeling gegarandeerd blijft. Bovendien vinden zij de bereikbaarheid van zo een informatiedienst zeer belangrijk en pleiten zij voor meerdere contactpunten in Vlaanderen.</p>
<p>Het opleggen van maatregelen van studievoortgang vraagt idealiter een individuele aanpak wat niet altijd organisatorisch evident is. Er wordt vaak met vaste regels in de onderwijsreglementering gewerkt waardoor onvoldoende rekening wordt gehouden met individuele omstandigheden.</p> <p>Studenten blijken ook niet altijd in te gaan op de individuele studiebegeleiding en het studieadvies dat hen wordt aangeboden. Het sluitend maken van het systeem van studievoortgangsbewaking hangt in grote mate af van de studenten zelf die een gedeelde verantwoordelijkheid dragen.</p> <p>Wat is de impact van een goede studievoortgangsbegeleiding op studierendement.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - er komt een duidelijker decretaal kader om studenten te begeleiden (vb. recht op een aantal begeleidingsmomenten). - de instellingen nemen in hun reglementering een duidelijk studiebegeleidingskader op (waardoor studenten beter weten voor welke zaken ze waar terecht kunnen). Kanttekening: het proces van studiebegeleiding in kaart brengen is geen gemakkelijke opdracht. - als een duidelijk kader voorhanden is kan ook strenger opgetreden worden naar studenten toe die niet ingaan op de aangeboden studiebegeleiding en hun kansen niet benut hebben (vb. dit kan op zich een reden tot weigering van inschrijving zijn / studievoortgangsbegeleiding als bindende voorwaarde opnemen). - opwaarderen van de functie van de studietrajectbegeleider/ betere taakstelling. 	<p>De instellingen zijn er geen voorstander van om een strikt studiebegeleidingskader reglementair vast te leggen. Dit zou enkel bijkomende administratieve lasten creëren. Studiebegeleiding is slechts één aspect. De instellingen achten het beter om te focussen op beter onderwijs en betere feedback. Dit moet overgelaten worden aan de autonomie van de instellingen. Er zijn zeer diverse manieren vb. incorporeren van studiebegeleiding in het curriculum: leerlijnen rond professionalisering, projecten rond zelfinschatting van studenten, groepssessies...</p>

	- betere aansluiting bij adviezen inzake oriëntering en ijking.	
C. ORGANISATIE VAN HET ONDERWIJS		
Wat is de impact van de organisatie van de examens op een goede studievoortgang.	<ul style="list-style-type: none"> - examenkansen sneller laten aansluiten waardoor snellere heroriëntering mogelijk is. - snellere feedback en opvolging na examens waardoor snellere maatregelen mogelijk zijn. Kanttekening is dat er minder tijd voor remediëring en studiebegeleiding is. 	<p>De studenten hebben nog geen eenduidig standpunt rond het sneller laten aansluiten van examenkansen.</p> <p>Ze zijn er wel van overtuigd dat de organisatie van examens een belangrijke invloed heeft op het uiteindelijke resultaat.</p> <p>De vraag is eigenlijk wat het optimale moment is om een examen te laten aansluiten na de afronding van een opleidingsonderdeel.</p> <p>Iedereen is het er wel over eens dat een snelle en goede feedback van primordiaal belang is. Dit vergt een inspanning van zowel instellingen als studenten. Van de kant van de instellingen moet er worden voorzien in een sterk inhoudelijke feedback die antwoordt op de individuele vragen van studenten. Professoren/docenten dienen aanwezig te zijn. Inzage alleen is niet voldoende. Van studenten wordt verwacht dat zij ook ingaan op het aanbod van feedback. Een optimale organisatie hiervan is niet eenvoudig.</p>
De communicatie rond de studievoortgangsbewaking gebeurt op een zeer diverse manier en via verschillende kanalen. De informatie rond het opleggen van bindende	<ul style="list-style-type: none"> - één duidelijk aanspreekpunt. - optimaliseren van de taak van de ombudsman/duidelijke taakstelling. 	De werkgroep merkt op dat er nood is aan een overkoepelende Vlaamse informatiedienst voor studenten in het hoger onderwijs waar zij terecht kunnen voor alle informatie en adviezen wat bv. heroriëntering betreft. Uiteraard vergt

<p>voorwaarden en de mogelijkheden van beroepsprocedures komen te weinig onder de aandacht van de studenten. Decretaal is nochtans deze verplichting ingeschreven en de instellingen geven hier ook opvolging aan, zij het op een zeer diverse manier.</p>	<p>Het is belangrijk dat het proces van studiebegeleiding/studievoortgangsbewaking duidelijk in kaart wordt gebracht door de instellingen en dat het beleid ook duidelijk gecommuniceerd wordt naar de student toe. Het opnemen van een kader van studiebegeleiding in het OER is een mogelijkheid.</p>	<p>dit de nodige kennis over de opleidingen.</p> <p>Een systeem van studievoortgang stopt niet met het opleggen van maatregelen, maar is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zendende en ontvangende instellingen om studenten zo goed mogelijk te adviseren over hun verder studietraject. Hierbij moet het belang van de student vooropstaan.</p> <p>Een ‘helicopterview’ die los staat van instellingen en associaties laat mogelijk een betere advisering en oriëntering van studenten toe los van het wervingsaspect.</p>
<p>De huidige financiering bevat onvoldoende incentives voor een goed studievoortgangsbeleid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - herbekijken van het huidige mechanisme van combinatie van input/outputfinanciering. - men zou een verhoging van studiegeld kunnen koppelen aan een slechte studievoortgang. Dit is momenteel reeds verwerkt in het systeem van leerkrediet waar aan studenten een dubbel studiegeld kan gevraagd worden ingeval hun leerkrediet onvoldoende is. 	<p>Studenten zijn tegen een verhoging van het studiegeld en ook instellingen geven aan dat het niet correct is om een maatregel zoals een verhoging van het studiegeld te koppelen aan studievoortgangsbewaking.</p> <p>De instellingen zijn voorstander van een financieringssysteem waarbij een korte time to graduation financieel beloond wordt. Men zou er bv. voor kunnen opteren om de hoogte van de diplomabonus in verhouding te stellen met de duurtijd voor het behalen van een diploma. Op die manier worden instellingen die op een kwaliteitsvolle manier aan studievoortgangsbewaking doen financieel beloond.</p> <p>De instellingen betwijfelen echter of het wel</p>

		<p>aangewezen is om een koppeling te maken tussen financiering en studievoortgangsbeleid. Dit kan ook perverse effecten hebben en legt de verantwoordelijkheid misschien ook te eenzijdig bij de instellingen . Men moet de premisse dat de student centraal staat hier sterk bewaken. De focus van de instelling moet volledig gericht zijn op de student en niet op het genereren van extra financiering.</p>
<p>Er gebeurt te weinig structurele registratie van studievoortgangsgegevens (aantal weigeringen, soorten maatregelen, effecten van de maatregelen...).</p> <p>Deze cijfers zijn niet via DHO beschikbaar.</p>	<p>Instellingen moeten zorgen voor een goed registratiesysteem.</p> <p>Ingeval geopteerd wordt voor een meer instellingsoverschrijdende werking van de studievoortgangsbewaking zal DHO een belangrijke taak hebben in het beschikbaar stellen van deze gegevens.</p>	<p>De instellingen merken wat dit betreft op dat ze niet over gegevens beschikken over effectieve weigeringen. Waarschuwingen van weigering naar het volgende academiejaar toe kunnen wel worden geregistreerd.</p> <p>DHO zal dus duidelijk moeten communiceren dat zij enkel kunnen beschikken over de waarschuwingen tot weigering het volgende academiejaar. Er zullen dus geen cijfers beschikbaar zijn over de effectieve geweigerde studenten.</p>

2.5 Krijtlijnen voor een toekomstig beleid

De werkgroep heeft met respect voor de vastgelegde premissen en op basis van het cijfermateriaal en het overzicht van de knelpunten de volgende krijtlijnen rond studievoortgangsbewaking uitgewerkt:

- Een instellingoverschrijdende werking van de studievoortgangsbewaking waarbij rekening gehouden wordt met de parameters van de eerdere studieloopbaan (zowel overgang SO naar HO als het studietraject tijdens het HO), moet gerealiseerd worden op een objectieve basis. Studentendossiers moeten hiervoor vlot deelbaar zijn en er moeten afspraken worden gemaakt rond de noodzakelijke inhoud van een studentendossier en over de manier waarop met de gegevens uit het studentendossier, met respect voor de privacy, moet worden omgesprongen.
- Studievoortgangsbewaking moet sneller werken en bij aanvang een strenger optreden mogelijk maken zonder uiteraard de ruimte om fouten te maken weg te nemen en het recht op een tweede examenkans te ontnemen. Men moet van bij het begin van het studietraject kunnen ageren en sneller duidelijke signalen geven eventueel via het opleggen van bindende voorwaarden. Door sneller op te treden zal meer ruimte kunnen gecreëerd worden in het verdere traject.
Daarnaast is aanvullend ook een snellere en betere oriëntering nodig. Het bij aanvang opleggen van een remediëringstraject als maatregel van studievoortgangsbewaking op basis van de resultaten van een oriënteringsdossier is een mogelijke piste. Om sneller en strenger optreden aan te moedigen moet ook de duur/omvang van de inputfinanciering bij aanvang kritisch bekeken worden.
- Het bewaken van een gelijke behandeling is essentieel. In dat opzicht moet er worden gestreefd naar enige gelijkvormigheid tussen instellingen zonder de ruimte voor eigen invulling van het systeem al te veel in te perken.
 - er moet een maximaal behoud zijn voor instellingen om keuzes te maken op het vlak van studievoortgangsbewaking. Deze vrijheid en de daaruit ontstane verschillen qua implementatie geven een complexer veld en maakt standaardisatie van processen moeilijker, waardoor vereenvoudiging niet evident is. Er zal dus een goede afweging moeten gemaakt worden.
 - er moet door middel van onderlinge afspraken in de reglementering op de studievoortgangsbewaking meer uniformiteit worden vooropgesteld. Dit is een absolute vereiste wanneer het gezamenlijke opleidingen betreft.
 - er dient meer uniformering te komen van de regels wat generatiestudenten betreft. Dit kan op decretale basis gebeuren.
 - een duidelijkere aflijning van bepaalde begrippen in het kader van studievoortgangsmaatregelen is aangewezen vb. elke instelling gebruikt dezelfde berekening van studierendement waarbij enkel rekening wordt gehouden met de effectief opgenomen studiepunten, zoals toegepast door DHO.
 - er wordt waar mogelijk gestreefd naar uniforme data/deadlines, wat een afstemming impliceert van de organisatie van het academiejaar. Dit zal de heroriëntering van studenten tussen instellingen en opleidingen faciliteren. Een meer uniforme organisatie van het academiejaar is aangewezen maar moet gebeuren via afspraken onderling tussen de instellingen en niet via een decretale regeling.

- er worden afspraken gemaakt tussen instellingen over de duurtijd van de opgelegde maatregelen van studievoortgang. Tweedekansers zijn succesvol. Dit noopt tot een beperking in tijd van de opgelegde maatregelen.
- Het systeem van studievoortgangsbewaking moet ook rekening houden met de time to graduation wat momenteel niet het geval is. Het studierendement kan gekoppeld worden aan een bepaalde studieduur, waarbij moet gepoogd worden om van bij het begin zoveel mogelijk studenten zoveel mogelijk studiepunten te laten behalen. Hierbij wordt zoveel mogelijk gestreefd naar een uniform beleid voor alle studenten maar dit mag mogelijke differentiatie naar verschillende doelgroepen niet ab initio uitsluiten.
- De invulling van wat bindende studievoorwaarden kunnen zijn wordt overgelaten aan de instellingen. Een individuele aanpak en differentiatie moeten in bepaalde gevallen mogelijk blijven.
- Weigeren van een verdere inschrijving van studenten in het hoger onderwijs mag enkel een laatste optie zijn. Het rekening houden met het studieverleden van een student is noodzakelijk om een goed studievoortgangsbewakingsbeleid te kunnen voeren. Dit mag echter geen blijvende belemmering vormen voor studenten in het kader van een verder studietraject of het levenslang leren.
- De vooropgestelde norm van 50% studierendement werkt onvoldoende stimulerend. Er moet worden nagedacht of de lat mogelijk hoger gelegd moet worden.
- Studievoortgangsbewaking moet van toepassing zijn op alle soorten contracten. In functie van het soort contract kunnen aangepaste regels zowel decretaal als op niveau van de reglementering worden uitgewerkt.
- Studievoortgangsbewaking moet deel uitmaken van een goed heroriënteringsbeleid en gekoppeld worden aan een goede studiebegeleiding met een focus op snelle en goede feedback. Het invullen van het studiebegeleidingskader behoort tot de autonomie van de individuele instelling. Belangrijk is dat de diverse kanalen duidelijk gecommuniceerd worden en met een duidelijk aanspreekpunt. De student moet weten voor wat hij bij wie terecht kan.
- Er moet een goede communicatie en informatieverstrekking zijn rond studievoortgangsbewaking. Naast hun eigen rol rond communicatie en informatieverstrekking zien de instellingen hier ook een rol weggelegd voor een op te richten overkoepelende Vlaamse informatiedienst. Deze informatiedienst moet complementair werken met de studiebegeleidingsdiensten van de instellingen. Zeker in het licht van een meer instellingsoverschrijdende werking van de studievoortgangsbewaking zou een overkoepelende Vlaamse dienst het adviseren en oriënteren van studenten beter en objectiever kunnen maken zonder dat het wervingsaspect en financieringsoverwegingen spelen. Uiteraard moet erover gewaakt worden dat deze overkoepelende dienst bemand wordt door experts met voldoende kennis en voeling met de instellingen en de opleidingen.
- Een optimaal systeem van studievoortgangsbewaking vergt een structurele registratie van gegevens en een goede ontsluiting en raadpleegbaarheid van databanken over de instellingen heen.

De impact van de concrete acties die mogelijk uit deze krijtlijnen zullen voortkomen moeten gemeten worden. Doordat we nu over een nulmeting beschikken zal het effect van aangepaste maatregelen op het studierendement, de time to graduation en de drop-out vlotter opgevolgd kunnen worden.

3. LEERKREDIET

3.1 Decretale grond

Artikel I.3. ,40°, II.203 t.e.m. II.206 en artikel III.4 van de Codex Hoger Onderwijs:

“Art. I.3., 40° leerkrediet : het totale pakket van studiepunten dat een student gedurende zijn studieloopbaan kan inzetten voor een inschrijving onder diplomacontract in een initiële bachelor- of masteropleiding of een opleidingsonderdeel onder creditcontract en dat naargelang het aantal studiepunten waarvoor de student zich inschrijft en welke hij verwerft, kan evolueren.

Art. II.203. §1. Vanaf het academiejaar 2008-2009 krijgt elke student bij inschrijving in een hogeschool of universiteit, ongeacht het gaat om een diploma-, een credit- of een examencontract, een eenmalig individueel leerkrediet van 140 studiepunten. Het leerkrediet wordt ingezet in:

- 1° de initiële bachelor- en masteropleidingen, opgenomen in het Hogeronderwijsregister door studenten onder diplomacontract;*
- 2° één of meer opleidingsonderdelen door studenten onder creditcontract.*

§2. Bij elke inschrijving in een academiejaar t-1/t wordt het aantal studiepunten waarvoor een student zich heeft ingeschreven in het desbetreffende academiejaar afgetrokken van het individuele leerkrediet van de student.

§3. De studiepunten, verworven in het academiejaar t-1/t, worden aan het individuele leerkrediet van de student toegevoegd.

Voor de vaststelling van het aantal verworven studiepunten wordt het aantal studiepunten in aanmerking genomen waarvoor de student een creditbewijs ontvangen heeft.

De eerste 60 verworven studiepunten door een student onder diplomacontract worden eenmalig dubbel aangerekend.

Art. II.204. §1. Voor de berekening van de omvang van het individuele leerkrediet van een student bij de start van een academiejaar t/t+1 worden het aantal opgenomen en het aantal verworven studiepunten gerekend over het academiejaar t-1/t. Wijzigingen van het aantal opgenomen studiepunten kunnen verwerkt worden in het individueel leerkrediet van de student tot op de data, vermeld in artikel III.4.

§2. Met behoud van de toepassing van de bepalingen in paragraaf 1 wordt bij een generatiestudent die in de loop van hetzelfde academiejaar verandert van opleiding of door over te stappen naar een opleiding van het hoger beroepsonderwijs zoals bepaald in artikel 4 van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs:

- 1° het aantal opgenomen studiepunten opnieuw toegevoegd aan het individuele leerkrediet als de student verandert voor 1 december van het desbetreffende academiejaar;*
- 2° de helft van het aantal opgenomen studiepunten, afgerond naar het bovenliggende geheel getal, opnieuw toegevoegd aan het individuele leerkrediet als de student verandert tussen 1 december en 15 maart van het desbetreffende academiejaar;*
- 3° het aantal opgenomen studiepunten afgetrokken van het leerkrediet als de student verandert na 15 maart van het desbetreffende academiejaar.*

§3. Het leerkrediet van een student die zich bevindt in een overmachtssituatie en waarvoor een aangepaste examenregeling geen oplossing biedt zoals vastgesteld in het kader van een beroepsprocedure voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, wordt teruggegeven voor de opgenomen studiepunten die betrekking hebben op de opleidingsonderdelen waarover de student geen examen heeft kunnen afleggen.

Art. II.205. Een hogeschool of universiteit kan de inschrijving van een student weigeren als hij een leerkrediet heeft dat kleiner of gelijk is aan nul.

In afwijking van het eerste lid kan het instellingsbestuur een student met een leerkrediet kleiner dan of gelijk aan nul niet weigeren voor de inschrijving voor een initiële masteropleiding als de student voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor deze masteropleiding, vermeld in deel 2, titel 4, hoofdstuk 1, afdeling 2, onderafdeling 3 en nog niet eerder een masterdiploma behaalde.

Art. II.206. Bij het behalen van een diploma voor een initiële masteropleiding wordt het individuele leerkrediet van de student verminderd met 140 studiepunten. Bij een positief saldo kan de student het resterende leerkrediet opnieuw aanwenden voor een inschrijving in een initiële bachelor- of masteropleiding. Als het saldo van het resterende leerkrediet minder dan 60 studiepunten bedraagt, kan de student zijn leerkrediet eenmalig opnieuw opbouwen tot maximaal 60 studiepunten. Vanaf het academiejaar dat volgt op het academiejaar waarin hij zijn masterdiploma behaald heeft, worden elk academiejaar 10 studiepunten toegevoegd aan het individuele leerkrediet. Met behoud van de toepassing van de bepalingen van de derde en vierde volzin, krijgt een student onder diplomacontract bij de start van het academiejaar dat volgt op het academiejaar waarin hij zijn masterdiploma heeft behaald, eenmalig en bij wijze van overgangsmaatregel het verschil tussen 60 en het aantal opgenomen studiepunten in een opleiding bedoeld in artikel II.203, §1, 1°, waarvoor hij vanaf het academiejaar 2008-2009 een inschrijving heeft genomen, extra bij het saldo van het leerkrediet. Deze regeling geldt voor zover de student al in het academiejaar 2007-2008 in de desbetreffende masteropleiding ingeschreven was en op voorwaarde dat hij vanaf het academiejaar 2008-2009 het initiële masterdiploma behaalt en vanaf datzelfde academiejaar minder dan 60 studiepunten heeft opgenomen.

Als het individueel leerkrediet van een student die nog geen masterdiploma behaald heeft en geen inschrijvingen meer heeft in het hoger onderwijs, zoals bedoeld in artikel II.203, §1, minder dan 60 studiepunten bedraagt, kan hij in het kader van levenslang leren zijn leerkrediet eenmalig verder opbouwen tot maximaal 60 studiepunten behalve indien zijn leerkrediet al eerder aangevuld is geweest in toepassing van het derde lid. Vanaf het academiejaar waarin hij geen inschrijvingen meer heeft in het hoger onderwijs zoals bedoeld in artikel II.203, §1, worden daartoe elk academiejaar 10 studiepunten toegevoegd aan het individuele leerkrediet. Het aldus opgebouwde leerkrediet kan opnieuw aangewend worden voor een inschrijving in een initiële bachelor- of masteropleiding.

Als een student die een diploma behaald heeft in het hoger beroepsonderwijs, op het moment van herinschrijving in het hoger onderwijs, een leerkrediet heeft dat minder dan 60 studiepunten bedraagt, dan wordt het leerkrediet van de betreffende student aangevuld tot 60 studiepunten behalve indien de student al een masterdiploma heeft behaald.

In het kader van een opnieuw opgebouwd leerkrediet met toepassing van de bepalingen in dit artikel worden de eerste 60 verworven studiepunten niet dubbel aangerekend.

Art. III.4. §1. Het aantal opgenomen en verworven studiepunten van een student wordt berekend over een academiejaar.

Het instellingsbestuur legt het tijdstip, eventueel per semester, vast tot waarop wijzigingen van of in een diplomacontract, die gevolgen hebben voor het aantal opgenomen studiepunten, mogelijk zijn. In ieder geval valt de uiterste datum voor wijzigingen vóór de start van de examens die betrekking hebben op de desbetreffende opgenomen studiepunten.

Het instellingsbestuur legt tevens het tijdstip vast tot waarop het mogelijk is dat bij het voortijdig beëindigen van een opleiding de student uitgeschreven wordt voor het aantal opgenomen studiepunten. De uiterste datum van uitschrijving voor het aantal opgenomen studiepunten bij de voortijdige beëindiging van een opleiding valt voor de eerste examenperiode, vastgelegd voor de desbetreffende opleiding.

Het instellingsbestuur maakt de regels daarvoor op duidelijke wijze kenbaar, ten minste een maand voor de start van de inschrijvingen.

Uitschrijvingen voor opleidingsonderdelen door studenten onder creditcontract kunnen geen wijzigingen geven in het aantal opgenomen studiepunten.

§2. Voor de berekening van de financiering voor initiële bachelor- en masteropleidingen van een instelling komen enkel de opgenomen en verworven studiepunten in aanmerking waarvoor de student een toereikend leerkrediet heeft op het moment van de inschrijving.

Met de invoering van het systeem van leerkrediet heeft de decreetgever willen duidelijk maken dat studiesucces een gedeelde verantwoordelijkheid is van de instelling en van de student. Door het leerkrediet wordt de studievoortgang van de student gekoppeld aan de financiering van de instellingen.

De verantwoordelijkheid van de instelling komt tot uitdrukking in de outputfinanciering die de instelling ertoe aanspoort om te zorgen dat studenten hun opleiding voltooien. Bij de inputfinanciering is de incentive voor de instellingen om studiesucces te bevorderen geringer, al hebben zij vanzelfsprekend wel een belang in een goede doorstroming naar de volgende jaren. De instellingen kunnen maatregelen nemen om de studievoortgang van de student in een opleiding te bewaken.

Om de eigen verantwoordelijkheid van de studenten voor een doordachte studiekeuze en een succesvolle studieloopbaan uit te drukken, krijgt elke student een individueel leerkrediet. Het leerkrediet beoogt de studievoortgang en de succesvolle uitstroom aan te moedigen en te belonen.

Alleen studenten met een positief leerkrediet zijn nog financierbaar. Studenten met een negatief leerkrediet zijn niet financierbaar. Dit betekent dat de hogeronderwijsinstelling noch inputfinanciering noch outputfinanciering krijgt voor deze studenten.

Leerkrediet heeft enkel betrekking op initiële bachelor- en masteropleidingen. Voor inschrijving in een schakelprogramma of voorbereidingsprogramma wordt het leerkrediet niet gebruikt. Ook voor een inschrijving met een examencontract speelt het leerkrediet niet.

Met het leerkrediet gelinkt aan de financiering wil men een verantwoord studiegedrag van studenten stimuleren maar ook vermijden dat studenten eindeloos kunnen verder studeren. Het zoeken van een mooi evenwicht tussen enerzijds een verantwoorde maatschappelijke investering in het hoger onderwijs (zodat iedereen de kans krijgt om een basisdiploma te behalen dat beantwoordt aan zijn/haar mogelijkheden) en anderzijds het stimuleren van een tweede kans en het levenslang leren is niet eenvoudig. In dit kader werd voorzien in een systeem van heropbouw van het leerkrediet.

Concreet krijgt iedere student bij zijn inschrijving een virtuele rugzak met 140 studiepunten leerkrediet. Het aantal opgenomen studiepunten bij de inschrijving met een diplomacontract in een bachelor- of masteropleiding in een academiejaar of met een creditcontract voor een of meer opleidingsonderdelen wordt afgetrokken van dit leerkrediet. Opgenomen studiepunten met een examencontract worden niet afgetrokken van het leerkrediet van een student.

De verworven studiepunten worden opnieuw toegevoegd aan het leerkrediet. De eerste 60 verworven studiepunten worden éénmalig dubbel geteld, om de student bij de start van zijn traject extra te stimuleren en te belonen en om ervoor te zorgen dat zelfs bij enige mislukking het leerkrediet tot een veilige hoogte wordt opgebouwd. Bij een inschrijving met een creditcontract gebeurt er geen dubbeltelling.

Bij het behalen van een initieel masterdiploma wordt het initiële leerkrediet van 140 studiepunten opnieuw van het leerkrediet afgetrokken. De decreetgever drukt hiermee uit dat de bekostiging van de student in principe beëindigd is.

Een student die hierna nog leerkrediet over heeft, kan opnieuw een inschrijving nemen. Als het resterende leerkrediet kleiner is dan 60 studiepunten, dan kan dat leerkrediet éénmalig opnieuw opgebouwd worden tot maximaal 60 studiepunten. Daartoe worden vanaf het academiejaar dat volgt op het academiejaar waarin de student zijn initiële masterdiploma heeft gehaald, elk academiejaar 10 studiepunten toegevoegd aan het individuele leerkrediet.

Wanneer een student het hoger onderwijs verlaat zonder diploma en met een leerkrediet van minder dan 60 studiepunten, dan kan hij in het kader van levenslang leren eveneens zijn leerkrediet éénmalig opbouwen tot 60 studiepunten. Daartoe worden ook hier elk academiejaar 10 studiepunten toegevoegd aan het individuele leerkrediet, vanaf het academiejaar dat volgt op het academiejaar waarin de student het hoger onderwijs verliet.

Wanneer een student op het moment van herinschrijving aan een hogeschool of universiteit een diploma heeft behaald in het hoger beroepsonderwijs en nog niet over een masterdiploma beschikt, dan wordt zijn resterende leerkrediet meteen aangevuld tot 60 studiepunten. Bij de heropbouw van het leerkrediet gebeurt er geen dubbeltelling meer.

De bedoeling van het leerkrediet is om studenten aan te zetten om van meet af aan een doordachte studiekeuze te maken. De decreetgever heeft er rekening mee gehouden dat dit laatste niet altijd evident is voor iedere student.

De overgang van het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs verloopt niet altijd vlekkeloos. Studenten maken initieel vaak nog een verkeerde studiekeuze.

Het moet mogelijk blijven dat een student na een verkeerde keuze nog een andere weg kan inslaan en kan starten in een andere opleiding die beter aansluit bij zijn mogelijkheden en interesses.

Daarom is er ook een regeling uitgewerkt ingeval een generatiestudent wenst te heroriënteren.

Wanneer een generatiestudent heroriënteert vóór 1 december van het academiejaar, wordt het aantal opgenomen studiepunten opnieuw toegevoegd aan het individuele leerkrediet.

Wanneer hij verandert tussen 1 december en 15 maart van het academiejaar wordt slechts de helft van het aantal opgenomen studiepunten opnieuw toegevoegd. Na 15 maart wordt het aantal opgenomen studiepunten afgetrokken van het leerkrediet van de student.

Dezelfde data gelden voor studenten die overstappen naar een HBO5-opleiding.

Ook wanneer een student zich tijdig uitschrijft voor bepaalde opleidingsonderdelen of de inhoud of vorm van zijn diplomacontract wijzigt, kan er leerkrediet worden teruggegeven. De instellingen bepalen in hun onderwijs- en examenreglement autonoom de uiterste data hiertoe.

Uitschrijvingen voor opleidingsonderdelen door studenten onder creditcontract kunnen geen wijzigingen geven in het aantal opgenomen studiepunten. Bij een creditcontract is de keuze van de student wat betreft de inhoud van zijn contract dus meteen definitief.

Als een student niet meer over voldoende leerkrediet beschikt op het moment van de inschrijving, dan ontvangt de instelling geen financiering meer door de overheid voor deze student voor dat gedeelte waarvoor de student over onvoldoende leerkrediet beschikt. In dit geval staat het de instelling vrij om deze student slechts in te schrijven voor het aantal studiepunten waarvoor de student nog over leerkrediet beschikt, of om een hoger studiegeld te vragen voor het aantal studiepunten waarvoor de student geen leerkrediet meer heeft. De instelling kan een student ook weigeren zich nog in te schrijven ingeval het leerkrediet kleiner of gelijk is aan nul. De Raad van State heeft in haar advies bij het Financieringsdecreet het volgende opgemerkt met betrekking tot het inschrijvingsrecht: “ het lijkt niet onredelijk om vanaf een bepaald moment (namelijk indien het leerkrediet kleiner of gelijk is aan nul) de financierbaarheid van een student stop te zetten. Gelet op het financiële gevolg voor de betrokken instellingen, is het evenmin onredelijk om de instelling de mogelijkheid te geven de inschrijving van deze student te weigeren.”

Als bijlage zijn ter verduidelijking van de regelgeving op het leerkrediet enkele schematische voorbeelden gevoegd.

3.2 Voorwaarden voor een goed systeem van leerkrediet

Volgende premissen waarbinnen het systeem van leerkrediet dient vorm te krijgen worden vooropgesteld. Uiteraard zijn vele van de premissen die voor het systeem van studievoortgangsbewaking gelden, ook voor het leerkrediet van toepassing.

- Een systeem dat een maatschappelijk verantwoorde en efficiënte besteding van de overheidsmiddelen en instellingsmiddelen toelaat
- Een systeem dat instellingsoverschrijdend werkt en gebaseerd is op objectieve criteria
- Een systeem dat levenslang leren mogelijk maakt
- Een systeem dat de studieduur niet verlengt
- Een systeem dat een positief effect heeft op een doordachte studiekeuze
- Een eenvoudig en transparant systeem
- Een systeem dat geen overbodige administratieve lasten genereert
- Een systeem dat uitvoerbaar blijft voor de overheid en de instellingen

Als het leerkrediet als complementair systeem voor studievoortgangsbewaking behouden blijft mogen de premissen van beide systemen elkaar geenszins tegenwerken. Ingeval het leerkrediet zou geschrapt worden dan moeten bepaalde premissen overgenomen worden (instellingsoverschrijdende werking) of versterkt worden (efficiënte besteding van middelen) in het systeem van studievoortgangsbewaking.

3.3 Kwantitatieve gegevens

3.3.1 Aantal ingeschreven studenten per leerkredietcategorie

Leerkrediet bij aanvang academiejaar

	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011	2011 - 2012	2012 - 2013
a. <0		34	75	207	255
b. 0-26		278	557	870	1.191
c. 27-60		5.570	10.397	13.034	15.826
d. 61-120		14.808	15.781	19.280	23.379
e. 121-180	208.043*	122.204	124.030	133.249	135.613
f. 181-200		79.723	84.375	77.523	73.780
Totaal	208.043	222.617	235.215	244.163	250.044

*In 2008-2009 startte iedereen met een leerkrediet van 140.

	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011	2011 - 2012	2012 - 2013
a. <0		0,02%	0,03%	0,08%	0,10%
b. 0-26		0,12%	0,24%	0,36%	0,48%
c. 27-60		2,50%	4,42%	5,34%	6,33%
d. 61-120		6,65%	6,71%	7,90%	9,35%
e. 121-180	100%	54,89%	52,73%	54,57%	54,24%
f. 181-200		35,81%	35,87%	31,75%	29,51%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Leerkrediet op het einde van het academiejaar

	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011	2011 - 2012	2012 - 2013
a. <0	121	209	810	1.101	1.788
b. 0-26	1.627	1.841	2.664	3.743	5.091
c. 27-60	14.300	23.269	26.985	29.789	32.071
d. 61-120	25.498	24.710	28.344	32.588	36.475
e. 121-180	76.850	75.504	87.218	93.494	94.879
f. 181-200	89.647	97.084	89.194	83.448	79.740
Totaal	208.043	222.617	235.215	244.163	250.044

	2008 - 2009	2009 - 2010	2010 - 2011	2011 - 2012	2012 - 2013
a. <0	0,06%	0,09%	0,34%	0,45%	0,72%
b. 0-26	0,78%	0,83%	1,13%	1,53%	2,04%
c. 27-60	6,87%	10,45%	11,47%	12,20%	12,83%
d. 61-120	12,26%	11,10%	12,05%	13,35%	14,59%
e. 121-180	36,94%	33,92%	37,08%	38,29%	37,94%
f. 181-200	43,09%	43,61%	37,92%	34,18%	31,89%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

In bovenstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van de eerste jaren van het leerkrediet. De eerste twee tabellen (in aantallen en in percentages) geven de situatie per leerkredietcategorie weer aan het begin van elk academiejaar, de twee volgende tabellen de situatie aan het einde van elk academiejaar. Bij de lezing van de cijfers moet men er rekening mee houden dat er achter de leerkredietsaldo's een gedifferentieerd verhaal schuilt. Zo zijn bv. studenten die een masterdiploma hebben behaald en waarbij 140 studiepunten werden afgetrokken ook opgenomen in deze tabel. Uit deze cijfers blijkt dat het aantal studenten met een leerkrediet van minder dan 60 studiepunten, zowel bij aanvang academiejaar als op het einde van het academiejaar eerder beperkt blijft.

Voor 4844 studenten bedroeg het leerkrediet saldo op het einde van het academiejaar 2011-2012 minder dan 27 studiepunten (hierbij zijn ook studenten inbegrepen waarbij na het behalen van hun initieel masterdiploma 140 studiepunten worden afgetrokken). Aan het begin van het academiejaar 2012-2013 schreven zich nog 1446 studenten opnieuw in met een saldo van minder dan 27 studiepunten.

Voor 6.879 studenten bedroeg het leerkrediet saldo op het einde van het academiejaar 2012-2013 minder dan 27 studiepunten.

15.59% van de studenten heeft op het einde van het academiejaar 2012-2013 minder dan zestig studiepunten aan leerkrediet wat wil zeggen dat zij in principe onvoldoende leerkrediet hebben om een 'voltijds' modeltraject te starten het volgende academiejaar. Hierin zijn wel ook begrepen studenten met een diploma, dus waar 140 studiepunten zijn afgetrokken op het einde.

3.3.2 Aantal studenten met negatief leerkrediet op einde 2012-2013 die al dan niet reeds een diploma behaalden*

	< 0 leerkrediet op eind academiejaar 2012- 2013	%
Diploma behaald	1.352	75,62%
Geen diploma behaald	436	24,38%
Totaal	1.788	100%

*Het aantal studenten dat in de periode 2005-2006 tot en met 2012-2013 een diploma behaalde voor een academische gerichte bachelor-, professioneel gerichte bachelor-, master- of master na professioneel gerichte bacheloropleiding in het Vlaams hoger onderwijs.

De tabel toont aan dat er op het einde van het academiejaar 2012-2013 1.788 studenten waren die minder dan 0 studiepunten hadden (0,72% van de studenten). Van deze 1.788 behaalden er 1.352 al

minstens één diploma voor een professioneel gerichte bachelor-, academisch gerichte bachelor-, master- of master na professioneel gerichte bacheloropleiding. Een kwart van deze studenten (436) behaalde nog geen diploma.

Er waren dus 436 studenten die een negatief leerkrediet hadden (0,19% van het totaal aantal ingeschreven studenten op het einde van het academiejaar 2012-2013) en die geen diploma behaald hebben.

3.3.3 Soort diploma voor studenten met een negatief leerkrediet bij het begin van het academiejaar 2012-2013

	< 0 leerkrediet op begin academiejaar 2012-2013
Academisch bachelordiploma behaald	4
Zowel professioneel bachelordiploma als master behaald	1
Zowel academisch bachelordiploma als master behaald	133
Enkel master behaald	20
Geen diploma behaald	97
Totaal	255

3.3.4 Soort diploma voor studenten met een negatief leerkrediet bij het einde van het academiejaar 2012-2013

	< 0 leerkrediet op eind academiejaar 2012-2013
Enkel professioneel bachelordiploma behaald	2
Enkel academisch bachelordiploma behaald	18
Zowel academisch bachelordiploma als master behaald	1182
Zowel professioneel bachelordiploma als master behaald	36
Enkel master behaald	103
Academische, professionele bachelordiploma en master behaald	11
Geen diploma behaald	436
Totaal	1.788

3.3.5 Aantal studenten met negatief leerkrediet op einde 2012-2013 die nog geen diploma behaalden per soort opleiding waarin ze ingeschreven waren in 2012-2013

	< 0 leerkrediet op eind academiejaar 2012-2013 + nog geen diploma behaald	% t.o.v. totaal geen diploma behaald in tabel 2
Professioneel gerichte bachelor	211	48,39%
Academisch gerichte bachelor	215	49,31%
Master	18	4,13%
Schakelprogramma	1	0,23%
Vorbereidingsprogramma	2	0,46%

Ongeveer de helft van bovenstaande studenten die nog geen diploma behaalden, was in 2012-2013 ingeschreven in een professioneel gerichte bachelor en ongeveer de helft in een academisch gerichte bachelor. Daarnaast waren er ook nog studenten met inschrijvingen in een masteropleiding, schakelprogramma, voorbereidingsprogramma, master na masteropleiding en in credit- en examencontracten.

Studenten kunnen in eenzelfde academiejaar meerdere inschrijvingen hebben. Dit verklaart waarom het eindtotaal in deze tabel meer bedraagt dan het aantal studenten dat geen diploma behaalde in voorgaande tabel (447 t.o.v. 436).

3.3.6 Leerkrediet voor studenten met een examencontract

Stand leerkrediet aan het begin van academiejaar 2012-2013 voor studenten met een examencontract in het academiejaar 2012-2013

aantal studenten	Leerkrediet gelijk of minder dan 0	Leerkrediet tussen 1-59	Leerkrediet tussen 60-120	Leerkrediet hoger dan 120	Totaal
Enkel examens	10	58	57	218	343
Percentage	2,92%	16,91%	16,62%	63,56%	100,00%
Combi examens	4	81	126	488	699
Percentage	0,57%	11,59%	18,03%	69,81%	100,00%

Stand leerkrediet aan het einde van academiejaar 2012-2013 voor studenten met een examencontract in het academiejaar 2012-2013

aantal studenten	Leerkrediet gelijk of minder dan 0	Leerkrediet tussen 1-59	Leerkrediet tussen 60-120	Leerkrediet hoger dan 120	Totaal
Enkel examens	22	62	60	199	343
Percentage	6,41%	18,08%	17,49%	58,02%	100,00%
Combi examens	12	114	156	417	699
Percentage	1,72%	16,31%	22,32%	59,66%	100,00%

Uit de cijfers blijkt dat weinig studenten met een examencontract een negatief leerkrediet hebben.

Bij het begin van het academiejaar 2012-2013 zijn er 153 studenten ingeschreven met een examencontract die een leerkredietsaldo van minder dan 60 studiepunten hebben. Het aantal studenten met minder dan 60 studiepunten voor alle contractsoorten samen bedraagt 17.547. Dat zou er op kunnen wijzen dat de stand van het leerkrediet niet direct bepalend is om zich in te schrijven met een examencontract. We merken hier op dat recente rechtspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen aangeeft dat het weigeren van een student met een examencontract op grond van onvoldoende leerkrediet bij aanvang ook mogelijk is¹⁰.

Inschrijvingen met een examencontract hebben geen impact op het leerkredietsaldo. De verschillen in stand tussen begin en eind van het academiejaar bij studenten die uitsluitend ingeschreven zijn met een examencontract zijn te wijten aan het feit dat er op het einde van het academiejaar

¹⁰ R.Stvb.nr.2012/261 en 2012/257

studenten zijn die een masterdiploma behalen en bij wie er op dat moment dus 140 studiepunten worden afgetrokken, een aantal studenten die in opbouw zitten van het leerkrediet en 10 studiepunten bij verwerven of een combinatie van beide¹¹.

¹¹ Bij het lezen van de cijfers moet er rekening mee worden gehouden dat in Datawarehouse het startsaldo van het leerkrediet in een bepaald academiejaar gelijk is aan het eindsaldo leerkrediet van het vorig academiejaar. Een voorbeeld: Student X eindigt in academiejaar 2012-2013 met leerkrediet '-20'. In academiejaar 2013-2014 schrijft hij in met een examencontract. Een examencontract heeft geen invloed op leerkrediet. Dankzij automatische opbouw krijgt de student +10 en heeft hij een leerkrediet van -10. DWH bepaalt:

- Eindsaldo 2012-2013: -20
- Startsaldo 2013-2014 = eindsaldo 2012-2013 = -20.
- Eindsaldo 2013-2014: -10

In principe is het startsaldo 2013-2014 dus wel -10 door de automatische opbouw, maar omdat DWH gewoon kijkt naar eindsaldo van het vorige jaar, staat er '-20'.

3.3.7 Leerkrediet voor schakel- en voorbereidingsprogramma's

Leerkrediet bij aanvang academiejaar

	Schakelprogramma					
	2008-2009*	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014**
a. <0			1		1	2
b. 0-49		2	2	6	9	7
c. 50-99		29	32	37	48	135
d. 100-149	4682	2449	1485	1374	1859	2171
e. 150 - 200		3552	5118	6060	5945	5572
Totaal	4.682	6.032	6.638	7.477	7.862	7.887
	Vorbereidingsprogramma					
	2008-2009*	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014**
a. <0		6	7	14	28	46
b. 0-49		59	84	209	360	489
c. 50-99		400	524	671	747	757
d. 100-149	1107	744	891	1195	1293	1253
e. 150 - 200		325	430	517	500	613
Totaal	1.107	1.534	1.936	2.606	2.928	3.158

*In 2008-2009 startte iedereen met een leerkrediet van 140.

** De gegevens van 2013-2014 zijn de gegevens van Laadoperatie 2 (15 maart)

Leerkrediet bij einde academiejaar

	Schakelprogramma				
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
a. <0	3		2	1	10
b. 0-49	86	62	57	103	168
c. 50-99	106	205	308	317	309
d. 100-149	3925	1682	1278	1265	1705
e. 150 - 200	562	4083	4993	5791	5670
Totaal	4.682	6.032	6.638	7.477	7.862
	Vorbereidingsprogramma				
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
a. <0	7	14	21	46	86
b. 0-49	54	123	218	329	477
c. 50-99	134	522	634	863	998
d. 100-149	694	553	625	843	806
e. 150 - 200	218	322	438	525	561
Totaal	1.107	1.534	1.936	2.606	2.928

** Aangezien academiejaar 2013-2014 niet afgelopen is kunnen we geen gegevens weergeven over het leerkrediet bij het einde van het academiejaar

Uit de cijfers blijkt dat de meeste studenten in een schakelprogramma nog over een vrij hoog saldo aan leerkrediet beschikken.

Het leerkredietssaldo van studenten in een voorbereidingsprogramma is verdeeld over de verschillende categorieën. Deze mensen hebben ook een zeer verschillend voortraject afgewerkt.

Een aantal heeft mogelijk reeds een eerste initiële master behaald (aftrek van 140 studiepunten). Dit verklaart ook waarom deze studenten in de categorie van een zeer hoog leerkrediet (van 150 tot 200 studiepunten) veel minder vertegenwoordigd zijn (561 studenten) dan de studenten met een schakelprogramma waar nog 5670 studenten nog bijna over een volledig leerkrediet saldo beschikken.

3.3.8 Stand leerkrediet bij heroriëntering van een academische bacheloropleiding naar een professionele bacheloropleiding

	Aantal heroriënteringen
2008-2009	1.683
2009-2010	1.855
2010-2011	1.890
2011-2012	1.777
2012-2013	1.675

Bovenstaande tabel geeft het totaal aantal heroriënteringen na één jaar van de academische bachelor naar de professionele bachelor.

Aantal inschrijvingen	onder 0	0 tot en met 30	30 tot en met 60	Totaal
2008-2009	1	13	1	15
2009-2010	1	99	214	314
2010-2011	22	107	268	397
2011-2012	8	122	271	401
2012-2013	4	120	282	406

Aantal inschrijvingen	onder 0	0 tot en met 30	30 tot en met 60	Totaal
2008-2009	0,06%	0,77%	0,06%	15
2009-2010	0,05%	5,34%	11,54%	314
2010-2011	1,16%	5,66%	14,18%	397
2011-2012	0,45%	6,87%	15,25%	401
2012-2013	0,24%	7,16%	16,84%	406

Deze tabellen geven het aantal heroriënteringen van academische naar professionele bachelor na 1 jaar voor studenten met een stand van het leerkrediet in verschillende categorieën onder de 61 studiepunten.

Een heroriëntatie is beschouwd als het hebben van een actieve diplomacontractinschrijving¹² zowel in jaar 1 en 2. De student moet ook van studiegebied gewisseld zijn (om te voorkomen dat bv. mensen in industriële wetenschappen als heroriënteerders meetellen als de opleiding van naam verandert (wat regelmatig gebeurt)).

We beperken ons tot de stroom van academisch naar professioneel onderwijs omdat bij andere stromen (binnen academisch onderwijs of van professioneel naar academisch onderwijs) al heel wat studenten een eerste diploma hebben behaald en hierdoor de cijfers een vertekend beeld geven.

We merken dat over de academiejaren heen het totaal aantal heroriënteerders nagenoeg constant blijft.

Het aandeel van heroriënteerders met een laag leerkredietsaldo is het eerste jaar na invoering van het leerkrediet vanzelfsprekend nog zeer beperkt (15). Als we naar het academiejaar 2012-2013 kijken stellen we vast dat van de 1675 heroriënteerders er 406 studenten zijn die onvoldoende leerkrediet hebben om een 'voltijds' modeltraject te kunnen volgen in het professioneel onderwijs, wat dus ongeveer 1 heroriënteerder op 4 is.

3.3.9 Teruggave leerkrediet bij heroriëntering van een generatiestudent

<u>voor academiejaar 2010-2011</u> 7955 / 489 = 16,27
<u>voor academiejaar 2011-2012</u> 8506 / 447 = 19,03
<u>voor academiejaar 2012-2013</u> 8629 / 482 = 17,90

In bovenstaand overzicht wordt voor drie opeenvolgende academiejaren een samenvatting gegeven van het aantal teruggegeven studiepunten door heroriëntaties gedeeld door het aantal inschrijvingen. Dit geeft dan een gemiddeld aantal teruggegeven studiepunten voor generatiestudenten door heroriëntatie in de loop van eenzelfde academiejaar.

Bij uitschrijven kunnen instellingen zelf al beslissen om de studiepunten terug te geven, waardoor die terug bij het leerkrediet komen.

Wanneer de instelling dit zelf niet doet, en in DHO stellen we volgens de regels bepaald in het decreet vast dat de student nog recht heeft om studiepunten na heroriëntatie terug te krijgen, dan gaat de DHO-toepassing de leerkredietbewegingen van het type heroriëntatie aanmaken.

Voor het academiejaar 2012-2013 bekomen we 482 inschrijvingen waarvoor DHO studiepunten voor heroriëntatie heeft teruggegeven op het leerkrediet. Het totaal aantal studiepunten dat is teruggegeven, bedraagt 8629. Dat geeft een gemiddelde per inschrijving van 18 studiepunten. Het aantal studiepunten dat via deze decretale bepaling wordt teruggegeven blijkt zeer beperkt.

3.3.10 Algemene vaststellingen

Uit voorgaande cijfers blijkt dat het aantal studenten met een negatief leerkrediet al bij al vrij beperkt blijft. Gezien de vrij recente invoering van het leerkrediet is het echter nog te vroeg om de volledige impact van het leerkrediet te kunnen overschouwen.

¹² Actieve inschrijving : Een inschrijving waarvoor de student niet is uitgeschreven doorheen het academiejaar

De meeste studenten hebben over hun studietraject heen een goed studierendement dit wel zonder de time to graduation in ogenschouw te nemen. De time to graduation is immers niet ingebouwd in de systematiek van het leerkrediet.

Van het totaal aantal ingeschreven studenten op het einde van het academiejaar 2012-2013 is er slechtst een zeer gering percentage met een negatief leerkrediet dat nog geen diploma behaald heeft.

Uit de cijfers blijkt verder dat de keuze van studenten voor een examencontract niet ingegeven is vanuit het feit dat leerkrediet daar niet speelt.

Er blijkt ook dat een ruime groep van studenten die ingeschreven zijn voor een schakelprogramma nog over een zeer hoog saldo van leerkrediet beschikt wat aangeeft dat deze studenten hun professionele bachelor zeer succesvol hebben doorlopen.

Bij voorbereidingsprogramma's is het beeld veel genuanceerder wat te verklaren is door de diverse voorgeschiedenis van deze studenten.

We stellen ook vast dat ongeveer een kwart van de studenten die in het academiejaar 2012-2013 een zogenaamd 'waterval' traject starten (van een academische opleiding naar een professionele bacheloropleiding) in deze laatste opleiding beginnen met onvoldoende leerkrediet. Zij hebben dus tijdens hun traject in het academisch onderwijs het grootste gedeelte van hun leerkredietsaldo opgebruikt. Deze cijfers wijzen erop dat het belangrijk is om studenten bij aanvang meteen op de juiste plaats te krijgen of indien nodig sneller aan te zetten tot heroriëntatie.

De cijfers geven ook aan dat het aantal studiepunten dat gemiddeld per inschrijving wordt teruggegeven op basis van de heroriënteringsbonus zeer laag is. Dit is voornamelijk het gevolg van het feit dat de meeste heroriënteerders reeds tijdig uitschrijven en op die manier reeds leerkrediet hebben terug gekregen.

Als we weten dat er ongeveer 2500 heroriëntaties zijn per jaar dan is de opbrengst van de decretale bepaling rond de heroriënteringsbonus relatief zeer beperkt, maar niet geheel onbestaande.

3.4 Knelpunten en mogelijke oplossingen naar een optimalisering van het systeem

Algemene opmerking

De eigenlijke bedoeling van het leerkrediet is om enerzijds instellingen via druk op de financiering aan te moedigen om de studievoortgang van de studenten te bewaken en te stimuleren, anderzijds studenten aan te zetten om bewust met hun eigen studievoortgang om te gaan, wetende dat de financiële middelen niet onbeperkt zijn. Hiervoor hanteert het leerkrediet een mechanisme van 'cut-off'. De vraag is of een dergelijk mechanisme een meerwaarde biedt en complementair bij de studievoortgangsbewaking de doelstelling 'een betere en efficiëntere studievoortgang' kan realiseren.

Een aangepast systeem van leerkrediet moet samen gelezen worden met het aangepaste systeem van studievoortgangsbewaking. Uit de evaluatie van de implementatielasten naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs bleek dat het huidige systeem van leerkrediet veel lasten genereert voor instellingen, studenten en overheid. Algemeen werd aangegeven dat het systeem van studievoortgangsbewaking mits optimalisering het meest geschikte instrument is. De huidige implementatie van het leerkrediet wordt beschouwd als weinig pedagogisch, te complex en te bureaucratisch. Het instellingsoverschrijdende aspect van leerkrediet wordt wel als positief ervaren. Op deze manier kunnen ook uitzonderlijke situaties worden gedetecteerd en opgevangen. Het leerkrediet is ook een element van de financiering van de instelling. Indien men het leerkrediet in vraag zou stellen zal op een andere manier de financierbaarheid moeten worden bepaald.

In de onderstaande tabel worden de knelpunten en problemen opgelijst en werd een initiële voorzet tot mogelijke pistes van oplossing gegeven vanuit de overheid. De vaststelling van de leden van de werkgroep na discussie over de knelpunten en mogelijke suggesties tot oplossing staan in de rechterkolom.

In de mate van het mogelijke werden de knelpunten in een aantal thema's gebundeld:

- Uniformering en vereenvoudiging
- Leerkrediet en implicaties
- Leerkrediet en samenhang met studievoortgangsbewaking en financiering

Knelpunten/problemen	Mogelijke pistes tot oplossing vanuit de overheid	Vaststellingen van de werkgroep
A. UNIFORMERING EN VEREENVOUDIGING		
<p>Leerkrediet geldt over instellingen heen, maar wordt niet op een uniforme manier door alle instellingen toegepast, waardoor er weinig transparantie is voor de student en er ongelijkheid tussen studenten ontstaat, zelfs indien zij een gelijkaardige loopbaan hebben. Uit de onderwijs- en examenreglementen van de instellingen kan worden afgeleid dat er geen eenvormig beleid bestaat inzake de toelating van studenten of inzake het vragen van een verhoogd studiegeld bij ontoereikend leerkrediet.</p> <p>De instellingen hanteren ook verschillende data voor teruggave van leerkrediet.</p> <p>De data voor heroriëntering die wel decretaal zijn vastgelegd en de data voor wijziging van studieprogramma en beëindigen van een opleiding zonder impact op leerkrediet die vrij kunnen bepaald worden, zijn in de meeste gevallen verschillend. De data voor heroriëntering liggen normaliter later dan de andere data die gelinkt worden aan de start van de examens.</p> <p>Ook de diverse definities die instellingen soms gebruiken voor inschrijving en uitschrijving hebben hun impact op het leerkrediet (vb. sommige instellingen bepalen dat een inschrijving definitief is na het tekenen van het</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uniformering van de feitelijke implementatie door de instellingen waardoor er meer gelijkheid voor studenten komt wat de gevolgen betreft en er meer transparantie komt. <p>Kanttekening hierbij is dat zo een opgelegde uniformering het bureaucratisch karakter van het systeem zou verhogen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - uniformering van data. <p>Kanttekening hierbij is dat zulke ingrepen ook afspraken rond de organisatie van het academiejaar veronderstellen (het vaststellen van één academische kalender).</p> <ul style="list-style-type: none"> - decretaal een verplichte weigering of een verhoogd studiegeld inschrijven. - meer uniformiteit voor generatiestudenten decretaal inschrijven. 	<ul style="list-style-type: none"> - De instellingen werken met een systeem van opgenomen en verworven studiepunten en leggen daarvoor data vast. Deze data hebben niet enkel te maken met leerkrediet, maar zijn ook belangrijk voor kinderbijslag , studievoortgang , studiegeldberekening, financiering,.... <p>Als men data gaat uniformeren grijpt men dus heel sterk in als overheid op de organisatie (academische kalender) en werking binnen de instelling. Het opleggen van vaste data zou het voor bepaalde instellingen bijgevolg complexer maken.</p> <p>De data die instellingen hanteren worden trouwens opgenomen in het onderwijs- en examenreglement en zijn op deze manier dus in principe kenbaar voor de studenten. De student kan dus vergelijken en eventueel op basis hiervan een keuze maken. De instellingen zijn dus geen voorstander van het uniformeren van de data. Ze zijn het er wel over eens dat enige uniformiteit op niveau van de instelling aangewezen is.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Binnen de huidige implementatie zijn de instellingen er ook voorstander van om te kunnen blijven werken met twee sets van data. Bij het werken met één set - wat sommige instellingen doen - kan het voordeel voor een

<p>studiecontract, anderen stellen dat ook het studiegeld moet betaald zijn).</p>		<p>generatiestudent wegvallen.</p> <p>- Er wordt opgemerkt dat er wel werk kan gemaakt worden van het duidelijk vastleggen van definities. Het definiëren van wat beschouwd wordt als een 'opgenomen studiepunt' is een zeer belangrijk voorbeeld hiervan omdat dit momenteel niet helder is en erg verschillend door de instellingen wordt ingevuld.</p> <p>- De instellingen wensen niet dat zij decretaal verplicht worden om studenten te weigeren. De gevolgen van de weigering moeten gedragen worden door de instellingen en dus nemen zij autonoom deze beslissing. Ze zijn evenmin voorstander van het verplicht moeten opleggen van een verhoogd studiegeld. Door studenten toe te laten met onvoldoende leerkrediet geeft men hen een nieuwe kans, maar is er anderzijds ook het risico voor de student om dieper in de put te geraken. De studenten wijzen op het belang om duidelijk de voorwaarden in het studiecontract van de student op te nemen.</p>
<p>Te complex systeem met uitschrijfdata, data voor heroriëntering, dubbeltellingen, verschillende toepassing op verschillende soorten contracten,...</p>	<p>- afschaffen van het leerkrediet als studievoortgangsbewakingssysteem (uitsluitend behouden voor de financieringsdoeleinden):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elke student krijgt bij de aanvang een 'hoger' vast bedrag aan leerkrediet. Tijdens het studieverloop neemt dit bedrag af in functie van de opgenomen 	<p>De werkgroep is er geen voorstander van om studenten bij de aanvang een hoger bedrag aan leerkrediet te geven. Het leerkrediet moet voldoende dwingend blijven. In het jaarsysteem gold ook dat een student kon bissen, maar dat trissers een uitzondering vormden.</p> <p>De werkgroep is voorstander van een systeem</p>

	<p>studiepunten. Het al dan niet verwerven van studiepunten heeft geen invloed.</p> <p>Kanttkening hierbij is dat dit systeem het meest eenvoudige is naar implementatie en communicatie toe, maar veel minder informatie geeft over de effectieve studievoortgang van de student. Studievoortgangsbewaking moet in dat geval geoptimaliseerd worden.</p> <p>Voor het bepalen van de hoogte van dit leerkrediet moet voorafgaandelijk een simulatie gebeuren waarbij nagegaan wordt hoeveel leerkrediet een normstudent nodig heeft voor het behalen van een bachelor- en mastergraad. Een dergelijke simulatie moet ook rekening houden met de verschillende soorten opleidingen en hun duur. Wijzigingen tussen opleidingen met verschillende studieduur zullen een grotere administratieve impact hebben en dus 'last' kunnen veroorzaken (een optie om dit op te lossen is om het systeem te beperken tot de bacheloropleiding en eventueel voor de master een hoger studiegeld te vragen). Ook zal enkel een hoger startkapitaal maar geen wijzigingen in compensatie en uitzonderingsregels de reeds vermelde knelpunten enkel maar in de tijd</p>	<p>dat neutraler en minder complex is voor een generatiestudent. Leerkrediet heeft door zijn mechanisme later effect dan studievoortgangsbewaking. Dat neemt niet weg dat het leerkrediet van bij aanvang moet meegenomen worden zodat het een bijkomend signaal vormt. Het leerkrediet kan minder complex worden gemaakt in het begin op voorwaarde dat er van bij aanvang een strengere studievoortgangsbewaking geldt.</p> <p>Een afzonderlijke regeling voor generatiestudenten impliceert wel dat de definitie van een generatiestudent scherp moet zijn en duidelijk moet worden gecommuniceerd aan een student wanneer hij generatiestudent is.</p> <p>Het afschaffen van leerkrediet is enkel aan de orde op voorwaarde dat een strengere studievoortgangsbewaking wordt mogelijk gemaakt die instellingsoverschrijdend werkt.</p>
--	--	--

	<p>uitstellen.</p> <p>Een andere belangrijke kanttekening hierbij is dat een alternatief moet gevonden worden voor de instellingoverschrijdende werking van leerkrediet.</p> <p>- systeem behouden maar vereenvoudigen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het systeem neutraal maken voor een generatiestudent: de student begint met 140 studiepunten. Er gebeurt geen aftrek voor niet verworven studiepunten en gedelibereerde studiepunten; de studiepunten waarvoor een creditbewijs is verworven komen er bij. Er gebeurt geen dubbeltelling voor de eerste 60 verworven studiepunten. In dit systeem eindigt een volledig geslaagde generatiestudent met 200 studiepunten. Een niet geslaagde generatiestudent na een academiejaar eindigt nog steeds met 140 studiepunten. De dubbeltelling verdwijnt zodat de student over de gehele loopbaan heen over hetzelfde potentieel aan leerkrediet beschikt. In het nieuwe systeem verdwijnt de complexiteit met betrekking tot heroriëntaties en dubbeltellingen waardoor er een enorme 	
--	---	--

	<p>administratieve vereenvoudiging gebeurt voor instellingen, studenten en de overheid. Het systeem laat meer ruimte voor het groeipotentieel van de student (simulatie van dit systeem als bijlage).</p> <p>Kanttekening hierbij is dat slecht presterende studenten bij de aanvang op geen enkele manier worden gesanctioneerd of gestimuleerd. Men stimuleert anderzijds wel om van bij het begin een groter pakket aan opleidingsonderdelen op te nemen.</p> <p>Het systeem zou ook kunnen aanleiding geven tot studenten die zich overschatten en meteen opleidingen gaan combineren. In geval dit in verschillende instellingen gebeurt is dit moeilijk te bewaken. Eventueel kan dan gedacht worden aan het opleggen van een bovengrens voor een inschrijving van een generatiestudent.</p> <ul style="list-style-type: none"> - een systeem waarbij de dubbeltelling behouden blijft maar enkel voor generatiestudenten. <p>Kanttekening hierbij is dat een inkorting van de time to graduation op deze manier wordt gestimuleerd. Anderzijds worden enorme kansen ontnomen voor</p>	
--	---	--

	<p>generatiestudenten die het minder goed doen. Er wordt geen rekening gehouden met het groeipotentieel van studenten maar anderzijds wordt een doordachte studiekeuze bevorderd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - enkel de band met heroriëntering wordt doorbroken en de complexe toepassing van de in- en uitschrijvingsdata voor generatiestudenten die heroriënteren verdwijnt. De gebruikelijke uitschrijvingsregels die gelden voor alle studenten en in de onderwijsreglementering van de instellingen worden vastgelegd blijven van toepassing ook op generatiestudenten. Deze regels worden immers ook gebruikt in het kader van de kinderbijslag en de studietoelagen. - de gehanteerde data uniformeren. Dit systeem zal de toepassing van het leerkrediet transparanter maken en de communicatie alleszins vereenvoudigen. Om het systeem in zijn toepassing te vereenvoudigen zou het aangewezen zijn om te werken met twee vaste registratiedata in plaats van het gebeurtenisgestuurd registreren (het gebeurtenisgestuurd registreren is momenteel wel noodzakelijk voor bv. kinderbijslag en studietoelagen). Momenteel bepaalt het decreet geen 	
--	--	--

	<p>inschrijvingsdata en er wordt zelfs niet gedefinieerd wat een inschrijving is. Daarnaast kan ook gedacht worden om de uitschrijvingsdata en heroriënteringsdata te uniformeren.</p> <p>Kanttekening hierbij is dat er een striktere decretale aflijning van de organisatie van het academisch jaar moet komen zodat alle instellingen werken met één academische kalender.</p> <p>Het terug overgaan naar een beperkt aantal registratiedata waarop gegevens in batch worden doorgestuurd betekent ook dat het proces van de financieringsberekening herbekeken moet worden en er geen informatie kan bekomen worden op het moment van inschrijving. Dit betekent dat alle controles achteraf moeten gebeuren met bijkomende administratieve last.</p> <p>Bovendien zullen als er geraakt wordt aan het gebeurtenisgestuurd registreren, alle bekomen voordelen wegvallen en zal de dienstverlening in het gedrang komen (vb. kinderbijslag, LED databank, genereren van beleidsinformatie...).</p>	
Door het wijzigen van contracten of de	- leerkrediet op gelijke manier van toepassing	De werkgroep is er voorstander van om alle

<p>combinatie van verschillende contracten kunnen studenten het leerkrediet bespelen.</p> <p>Examencontracten vormen een vluchtroute om aan de beperkingen van het leerkrediet te ontsnappen.</p> <p>Studenten schrijven in voor schakel- en voorbereidingsprogramma's als ze al in de knoei zitten. Het leerkrediet is op deze opleidingen niet van toepassing. De kans bestaat dat studenten kiezen voor een schakelprogramma in plaats van een verkorte bachelor omdat daarbij geen leerkrediet speelt.</p>	<p>maken op alle soorten contracten en op alle soorten opleidingen.</p>	<p>contracten op eenzelfde manier te behandelen. Dit impliceert dat leerkrediet in al zijn toepassingen ook geldt voor examen- en creditcontracten (dus ook de mogelijkheid om bij tijdige uitschrijving met een creditcontract leerkrediet terug te krijgen).</p> <p>De werkgroep is er ook voorstander van om leerkrediet ook van toepassing te maken op schakel- en voorbereidingsprogramma's. Dit is logisch omdat deze programma's integraal deel uitmaken van een studietraject. Bovendien worden instellingen voor schakelprogramma's ook volledig gefinancierd.</p> <p>Uit de cijfers blijkt dat de overgrote meerderheid van studenten bij aanvang van een schakel- of voorbereidingsprogramma nog wel over een ruim saldo aan leerkrediet beschikt.</p> <p>Het globaal gelijktrekken van alle regels voor de verschillende contractsoorten en opleidingen maakt het geheel transparanter.</p> <p>De studenten merken op dat toepassing van leerkrediet op schakelprogramma's afremmend kan werken omdat dit zware studieprogramma's betreft en dat dit mogelijk tot studieduurverlenging kan leiden omdat studenten voorzichtiger hun studiepunten gaan opnemen.</p> <p>Instellingen merken op dat in geval van toepassing het saldo van het leerkrediet bij aanvang moet herbekeken worden of dat er kan</p>
--	---	---

		<p>gewerkt worden met een bonus na het volgen van een schakelprogramma. De meeste instellingen zijn echter geen voorstander van bonussen omdat dit het geheel weer complexer maakt en men dit ook weer zichtbaar zal moeten maken naar de student toe.</p>
<p>Met het leerkrediet werden veel administratieve lasten gegenereerd voor de studentenadministraties. Een student inschrijven wordt een stuk complexer. Academiejaren overlappen administratief waardoor gegevens uit DHO niet optimaal kunnen benut worden. Het feit dat men ondanks het gebeurtenisgestudeerd registreren pas laattijdig beschikt over de laatste stand van het leerkrediet maakt dat het verwerken van de inschrijvingsdossiers moeilijker wordt.</p>	<p>- het stroomlijnen van de organisatie van het academiejaar.</p>	<p>De instellingen merken op dat er ook op het vlak van administratie nog mogelijkheden zijn tot optimalisering. Er moet naar gestreefd worden dat op elk ogenblik de leerkredietstand van een student correct is weergegeven en raadpleegbaar is.</p> <p>De instellingen wensen dat DHO faciliteert om in bulk gegevens op te vragen om de overgang tussen academiejaren op te vangen zodat ook de leerkredietbewegingen die gaande zijn in een andere instelling meegenomen kunnen worden. Dit zou administratief naar lasten toe winst opleveren.</p> <p>De instellingen merken op dat de organisatie van het academiejaar een zaak van de instellingen is. Momenteel wordt op niveau van de VLIR en VLHORA nagegaan of een hertekening van de organisatie van het academiejaar aan de orde is. De instellingen wijzen op de voordelen om een gezamenlijke startdatum van het academiejaar vast te leggen. Zij vinden het ook aangewezen dat er een duidelijke tussenperiode wordt vastgelegd na het afgesloten academiejaar en het opnieuw heropstarten van een nieuw</p>

		academiejaar.
<p>Leerkrediet en dubbeltelling</p> <p>Het mechanisme van de éénmalige dubbeltelling van de eerste 60 studiepunten is ingevoerd om studenten bij de start extra te belonen en om ervoor te zorgen dat zelfs na enige mislukking het leerkrediet toch tot een veilige hoogte wordt heropgebouwd. De praktijk toont echter enkele tegenstrijdigheden wat de vooropgestelde doelstelling betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dubbeltelling geldt niet voor inschrijving met creditcontracten - Dubbeltelling moedigt een verkorting van de time to graduation niet aan (zie leerkrediet en time to graduation) - Dubbeltelling geldt niet in combinatie met heropbouw, ook niet voor studenten die tijdelijk hun studie stopzetten en nog niet volledig hebben kunnen genieten van deze gunstmaatregel (cijfers tonen aan dat deze terugkomers relatief goed presteren) - Het systeem van dubbeltelling heeft weinig stimulerend effect op de studenten om sneller en efficiënter te gaan studeren 	<ul style="list-style-type: none"> - dubbeltelling afschaffen. - dubbeltelling behouden eenmalig voor elke student ook in combinatie met heropbouw na stopzetten. - dubbeltelling enkel voor generatiestudenten. 	<p>De werkgroep is er geen voorstander van om dubbeltelling enkel toe te passen voor generatiestudenten.</p> <p>De instellingen vinden het een heilzamere oplossing om de dubbeltelling niet te behouden maar te vervangen door een systeem waarbij generatiestudenten geen studiepunten kunnen verliezen maar wel kunnen verwerven (zie hoger). Dit heeft als voordeel dat goede studenten beloond worden, maar studenten die het minder doen niet meteen worden afgestraft. Dit is mentaal beter voor de student en werkt ook stimulerend om een voldoende groot pakket aan opleidingsonderdelen op te nemen. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat er een strengere en snellere studievoortgangsbewaking mogelijk is.</p> <p>De werkgroep geeft aan dat ingeval geopteerd wordt voor het behoud van het huidige systeem, er een oplossing moet worden geboden voor het probleem dat herintreders niet van deze stimulans van dubbeltelling kunnen genieten.</p>
<p>Er is een onvoldoende bewustzijn bij studenten en ouders over de mogelijke gevolgen van leerkrediet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nog betere informatieverspreiding, eventueel via een overkoepelende Vlaamse informatiedienst. 	<p>De werkgroep merkt op dat er nood is aan een duidelijk overzicht van waar studenten terecht kunnen voor welke informatie over het leerkrediet. Er zijn immers verschillende</p>

<p>Er is onvoldoende informatie-doorstroom/communicatie over het leerkrediet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - informatie over leerkrediet al inbouwen in de studiebegeleiding in het secundair onderwijs. - pro-actief studenten berichten over probleemsituaties o.a. via studiebegeleiding. 	<p>informatiebronnen voorhanden.</p>
<p>Als studenten hun verantwoordelijkheid moeten nemen, dan moet het studentenportaal waarop het leerkrediet kan worden geraadpleegd laagdrempelig zijn. Het studentenportaal wordt niet als gebruiksvriendelijk ervaren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - knelpunten rond het portaal ophijsten naar zichtbaarheid, toegankelijkheid en begrijpbaarheid. - verplichten dat instellingen het saldo ook ter beschikking stellen op het eigen studentenportaal, op het puntenbriefje en op de puntenlijsten van de elektronische leeromgeving. 	<p>De instellingen menen dat vooral de toegang tot het portaal als omslachtig wordt ervaren. Gelet op de nodige privacy is een vlottere en meer open toegang echter niet mogelijk.</p>
<p>B. LEERKREDIET EN IMPLICATIES</p>		
<p>Het leerkrediet werkt afremmend voor levenslang leren. Op het einde van de initiële master worden 140 studiepunten afgetrokken. Er is een erg trage heropbouw van leerkrediet bij herintrede in het hoger onderwijs. De heropbouw tot maximaal 60 studiepunten gebeurt gefaseerd per 10 studiepunten. Enkel wanneer men een diploma van het hoger beroepsonderwijs heeft behaald en opnieuw instroomt aan een hogeschool of universiteit gebeurt de heropbouw in één beweging tot 60 studiepunten. De dubbelstelling geldt niet meer in het kader van heropbouw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - een directe opbouw tot 60 studiepunten. Dit zou wel wat betreft boekhouding en toepassen van rekenregels een belangrijke vereenvoudiging zijn. <p>Kanttekening hierbij is dat er hierdoor geen enkel voordeel meer is voor studenten die nog voldoende resterend leerkrediet hebben na het beëindigen van hun opleiding. Aan deze studenten een bonus geven van een aantal studiepunten leerkrediet kan dit euvel verhelpen.</p> <p>Een ander alternatief om studenten die goed presteerden wat meer marge te bieden is aan</p>	<p>De werkgroep merkt op dat het leerkrediet momenteel nog relatief los staat van wat men eigenlijk wil bereiken, namelijk een efficiënte studievoortgang.</p> <p>Het grootste effect van leerkrediet doet zich voor in het kader van levenslang leren en voor tweedekansers. Heel veel van deze studenten worden door toepassing van het mechanisme geconfronteerd met een tekort aan leerkrediet waardoor zij geen diploma kunnen behalen. Uit de cijfers blijkt nochtans dat studenten die na een pauze herintreden in het Vlaams hoger onderwijs een merkbaar hoger studierendement halen.</p>

<p>Ook voor studenten die parallel twee opleidingen volgen, voor studenten die na een niet geheel vlekkeloze eerste studie nog een opleiding willen volgen en voor de zogenaamde “zalmstudenten” werkt het systeem niet stimulerend. Een student waarbij bijvoorbeeld na het behalen van een diploma industrieel ingenieur 140 studiepunten worden afgetrokken, komt in de problemen voor een eventuele vervolgstudie tot burgerlijk ingenieur. Een ander voorbeeld is een student die gelijktijdig 2 masteropleidingen volgt. Bij aanvang van de studie vormt het leerkrediet geen enkel probleem, maar als de student één van de opleidingen iets eerder afrondt dan de andere en dus 140 studiepunten verliest, kan hij voor zijn tweede masteropleiding geblokkeerd geraken.</p> <p>Dit kan tot nefast effect hebben dat studenten wachten om af te studeren in een bepaalde master om ook de tweede opleiding te kunnen afronden.</p> <p>Combinatie van opleidingen, ook bij de aanvang van de studies, kan studenten in problemen brengen wat betreft hun leerkrediet met het risico dat ze geen van beide opleidingen kunnen voltooien.</p>	<p>iedereen 60 studiepunten te verlenen los van de eindstand na het behalen van het initieel masterdiploma.</p> <ul style="list-style-type: none"> - bij terugkeer uit het werkveld meteen minimaal 30 studiepunten toekennen én een verdubbeling van deze studiepunten na succesvolle resultaten. - decretaal uitzonderingen voorzien voor zogenaamde “zalmstudenten” en voor studenten die gelijktijdig twee opleidingen volgen. Kanttekening hierbij is dat dit de regelgeving weer complexer en minder transparant maakt. - aftrek op het einde van de rit kleiner maken (vb. maar 100 studiepunten aftrekken). - een bonus voor wie terugkeert naar het hoger onderwijs met werkervaring. 	<p>De werkgroep benadrukt dat op termijn het systeem van deze trage en maximale heropbouw voor herintreders grote effecten zal hebben. De werkgroep stelt voor dat hier tijdig iets voor voorzien wordt.</p> <p>De instellingen zijn zeker geen voorstander van het ‘kopen’ van leerkrediet. Er kan eventueel wel gedacht worden aan alternatieve oplossingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een heropbouw van meer dan 60 studiepunten voorzien voor bepaalde doelgroepen bv. mensen uit VDAB trajecten. De instellingen merken op dat er bij voorkeur geen onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende groepen van studenten. Dit maakt het te complex en kan de indruk wekken dat het voor bepaalde doelgroepen eenvoudiger is om een diploma te behalen. - Studenten vijf jaar na stopzetten van de studie met een schone lei laten beginnen, wat betekent dat zij opnieuw dezelfde condities als een generatiestudent krijgen. Kanttekening hierbij is dat dit echter geen vrijgeleide mag zijn om niet in te zetten op een goede studievoortgangsbewaking. - Studenten die van een academische opleiding naar een professionele bachelor veranderen een nieuwe start
--	--	---

		<p>geven door middel van een bonus aan leerkredietpunten. De hogescholen worden immers meer geconfronteerd met niet financierbare studenten, zoals blijkt uit de cijfers. Als we naar het academiejaar 2012-2013 kijken stellen we vast dat van de 1675 heroriënteerders er 406 studenten zijn die onvoldoende leerkrediet hebben om een 'voltijds' modeltraject te kunnen volgen in het professioneel onderwijs. Het gevaar bestaat dat een student hierdoor zal aangezet worden om meermaals te switchen tussen opleidingen. Dit zou kunnen opgelost worden door de bonus eenmalig te maken. Een ander gevolg is dat de perceptie wordt gewekt dat er een niveauverschil is tussen beide soorten opleidingen.</p> <p>De instellingen zijn in het algemeen geen voorstander van een dergelijke bonus. Ze zijn eerder gewonnen voor een betere oriëntering vanuit het secundair onderwijs.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De aftrek van 140 studiepunten bij het behalen van een masterdiploma verkleinen. <p>Dit gaat in tegen de filosofie van het huidig leerkrediet dat vooropstelt dat elke student de optimale kansen moet krijgen om een initiële master te</p>
--	--	---

		<p>behalen, maar enkel de betere student voldoende leerkrediet behoudt voor het verwerven van een tweede initieel diploma. Wanneer men het systeem zou versoepelen weegt de verantwoordelijkheid van de student minder door. De student krijgt reeds voldoende kansen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De instellingen merken op dat soms door eerder materiële oorzaken een student een zeer laag leerkrediet saldo kan hebben (vb. studenten die zich in een instelling vergeten uit te schrijven terwijl er reeds een nieuwe inschrijving loopt). Dergelijke uitzonderlijke voorvallen creëren de perceptie dat leerkrediet geen fair systeem is. De instellingen merken op dat meer informeren hier de boodschap is. <p>De instellingen wijzen op het belang om studenten die opleidingen combineren te wijzen op de gevaren door de impact op hun leerkrediet. Zeker als het een inschrijving in een andere instelling betreft is het bewaken van dit risico moeilijk.</p>
<p>Leerkrediet en heroriëntering</p> <p>De heroriënteringsregeling is zeer complex.</p> <p>Ondoelmatigheid van de wetgeving. Het beoogde doel om studenten tijdig te laten</p>	<ul style="list-style-type: none"> - data voor heroriëntering en teruggave leerkrediet herbekijken en beter afstemmen. - extra beloning bij heroriëntering. - om het huidige systeem efficiënt te laten 	<p>De instellingen zijn voorstander van een loskoppeling van het leerkrediet en heroriëntering. Het systeem van heroriëntering levert binnen het huidige systeem weinig individuele winst voor de student op ten opzichte van de complexiteit die het met zich</p>

<p>heroriënteren zodat voldoende leerkrediet beschikbaar is voor een succesvolle afronding van de opleiding, wordt niet bereikt.</p> <p>Leerkrediet is onvoldoende afgestemd op heroriëntering. Het wordt niet gestimuleerd omdat het saldo van leerkrediet in de eerste academiejaren voor de meeste studenten voldoende hoog is.</p> <p>De data voor heroriëntering houden geen rekening met het groeipotentieel van een student. Vaak heroriënteert men daardoor om de verkeerde redenen, namelijk uit angst om leerkrediet te verliezen.</p> <p>De organisatie van het academiejaar en de invulling van de curricula laten efficiënte heroriëntering van een generatiestudent niet toe. Vaak hebben studenten die in de loop van een academiejaar heroriënteren minder studierendement, om de eenvoudige reden dat het academiejaar vaak al ver is gevorderd en studenten dus heel wat leerstof moeten inhalen.</p>	<p>werken moeten alle instellingen werken met een ver doorgedreven semestersysteem.</p>	<p>meebrengt.</p> <p>Uiteraard moet dit opnieuw in combinatie worden gezien met een strengere studievoortgangsbewaking. De studenten merken op dat er wel voldoende tijd moet worden voorzien voor remediëring en een tweede examenkans.</p> <p>Op basis van de huidige data in DHO (zie cijfers) kan men vaststellen dat het aantal studiepunten dat aan het leerkrediet van een student wordt toegevoegd op basis van de oriënteringsbonus zeer beperkt is. In de meeste gevallen schrijft de student zich tijdig uit waardoor leerkrediet reeds is teruggegeven.</p> <p>Bij studenten van instellingen die hun data van uitschrijving hebben afgestemd op de data van heroriëntering is er geen enkel effect te zien.</p>
<p>Leerkrediet en oriëntering</p> <p>Leerkrediet is een systeem dat los werkt van de oriëntering van studenten naar het hoger onderwijs. Iedereen wordt op dezelfde manier behandeld en krijgt bij aanvang eenzelfde saldo aan leerkrediet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - het differentiëren van het beginsaldo van leerkrediet naar diverse doelgroepen (vb. mensen met functiebeperkingen). - de mogelijkheid om de deelname aan een ijkingsstoets en het opvolgen van de daaraan verbonden adviezen als kanskaart te kunnen inzetten. 	<p>De instellingen wensen oriëntering niet te koppelen aan leerkrediet maar wel aan het systeem van studievoortgangsbewaking. Zij zijn geen voorstander van het direct koppelen van een resultaat van een oriënteringsinstrument aan de maatregel van studievoortgang. Zij denken wel aan het idee van een remediëringstraject voor</p>

		<p>generatiestudenten gekoppeld aan de resultaten van de oriëntering. Indien een student na het volgen van het remediëringstraject niet de beoogde studieresultaten behaalt kunnen bindende voorwaarden worden opgelegd of kan dit een bijkomend argument zijn om de student te weigeren.</p> <p>Kanttekening hierbij is dat deze piste enkel kan werken indien voldoende valide oriënteringsinstrumenten ter beschikking zijn.</p>
<p>Door instroom van studenten vanuit academische opleidingen hebben hogescholen vaker last van lage leerkredietsaldo's. In de hogescholen zitten dus meer studenten met potentiële doorstroomproblemen. Hogescholen zien het vaak als hun morele plicht om studenten zonder leerkrediet toch volledig op hun kosten verder te laten studeren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - verhogen van het leerkredietsaldo bij heroriëntering naar hogescholen. - het leerkrediet wordt terug aangevuld tot ten minste 60 studiepunten voor studenten die naar een professionele bacheloropleiding of een HBO5-opleiding overstappen. 	<p>De instellingen zijn er in principe geen voorstander van om te werken met een bonus (zie hoger).</p>
<p>Leerkrediet en time to graduation</p> <p>Het huidige systeem van studievoortgangsbewaking houdt geen rekening met studieduur.</p> <p>Het systeem houdt enkel rekening met de verworven studiepunten, volledig los van time to graduation.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - een goede start is half gewonnen (dat blijkt ook uit de cijfers). Het is van groot belang om dit specifiek aan te moedigen. <p>In het leerkrediet worden de eerste 60 verworven studiepunten dubbel aangerekend, maar wel los van de periode waarin deze studiepunten worden verworven. Het strikter linken aan het volgen van het modeltraject van 60 studiepunten binnen een academiejaar is een oplossing binnen het systeem van leerkrediet.</p>	<p>De instellingen merken op dat het bewaken van de time to graduation eerder een aspect is dat via studievoortgangsbewaking moet opgevolgd worden.</p>

<p>Leerkrediet en toelating</p> <p>- In de onderwijs- en examenreglementen wordt een verschillende toepassing van weigering door instellingen vastgesteld. Het weigeren op grond van leerkrediet gebeurt doorgaans automatisch, dat wil zeggen zonder individuele beoordeling van het dossier. In principe is dit evident want het leerkrediet is normaal een objectieve waardemeter. Toch voorzien instellingen wel procedures zodat er specifieke afwijkingen kunnen worden gevraagd om rekening te houden met individuele omstandigheden. Wel wordt vastgesteld dat studenten zich niet altijd tijdig informeren over de mogelijkheid tot afwijking.</p> <p>- Als iemand onvoldoende leerkrediet heeft, maar toch wordt toegelaten (of moet worden toegelaten: student die na bachelor een master begint) wordt de inschrijving van deze student niet gefinancierd voor die studiepunten waarvoor geen leerkrediet kan ingezet worden. Momenteel wordt er een beperking inzake maximaal aan te rekenen kosten opgelegd.</p> <p>De bepaling dat men mag inschrijven voor een masteropleiding als men een bachelordiploma heeft, ongeacht of men een tekort aan leerkrediet heeft, moet mogelijk worden herbekeken.</p> <p>Vermits de academische bacheloropleiding nu ook decretaal een uitstroomfinaliteit heeft, zijn</p>	<ul style="list-style-type: none"> - decretaal een verplichte weigering of een verhoogd studiegeld inschrijven. - decretaal inschrijven dat de volle kost kan aangerekend worden met uitzondering voor zeer specifiek bepaalde doelgroepen. - de mogelijkheden van weigering of van verhoogd studiegeld ook van toepassing maken voor studenten die willen inschrijven voor een masteropleiding na het behalen van hun bachelordiploma. 	<p>De instellingen zijn voor het behoud van het huidige systeem waarbij een instelling autonoom beslist om een student al dan niet te weigeren of om een verhoogd studiegeld te vragen. Ze zijn ook geen voorstander van een koppeling van de toelating van studenten met onvoldoende leerkrediet aan het vragen van een studiegeld dat de reële kost van de studie dekt. De instellingen zijn wel vragende partij voor een meer realistisch bedrag dat extra mag worden aangerekend bij onvoldoende leerkrediet, met mogelijke differentiatie wat die extra kost betreft naar doelgroepen toe. Het huidige symbolische dubbele studiegeld werkt niet voldoende afremmend en dekt in geen geval de reële kost.</p> <p>Ongeacht het feit dat er hierdoor mogelijke verschillen zijn tussen studenten vinden de instellingen de huidige aanpak op basis van een individueel dossier beter.</p> <p>De instellingen stellen het huidige principe van automatische toegang los van leerkredietstand tot een eerste initiële master in vraag. Zij stellen dat er slechts een zeer beperkte groep van studenten een tekort heeft bij aanvang van de master (zie cijfers). Zij wijzen er wel op dat studenten in de loop van het mastertraject, bv. als gevolg van het niet slagen voor een masterproef, wel in problemen kunnen geraken. Zij vinden het meer aangewezen om studenten toe te laten op basis van een dossier en niet</p>
---	--	---

<p>de bachelor-en masteropleiding niet langer onlosmakelijk met elkaar verbonden.</p>		<p>automatisch. Dit zou de impact van het leerkrediet op het studiegedrag van de studenten verhogen. Een alternatief is dat enkel de instelling waar een student tijdens zijn bachelortraject een negatief leerkrediet heeft opgedaan, verplicht wordt om deze student automatisch toe te laten tot de eerste initiële master (dit wijst de instellingen op de eigen verantwoordelijkheid voor de student).</p> <p>Zij vinden momenteel de automatische toegang wel geen onlogische regel omdat de arbeidsmarkt nog onvoldoende kansen biedt voor afgestudeerde academische bachelors. Studenten zijn gezien de beperkte uitstroomfinaliteit van de academische bachelors eerder voorstander van het behoud van de huidige regeling.</p> <p>De werkgroep wijst erop dat onvoldoende leerkrediet bij inschrijving voor een schakel- of voorbereidingsprogramma niet speelt. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat als de regel van verplichte toelating zolang geen eerste initiële masterdiploma werd behaald geschrapt wordt, een student na het behalen van het getuigschrift voor dit programma toch niet toegelaten wordt voor de masteropleiding wegens onvoldoende leerkrediet. In dat geval is het aangewezen om leerkrediet ook van toepassing te maken op schakel- en voorbereidingsprogramma's.</p>
---	--	---

<p>Leerkrediet en studieprogramma</p> <p>Studenten kiezen voor kleinere studiepakketten uit angst te veel leerkrediet te verliezen. Dit kan leiden tot studieduurverlenging.</p> <p>Studenten verliezen ook leerkrediet bij deliberatie of tolerantiecijfers. Vooral bij automatische tolerantierregels en individuele deliberaties kan dit tot oneerlijke situaties leiden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - het aantal studiepunten voor deliberaties en toleranties toevoegen aan het leerkrediet. - een minimum aantal op te nemen studiepunten verplichten. 	<p>De werkgroep merkt op dat het probleem van de keuze voor kleinere studiepakketten grotendeels wordt opgelost indien men kiest voor een systeem waarbij het leerkrediet voor generatiestudenten neutraler wordt gemaakt (zie hoger).</p> <p>De instellingen zijn geen voorstander van het verwerven van leerkrediet in geval van getolereerde studiepunten. De student moet wel steeds kunnen verzaken aan een tolerantiecijfer als hij wenst om dit opleidingsonderdeel opnieuw af te leggen met het oog op een creditbewijs dat wel leerkrediet oplevert. Dit wordt best decretaal bepaald.</p>
<p>Studenten met een studieverleden in het buitenland zijn bevoordeeld ten opzichte van de Vlaamse studenten.</p> <p>Het leerkrediet is ook niet meer van toepassing als een Vlaamse student een deel van zijn studies in het buitenland afwerkt.</p>		<p>Instellingen zien niet meteen mogelijkheden om hier correcties op uit te voeren.</p>
<p>Door sociaal vertekende slaagkansen kan het leerkrediet van doelgroepstudenten veel sneller uitgeput raken.</p>		<p>De werkgroep merkt op dat er momenteel niet voldoende gegevens beschikbaar zijn om de stelling te weerleggen of te staven.</p>
<p>C. LEERKREDIET EN SAMENHANG MET STUDIEVOORTGANGSBEWAKING EN FINANCIERING</p>		
<p>Link Leerkrediet en studievoortgangsbewaking</p> <p>De verschillende houding van de instellingen ten opzichte van het leerkrediet heeft impact op het nut van het leerkrediet als interessante tool voor studiebegeleiders in het kader van de studievoortgangsbewaking. Het uitgangspunt is</p>	<ul style="list-style-type: none"> - het leerkrediet schrappen. 	<p>De instellingen merken op dat twee systemen naast elkaar onvermijdelijk voor verwarring kunnen zorgen. De onduidelijkheid voor studenten hieromtrent hangt af van de al dan niet duidelijke informatie over beide systemen en hun complementariteit.</p> <p>Concreet is de oplossing om het leerkrediet te</p>

<p>dat via het leerkrediet het studiesucces wordt uitgedrukt in één cijfer. Door de verschillen in implementatie van het in- en uitschrijvingsbeleid reflecteert het leerkrediet niet altijd de juiste studie-efficiëntie van de student.</p> <p>- De verhouding tussen enerzijds weigeringen ten gevolge van onvoldoende leerkrediet en anderzijds weigering op grond van studievoortgangsbewaking is niet altijd helder. Soms worden mensen geweigerd na het opleggen van bindende voorwaarden terwijl ze wel nog over voldoende leerkrediet beschikken (studievoortgangsmaatregelen treden immers sneller in actie dan leerkrediet precies opdat studenten nog leerkrediet zouden overhouden om te heroriënteren), of hebben studenten geen leerkrediet meer terwijl er nooit bindende studievoorwaarden werden opgelegd.</p> <p>Leerkrediet werkt wel strenger dan studievoortgangsbewaking in die zin dat elk niet verworven studiepunt definitief afgetrokken wordt. Bv. Een cijfer van 9/20 behalen en tolereren kan reeds tot gevolg hebben dat er geen directe toelating voor een tweede initiële master mogelijk is. Bij studievoortgangsbewaking kan in principe pas opgetreden worden als er geen 50 % studierendement wordt gehaald.</p> <p>Beide systemen kunnen vanuit het oogpunt van de student dus met elkaar interfereren.</p>		<p>schrappen en de studievoortgangsbewaking instellingsoverschrijdend te maken. Op die manier brengt men de meerwaarde van beide systemen samen in één systeem.</p>
---	--	---

<p>Bij de eerste inschrijving aan een instelling is de stand van het leerkrediet bepalend om een student al dan niet toe te laten. Eens een student toegelaten is gebeurt de bewaking van de studievoortgang vaak uitsluitend nog binnen het kader van studievoortgangsbewaking en wordt abstractie gemaakt van de stand van het leerkrediet.</p>		
<p>In tegenstelling tot de studievoortgangsbewaking is er bij het leerkrediet geen signaalfunctie ingebouwd.</p>	<p>- bij de begeleiding in het kader van de studievoortgangsbewaking de student ook steeds wijzen op het saldo van het leerkrediet.</p>	<p>Het is inherent aan het systeem van leerkrediet dat er geen signaal wordt gegeven. Het is ook niet altijd duidelijk vanaf wanneer je moet alarmeren. Dit is een subjectief gegeven. Het is aangewezen om bij het meedelen van de punten ook telkens te wijzen op het saldo van leerkrediet.</p> <p>De instellingen geven aan dat ze het handig zouden vinden om zelf het studentenportaal te kunnen raadplegen voor de historiek van de eigen studenten. Dit zou zeer tijdsbesparend zijn voor de mensen die instaan voor de begeleiding van studenten.</p> <p>De overheid merkt op dat toegang voor studiebegeleiders tot het studentenportaal potentieel heel wat extra beheer is. Dit moet onderzocht worden in functie van de wijzigingen door DHO 2 vanaf ten vroegste 2016-2017.</p>
<p>Leerkrediet heeft te laat effect.</p>	<p>- strenger optreden bij aanvang.</p>	<p>Het is inderdaad aangewezen om strenger te kunnen optreden. Het systeem van studievoortgangsbewaking is hiervoor het meest optimaal.</p>

<p>Leerkrediet en financiering</p> <p>Leerkrediet heeft geen rechtstreekse impact op de onderwijsmiddelen van de overheid. Het heeft wel direct effect op de financiën van de individuele instellingen. Door de instellingsoverschrijdende werking van het systeem heeft het ook mogelijk impact op de financiën van andere instellingen (vb. een student die zijn bacheloropleiding afrondt met een tekort aan leerkrediet zal bij overgang naar een andere instelling voor een masteropleiding geen financiering meer genereren en toch toegelaten moeten worden).</p> <p>Via het huidige leerkrediet wordt rechtstreeks studievoortgangsbewaking gekoppeld aan financiering wat tot nefast gevolg heeft dat de overheid instellingen aanzet om niet te investeren in potentieel problematische studenten.</p> <p>Dit terwijl het een belangrijke doelstelling is voor instellingen en overheid om zoveel mogelijk studenten de kansen op een diploma te bieden.</p> <p>De wijze van implementatie van leerkrediet kan concurrentieel voordeel opleveren aan instellingen. Instellingen zijn een evenwicht gaan zoeken tussen een optimale werking van het leerkrediet en een optimale financiering.</p>		<p>De instellingen zijn er vanuit het oogpunt van studievoortgangsbewaking voorstander van om inputfinanciering zo veel mogelijk te beperken, eventueel enkel voor generatiestudenten.</p> <p>Bij een keuze voor volledige outputfinanciering stellen ze vragen over de meerwaarde van het leerkrediet.</p>
--	--	---

3.5 Krijtlijnen voor een toekomstig beleid

Uit de bevindingen van de werkgroep blijkt dat het huidige systeem van leerkrediet enkel enigszins voldoet aan de eerste bullets van de premissen (efficiënte besteding van middelen en instellingsoverschrijdende werking). Er is dus nog veel marge voor verbetering.

Met respect voor alle vastgelegde premissen en op basis van het cijfermateriaal en het overzicht van de knelpunten heeft de werkgroep de volgende krijtlijnen rond leerkrediet uitgewerkt:

- Een belangrijke meerwaarde van het leerkrediet is de instellingsoverschrijdende werking die gebeurt op een objectieve maatstaf. Het studiesucces van elke student wordt uitgedrukt in één cijfer. Zolang er geen goed alternatief kan geboden worden voor de instellingsoverschrijdende werking moet het leerkrediet als complementair systeem behouden blijven naast de studievoortgangsbewaking.
- De complexiteit van het systeem moet gereduceerd worden. Het principe van het leerkrediet is op zich eenvoudig. De correcties die aan het systeem worden aangebracht met het oog op een zekere sturing van het beleid (dubbeltelling, heroriënteringsbonus, automatische opbouw...) maken het echter complex in de uitvoering zowel voor de overheid als de instelling en de studenten. Daar waar de beoogde doelstellingen van deze ingrepen niet het gewenste effect hebben of relatief weinig meerwaarde bieden kan er vereenvoudigd worden.
Naar vereenvoudiging toe van het huidige systeem is er een concrete piste die de voorkeur geniet:

- neutralisatie van de werking van het leerkrediet voor de generatiestudent: enkel de verworven studiepunten worden bijgerekend maar de opgenomen studiepunten worden niet afgetrokken. Dit stimuleert studenten bij aanvang om zich sterker in te zetten en een goede start is uitermate belangrijk. Anderzijds laat het ook voldoende ruimte voor het groeipotentieel van een beginnende student, die op deze manier niet onmiddellijk afgestraft wordt.
- schrappen van de dubbeltelling: het huidige systeem is niet aanmoedigend in het licht van de time to graduation en is niet eerlijk ten aanzien van herintreders. Het wordt overbodig in het licht van de eerste piste.
- loskoppeling van heroriëntering: deze maatregel levert relatief weinig individuele winst op voor de student en heeft niet het beoogde effect gezien een volledig doorgedreven semestersysteem nog niet in alle instellingen consequent is ingevoerd.
- snellere automatische opbouw met een maximum hoeveelheid leerkredietreserve dat kan toegekend worden waardoor het systeem gunstiger wordt voor herintreders en het levenslang leren meer wordt gestimuleerd, al dan niet gekoppeld aan een kleinere aftrek na het behalen van het eerste initiële masterdiploma.
- toepassing van het leerkrediet op alle contracten en op alle soorten (initiële)opleidingen en studieprogramma's.

Deze vereenvoudigingsvoorstellen veronderstellen wel dat er in het kader van studievoortgangsbewaking sneller en ruimer kan opgetreden worden. Het systeem van leerkrediet blijft relatief laat werken waardoor een ander systeem aangewezen is om het studietraject van de student sneller op de goede baan te krijgen.

- Leerkrediet is in principe een uniform systeem dat werkt op basis van een objectieve maatstaf en heeft hierdoor de perceptie dat het gelijk is voor elke student.

Door echter verschillen in de implementatie van het leerkrediet, doordat elke instelling een eigen inschrijvings- en uitschrijvingsbeleid en een eigen studievoortgangsbeleid voert, geeft de stand van het leerkrediet niet altijd een correct beeld van de studie-efficiëntie van een bepaalde student tegenover een andere student:

- door ook de feitelijke implementatie meer te uniformiseren kan er naar studenten toe meer gelijkheid komen wat gevolgen betreft en is er ook een grotere transparantie. Deze uniformering is gewenst maar moet gerealiseerd worden door de instellingen zelf onderling.
 - in enkele gevallen zal de decreetgever corrigerend moeten optreden zoals bv. door de mogelijkheid om te kunnen verzaken aan een tolerantiecijfer decretaal te voorzien, gezien dit nefaste gevolgen kan hebben op het leerkrediet van een student en derhalve een eigen keuze moet zijn die niet afhankelijk is van de invulling van het reglement van een instelling.
 - het uniformeren van de uitschrijvingsdata is niet aangewezen omdat dit te sterk is gelinkt aan de organisatie van het academiejaar. Een open invulling van het academiejaar door de instellingen moet behouden blijven maar een duidelijke decretaale opdeling tussen het einde en het begin van opeenvolgende academiejaren zal de toepassing van het leerkrediet meer helder maken.
 - een duidelijke aflijning van begrippen is gewenst vb. opgenomen studiepunten, wanneer is een student ingeschreven...
- De mogelijkheid om een student al dan niet te weigeren met onvoldoende leerkrediet en het al dan niet vragen van een verhoogd inschrijvingsgeld moet een beslissing blijven voor elke instelling die zelf de financieringsgevolgen draagt en een eigen studievoortgangsbeleid moet kunnen voeren. De huidige aanpak inzake toelating op basis van het dossier van de student kan best behouden blijven ondanks het feit dat dit mogelijk resulteert in verschillen tussen studenten naargelang de instelling waar men is ingeschreven. In dat opzicht is het ook eerder aangewezen om de toegang van een student met onvoldoende leerkrediet tot de eerste initiële master niet meer als een recht te beschouwen maar ook over te laten aan de instelling op basis van het dossier van de student. In afwachting van betere tewerkstellingskansen voor de academische bachelors op de arbeidsmarkt kan er ook voor geopteerd worden om de verplichte inschrijving enkel te behouden voor de instelling waar de student met onvoldoende leerkrediet zijn bachelordiploma heeft behaald.
 - De doelstelling van het leerkrediet om een efficiënte studievoortgang van studenten te bevorderen, in eerste instantie met het oog op het verwerven van een eerste initiële eindexamen, is niet bereikt. Leerkrediet heeft te laat effect om effectief een goed instrument te zijn om de studievoortgang te bevorderen. De grootste problemen doen zich voor bij het begin, terwijl de consequenties pas op het einde in zicht komen. Het is aangewezen om strenger op te treden van bij de aanvang wat het best kan gerealiseerd worden via de studievoortgangsbewaking.
 - De huidige invulling van het leerkrediet blijkt vooral streng voor studenten die een tweede diploma wensen te halen en voor tweede kansers terwijl het effect op de studievoortgang in de eerste jaren zeer miniem is. Naar de toekomst toe kan dit grote problemen creëren. Daarom moet best nu reeds hierop geanticipeerd worden, door de huidige mechanismen kritisch te bekijken vanuit het oogpunt van het levenslang leren en de tweede kans.

- Studenten die heroriënteren van een academische naar een professionele opleiding hebben in één op de vier gevallen reeds een tekort aan leerkrediet zoals uit cijfers blijkt. In geval van een optimalisatie van het systeem moet hier mee rekening gehouden worden. Dit wijst op het grote belang van een goede oriëntering reeds bij aanvang. De koppeling aan een goede oriëntering bij aanvang is eerder een zaak van studievoortgangsbewaking.
- Leerkrediet werkt los van het aspect 'time to graduation'. Het bewaken van de time to graduation is eerder een aspect van de studievoortgangsbewaking.
- Ingeval aan het systeem van leerkrediet gesleuteld wordt moet vermeden worden om te werken met bonussen naar diverse doelgroepen toe of om bepaalde situaties te corrigeren. Dit maakt het systeem complexer en kan ook de indruk wekken dat het in bepaalde gevallen eenvoudiger is om een diploma te behalen.
- Ook in het kader van het leerkrediet is duidelijke communicatie en informatieverstrekking van primordiaal belang. Het zo snel mogelijk correct weergeven van de stand van het leerkrediet is een gedeelde zorg van instellingen en de overheid. Het vlot raadpleegbaar en toegankelijk maken van het studentenportaal kan de signaalfunctie van het leerkrediet verhogen. De toegang van het studentenportaal waar duidelijk de historiek van het leerkrediet is weergegeven openstellen voor studiebegeleiders zou zeer tijdbesparend zijn en een betere studiebegeleiding toelaten.
- Zolang het leerkrediet complementair naast studievoortgangsbewaking bestaat, is onduidelijkheid in de toepassing mogelijk. Deze onduidelijkheid naar studenten toe kan weggewerkt worden door betere informatieverstrekking.
- Sleutelen aan het systeem van leerkrediet noodzaakt een herziening van de huidige financieringsmechanismen. Via het leerkrediet wordt studievoortgangsbewaking rechtstreeks gekoppeld aan financiering met mogelijke nefaste gevolgen. In een studievoortgangsbeleid moet de student centraal staan.
De koppeling van een toelating van een student met onvoldoende leerkrediet aan het betalen van een studiegeld dat de volledige studiekost dekt is geen optie, wel moet geopteerd worden voor de mogelijkheid om een meer realistische meerkost aan te rekenen.

De impact van de concrete acties die mogelijk uit deze krijtlijnen zullen voortkomen moeten gemeten worden. Doordat we nu over een nulmeting beschikken zal het effect van een aangepast systeem vlotter opgevolgd kunnen worden.

4. ALGEMENE CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Recente cijfers geven duidelijk aan dat de instroom van studenten in het hoger onderwijs alsmear stijgt. Op basis van deze gegevens die een beeld geven van de effecten van de huidige regelgeving, zou kunnen geconcludeerd worden dat de doelstelling van flexibilisering om meer studenten naar het hoger onderwijs te brengen en ze ook daadwerkelijk een diploma te laten behalen wordt bereikt. Uiteraard spelen hier nog vele andere mogelijke verklaringsgronden vb. demografische evolutie, er was mogelijk ook al een toename merkbaar voor flexibilisering.

Het studierendement (dit is de verhouding tussen opgenomen en verworven studiepunten) van de studenten is zeker aanvaardbaar maar hierbij moet wel een kanttekening geplaatst worden: sinds de invoering van de flexibilisering zien we een trend die wijst op een verlenging van de time to graduation.

De decreetgever heeft bij de invoering van de flexibilisering verschillende mechanismen ingebouwd om het studieverloop op een kwaliteitsvolle manier te bewaken. Zo kunnen de instellingen zich beroepen op volgtijdelijkheid tussen opleidingsonderdelen om de samenhang van het curriculum te bewaken en kunnen ze aan studievoortgangsbewaking doen. Met het financieringsdecreet werd dit via de invoering van het leerkrediet nog versterkt.

Momenteel bestaan er twee systemen die trachten het studietraject van studenten te bewaken, elk vanuit een verschillende invalshoek.

Enerzijds is er het systeem van de studievoortgangsbewaking waarbij de instelling op basis van het individueel dossier van een student het studietraject kan bewaken via het opleggen van bindende voorwaarden, en zo nodig de inschrijving van een student kan weigeren.

Anderzijds is er het leerkrediet dat via druk op de financiering de instellingen aanmoedigt om de studievoortgang van studenten te bewaken en te stimuleren en studenten aanzet om bewust met hun eigen studievoortgang om te gaan door gebruik van een mechanisme van 'cut off'.

Uit de praktijk is gebleken dat beide systemen samen er redelijk in slagen om het studierendement van studenten te bewaken. Niettemin krijgen we signalen van een vertraagd studieverloop en te veel drop-out van studenten.

Het is opmerkelijk dat in geen van beide bewakingssystemen de time to graduation als een parameter wordt opgenomen. Bovendien werken de systemen zeer traag.

Beide systemen zijn complementair en kunnen onvermijdelijk voor verwarring zorgen.

De evaluatie toont aan dat beide systemen elk wel hun specifieke voordelen en nadelen hebben.

Het opleggen van maatregelen van studievoortgangsbewaking heeft als grote voordeel dat het een meer pedagogisch systeem is dat een individuele aanpak en adequate studiebegeleiding toelaat en waarbij rekening kan gehouden worden met specifieke omstandigheden.

Studievoortgangsbewaking werkt wel niet instellingsoverschrijdend waardoor het moeilijk is om rekening te houden met het studieverleden van een student. Het laat bovendien niet toe om van bij aanvang snel en streng op te treden. De norm die decretaal wordt vooropgesteld is 50% studierendement. De vraag kan gesteld worden of hiermee de lat voor de student niet te laag wordt gelegd.

Het leerkrediet is in principe een uniform systeem en heeft als grote meerwaarde dat het wel instellingsoverschrijdend werkt en op basis van een objectieve maatstaf.

Het is momenteel echter een zeer complex systeem naar uitvoering toe. Bovendien heeft het te laat effect om een goed instrument te zijn om de studievoortgang te bevorderen. Het werkt ook niet stimulerend in het kader van levenslang leren.

Idealiter komt men tot een systematiek waarbinnen de positieve elementen van beide systemen kunnen worden verenigd.

Hierbij zijn verschillende pistes mogelijk:

- men behoudt beide systemen complementair aan elkaar maar vereenvoudigt ze om een oplossing te bieden aan de vastgestelde knelpunten.

Wat het leerkrediet betreft kan de complexiteit worden gereduceerd door voor generatiestudenten het systeem meer neutraal te maken (geen dubbeltelling, loskoppeling van heroriëntering en enkel rekening houden met verworven studiepunten). Meer ruimte voor levenslang leren en tweede kansers kunnen gecreëerd worden via een aanpassing van het systeem van heropbouw of aftrek bij het behalen van het initieel diploma. Ook de toepassing van het leerkrediet op alle contracten en op alle soorten opleidingen kan de complexiteit verder reduceren.

Wat studievoortgangsbewaking betreft wordt decretaal voorzien dat studentendossiers onderling kunnen gedeeld worden, wordt de 50% norm herbekeken en wordt de parameter time to graduation ingebouwd. Hierdoor is een sneller en strenger optreden mogelijk over de instellingen heen.

- men kiest resoluut voor een aangepaste studievoortgangsbewaking en behoudt het leerkrediet zo nodig enkel nog voor financieringsdoeleinden.
Bij schrappen van het leerkrediet is er nood aan een bijsturing van het huidige financieringsmechanisme. Absolute voorwaarde is een instellingsoverschrijdende werking van de maatregelen van studievoortgangsbewaking en een strengere bewaking van bij aanvang.

Bij aanpassingen aan de systemen van studievoortgangsbewaking moet er sowieso meer éénvormigheid in de regelgeving worden gebracht via afspraken tussen instellingen onderling en zo nodig via decretaal ingrijpen.

Er moet ook blijvend gewerkt worden aan een betere communicatie en informatieverstrekking rond studievoortgangsbewaking. Hierbij kan naast de verantwoordelijkheid die de instellingen moeten opnemen, ook een rol weggelegd worden voor een overkoepelende Vlaamse informatiedienst. Er moet ook verder gewerkt worden aan een structurele registratie van gegevens en een goede ontsluiting en raadpleegbaarheid van databanken over de instellingen heen.

Op basis van de vastgelegde premissen (p.7 en p.48), de geformuleerde krijtlijnen met expliciete aanbevelingen wat studievoortgangsbewaking (p.41) en leerkrediet (p.81) betreft en bovenstaande conclusies, wenst de werkgroep beide systemen te behouden maar de complementariteit ervan te optimaliseren. Men acht het haalbaarder om de bestaande systemen te vereenvoudigen en aan te passen dan een volledig nieuw systeem uit te werken. Ook aanpassingen aan een bestaand systeem vergen echter een grondig onderzoek qua impact op huidige berekeningen en alle gelieerde toepassingen. Ook zulke wijzigingen vergen de nodige tijd, geld en middelen.

Concreet stelt de werkgroep voor dat de complexiteit van het leerkrediet wordt gereduceerd, dat sneller en strenger studievoortgangsmaatregelen worden opgelegd en dat het delen van informatie tussen instellingen geoptimaliseerd wordt, voor zover privacywetgeving dit toelaat. In eerste instantie moet de leerkrediethistoriek (alle leerkredietbewegingen) van studenten deelbaar worden tussen alle instellingen. Er moet daarnaast ook onderzocht worden hoe op langere termijn nog verder kan gegaan worden met het delen van studentendossiers.

De werkgroep is er van overtuigd dat de studievoortgangsbewaking ook gekoppeld moet worden aan een betere (her)oriëntering en begeleiding van studenten. In het bijzonder wordt het bij aanvang van het hoger onderwijs koppelen van een remediëringstraject/advies aan het studievoortgangsbeleid op grond waarvan sneller bindend kan opgetreden worden, vooropgesteld.

De werkgroep beveelt concreet aan dat:

- het leerkrediet voor generatiestudenten neutraal wordt gemaakt en de regels rond heropbouw worden herbekeken.
- de regelgeving rond het opleggen van maatregelen van studievoortgangsbewaking wordt aangepast in die zin dat sneller en strenger optreden een decretale basis vindt.
- de overheid onderzoekt, rekening houdend met de privacywetgeving, hoe informatie kan gedeeld worden tussen de instellingen en effectief kan aangewend worden bij het nemen van studievoortgangsmatregelen.
- de overheid in het licht van de aanpassingen de verenigbaarheid met het financieringsmechanisme bewaakt.
- de instellingen de studiebegeleiding optimaliseren en de overheid werkt aan de oprichting van een overkoepelende Vlaamse informatiedienst.
- de instellingen en studenten verder werken aan een stroomlijning van de organisatie van het academiejaar en van hun procedures.
- de instellingen, studenten en de overheid nagaan hoe er een koppeling kan gemaakt worden tussen een remediëringstraject bij overgang naar het HO met de studievoortgangsbewaking.

5. BIJLAGEN

Bijlage 1: Overzicht maatregelen en reglementering studievoortgangsbewaking instellingen

Uit de onderwijs- en examenreglementen en een bevraging van de instellingen blijkt het volgende:

- De instellingen vermelden de decretale regeling doorgaans nauwkeurig (ingeval geen 50% studie-efficiëntie worden bindende voorwaarden opgelegd die kunnen leiden tot een weigering het academiejaar nadien). Er zijn nog reglementen die bv. niet correct het percentage van 50% bepalen;
- Niet elk reglement maakt even duidelijk het onderscheid tussen de weigering nadat ingeval van onvoldoende studie-efficiëntie de bindende voorwaarde niet opgevolgd wordt, en de weigering omdat men van oordeel is dat het opleggen van een bindende voorwaarde manifest geen zin heeft gezien het leertraject van de student. Deze tweede vorm van weigering moet in principe uitdrukkelijk worden gemotiveerd en kan worden opgelegd aan een student die van een andere instelling of opleiding komt. Deze regel wordt wel meestal opgenomen en ook toegepast. Heel wat reglementen zijn gebaseerd op een weerlegbaar vermoeden dat wordt toegepast. In dat geval is een afwijking mogelijk mits een gemotiveerde aanvraag;
- De reglementen geven ook aan welke studievoortgangsmaatregelen in welke gevallen kunnen opgelegd worden; sommige reglementen maken een duidelijk onderscheid tussen bindende studievoorwaarden en niet-bindende die bv. reeds na een semester worden meegedeeld aan de student;
- De bindende studiematregelen die worden opgelegd zijn zeer divers en verschillen tussen instellingen en opleidingen. Zij hebben meestal betrekking op de inhoud en omvang van het studieprogramma bv. maximaal inschrijven voor een aantal studiepunten, slagen voor minstens 75 % van de ingeschreven studiepunten, slagen voor alle opleidingsonderdelen waarvoor men voorheen niet geslaagd was,... Het volgen van extra begeleiding wordt meestal ook aanvullend opgelegd;
- Om het systeem hanteerbaar te houden stellen de instellingen algemene regels voorop op grond waarvan studenten - zo ze binnen de criteria vallen - automatisch geweigerd worden. Ingeval individuele omstandigheden dit verantwoorden, kan afgeweken worden van deze vooropgestelde criteria. Doorgaans voorzien de onderwijs- en examenreglementen in deze afwijkingsmogelijkheid. Voorbeelden van vaste regels die worden bepaald: een student wordt geweigerd ingeval hij na drie inschrijvingen geen 30 % van de studiepunten heeft behaald, een student wordt geweigerd als hij twee maal niet geslaagd is voor eenzelfde opleidingsonderdeel;
- Slechts enkele reglementen koppelen een specifieke duurtijd aan de weigering vb. na vijf academiejaren herwint de student zijn recht op inschrijving;
- Sommige instellingen bepalen dat bindende studievoorwaarden enkel worden toegepast ten aanzien van studenten die meer dan 120 studiepunten verwijderd zijn van het beoogde diploma;
- Slechts uitzonderlijk werd bepaald dat ingeval van een interuniversitair georganiseerde opleiding de instellingen onderling de opgelegde maatregelen respecteren.

Er wordt telkens ook een beroepsprocedure voorzien: in de meeste gevallen betreft het een specifieke toelatingscommissie die bevoegd is, maar deze taak wordt ook toevertrouwd aan bv. de rector, de algemeen directeur, de examencommissie,...

Bijlage 2: Simulaties van het systeem van leerkrediet

1. Voorbeeld van het leerkrediet van een voorbeeldige student in het academisch onderwijs

<i>Academiejaar</i>	<i>Leerkrediet begin academiejaar</i>	<i>Opgenomen studiepunten</i>	<i>Verworven studiepunten</i>	<i>Leerkrediet einde academiejaar</i>
2009-2010	140	60	60	140-60+60+60 (bonus)= 200
2010-2011	200	60	60	200-60+60= 200
2011-2012	200	60	60	200-60+60= 200
2012-2013	200	60	60	200-60+60-140= 60

Iedere student start met 140 studiepunten. Deze voorbeeldige student schrijft zich in voor 60 studiepunten in zijn eerste bachelorjaar. Hij slaagt voor alle opleidingsonderdelen en verwerft dus zijn 60 studiepunten. Bovendien krijgt hij zijn bonus van 60 studiepunten. Hij heeft nu een leerkrediet van 200 studiepunten. Ieder jaar zet deze student mooi 60 studiepunten in en verwerft hij er opnieuw 60. Op het einde van het traject heeft hij dus nog steeds 200 studiepunten leerkrediet. Na het behalen van zijn masterdiploma worden 140 studiepunten afgetrokken van het leerkrediet en houdt deze student dus nog 60 studiepunten over.

Deze student kan zich dus zonder enig probleem inschrijven voor een tweede initiële opleiding.

2. Voorbeeld van het leerkrediet van een student die hier en daar een kleine tegenslag kent

<i>Academiejaar</i>	<i>Leerkrediet begin academiejaar</i>	<i>Opgenomen studiepunten</i>	<i>Verworven studiepunten</i>	<i>Leerkrediet einde academiejaar</i>
2009-2010	140	60	50	140-60+50+50 (bonus)=180
2010-2011	180	60	52	180-60+52+10 (nog een stuk bonus)= 182
2011-2012	182	60	60	182-60+60=182
2012-2013	182	18	18	182-18+18=182
2014-2015	182	60	60	182-60+60- 140=42+10 (heropbouw)=52
2015-2016	52	52	52	52-52+52=52+8 (deel heropbouw)

Deze student neemt 60 studiepunten op in zijn eerste bachelorjaar en verwerft er 50 daarvan. Hij krijgt voor deze 50 verworven studiepunten ook al een stuk van zijn dubbeltelling. Het tweede academiejaar start hij dus met een leerkrediet saldo van 180 studiepunten. Hij neemt opnieuw 60 studiepunten op en verwerft ditmaal 52 studiepunten. Hij krijgt nog het overige deel van de dubbeltelling. Hij heeft nu een leerkrediet saldo van 182 studiepunten. Het volgende academiejaar neemt de student opnieuw 60 studiepunten op en verwerft hij er ook 60. Zijn leerkrediet saldo blijft dus 182 studiepunten. Het daaropvolgende jaar schrijft hij zich nog in voor 18 studiepunten, dit zijn de studiepunten die hij nog moet verwerven om zijn bachelordiploma te halen. Hij slaagt met glans en kan dus met een leerkrediet saldo van 182 studiepunten aan zijn masterdiploma beginnen. Deze

opleiding volgt hij vlekkeloos. Na de aftrek van 140 studiepunten na het behalen van het masterdiploma heeft de student nog een leerkreditsaldo van 42 studiepunten. Het academiejaar na het behalen van het masterdiploma start voor deze student de eenmalige opbouw tot 60 studiepunten. In casu wordt het leerkreditsaldo van deze student dus het eerste academiejaar aangezuiverd met 10 studiepunten en het volgende academiejaar met 8 studiepunten.

3. Voorbeeld van het leerkrediet van een student die extreem slecht presteert

<i>Academiejaar</i>	<i>Leerkrediet begin academiejaar</i>	<i>Opgenomen studiepunten</i>	<i>Verworven studiepunten</i>	<i>Leerkrediet einde academiejaar</i>
2009-2010	140	60	0	$140-60+0=80$
2010-2011	80	60	0	$80-60+0=20$
2011-2012	20	60	30	$20-60+30+30$ (bonus)=20
2012-2013	20	60	30	$20-60+30+30$ (bonus)=20
2013-2014	20	60	40	$20-60+40=0$

Deze student neemt een zeer slechte start en behaalt de twee eerste academiejaren geen enkel studiepunt, terwijl hij er wel altijd 60 opneemt. Dat betekent dat hij al na twee academiejaren slechts 20 studiepunten leerkreditsaldo heeft.

Na een gesprek met de onderwijsinstelling waarin hij verzekert zich te zullen herpakken, wordt hij toch toegelaten om zijn studies verder te zetten en mag hij zich zelfs inschrijven voor 60 studiepunten. De twee daaropvolgende academiejaren schrijft hij zich in voor 60 studiepunten, maar hij behaalt er telkens maar 30 studiepunten. Omdat hij ook nog dubbel telling krijgt behoudt hij zijn leerkreditsaldo van 20 studiepunten.

Het volgende academiejaar schrijft hij zich opnieuw in voor 60 studiepunten en behaalt hij 40 studiepunten. Vermits er geen dubbel telling meer is, is het leerkreditsaldo van de student 0. Hij heeft nog steeds geen bachelordiploma behaald.

4. Voorbeeld van het leerkrediet van een student die heroriënteert

<i>Academiejaar</i>	<i>Leerkrediet begin academiejaar</i>	<i>Opgenomen studiepunten</i>	<i>Verworven studiepunten</i>	<i>Leerkrediet einde academiejaar</i>
2009-2010	140	60	/	/
	<i>Leerkrediet bij heroriëntatie tussen 1 december en 15 maart</i> $140-60+30=110$	30	30	$110-30+30+30$ (bonus)=140
2010-2011	140	60	60	$140-60+60+30$ (bonus)=170
2011-2012	170	60	60	$170-60+60=170$
2012-2013	170	30	30	$170-30+30=170$
2013-2014	170	60	60	$170-60+60-140=30$

Deze student schrijft zich in zijn eerste bachelorjaar voor 60 studiepunten in voor een opleiding die hem toch niet geheel blijkt te liggen. Hij maakt dus de keuze om te heroriënteren naar een andere opleiding en doet dit tussen 1 december en 15 maart. Dat betekent dat hij van zijn ingezette leerkrediet nog de helft terug krijgt. Omdat het academiejaar intussen al ver gevorderd is, schrijft hij zich in de nieuwe opleiding maar in voor 30 studiepunten. Hij behaalt die 30 studiepunten en krijgt ook een deel van de dubbeltelling. Dit maakt dat hij op het einde van het academiejaar een leerkrediet saldo van 140 studiepunten heeft. De twee daaropvolgende academiejaren schrijft hij zich opnieuw in voor 60 studiepunten en verwerft deze ook allemaal. Om zijn bachelordiploma te behalen schrijft hij zich nadien nog in voor de overige 30 studiepunten en is hier succesvol in. Ook in zijn masteropleiding is hij succesvol. Deze student heeft op het einde van de rit nog een saldo van 30 studiepunten aan leerkrediet.

Bijlage 3: Vergelijking huidige systeem leerkrediet met voorgestelde vereenvoudiging systeem leerkrediet (geen aftrek voor generatiestudenten, geen dubbeltelling) voor een generatiestudent die per academiejaar 60 studiepunten opneemt.

SITUATIE 1: Student met 100% studierendement

	HUIDIG SYSTEEM	NIEUW SYSTEEM
Academiejaar 2008-2009	140 studiepunten startsaldo -60 (opgenomen studiepunten) +120 (verworven studiepunten en dubbeltelling) =200	140 studiepunten startsaldo -0 (geen aftrek opgenomen studiepunten) +60 (verworven studiepunten, geen dubbeltelling) =200
Academiejaar 2009-2010	200 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +60 (verworven studiepunten) =200	200 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +60 (verworven studiepunten) =200
Academiejaar 2010-2011	200 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +60 (verworven studiepunten) =200	200 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +60 (verworven studiepunten) =200
Academiejaar 2011-2012	200 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +60 (verworven studiepunten) =200 -140 (aftrek na behalen diploma) =60	200 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +60 (verworven studiepunten) =200 -140 (aftrek na behalen diploma) =60

Opmerking: Bij een 'modelstudent' is er geen verschil tussen beide systemen, het leerkrediet saldo is na het beëindigen van de opleiding identiek.

SITUATIE 2: Student met 50% studierendement

	HUIDIG SYSTEEM	NIEUW SYSTEEM
Academiejaar 2008-2009	140 studiepunten startsaldo -60 (opgenomen studiepunten) +60 (30 verworven studiepunten en dubbeltelling) =140	140 studiepunten startsaldo -0 (geen aftrek opgenomen studiepunten) +30 (verworven studiepunten, geen dubbeltelling) =170
Academiejaar 2009-2010	140 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +60 (30 verworven studiepunten en dubbeltelling) =140	170 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +30 (verworven studiepunten) =140
Academiejaar 2010-2011	140 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +30 (verworven studiepunten) =110	140 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +30 (verworven studiepunten) =110

Academiejaar 2011-2012	110 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +30 (verworven studiepunten) =80	110 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +30 (verworven studiepunten) =80
Academiejaar 2012-2013	80 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +30 (verworven studiepunten) =50	80 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +30 (verworven studiepunten) =50

Opmerking: Een student met een studierendement van 50 % komt zowel in het huidige systeem als in het nieuwe systeem in de problemen met zijn leerkrediet na 5 academiejaren.

SITUATIE 3: Student met 0% studierendement

	HUIDIG SYSTEEM	NIEUW SYSTEEM
Academiejaar 2008-2009	140 studiepunten startsaldo -60 (opgenomen studiepunten) +0 (verworven studiepunten en dubbeltelling) =80	140 studiepunten startsaldo -0 (geen aftrek opgenomen studiepunten) +0 (verworven studiepunten, geen dubbeltelling) =140
Academiejaar 2009-2010	80 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +0 (verworven studiepunten) =20	140studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +0 (verworven studiepunten) =80
Academiejaar 2010-2011		80 studiepunten saldo LK -60 (opgenomen studiepunten) +0 (verworven studiepunten) =20

Opmerking: een student met een studierendement van 0% wordt reeds na twee academiejaren geconfronteerd met een tekort aan leerkrediet. In het aangepast systeem doet het tekort zich voor na 3 academiejaren.